

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

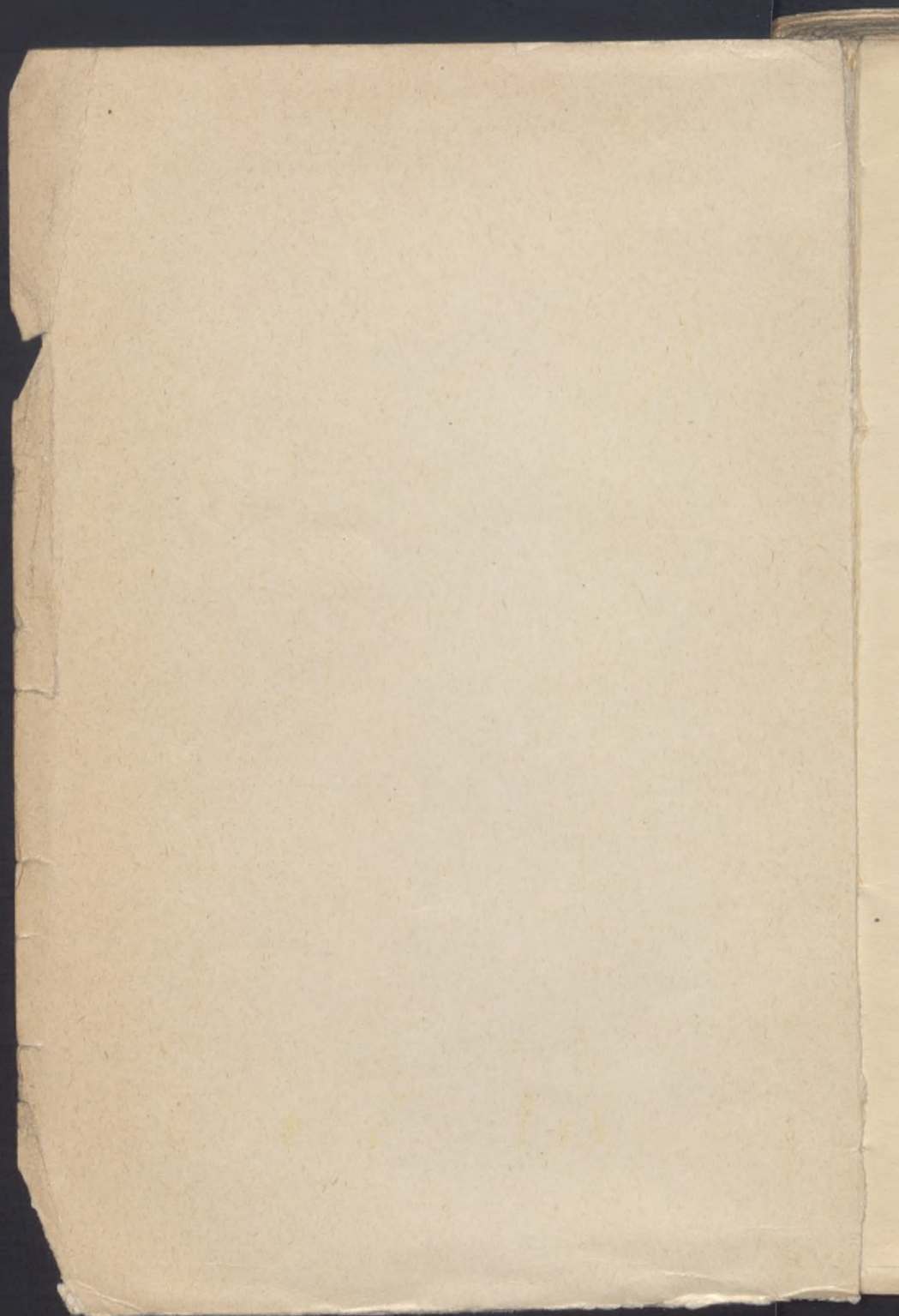
Penny
Hörsnel.
Sv.

ROSA FITINGHOFF • FLICKORNA I TJUGUTVÅN

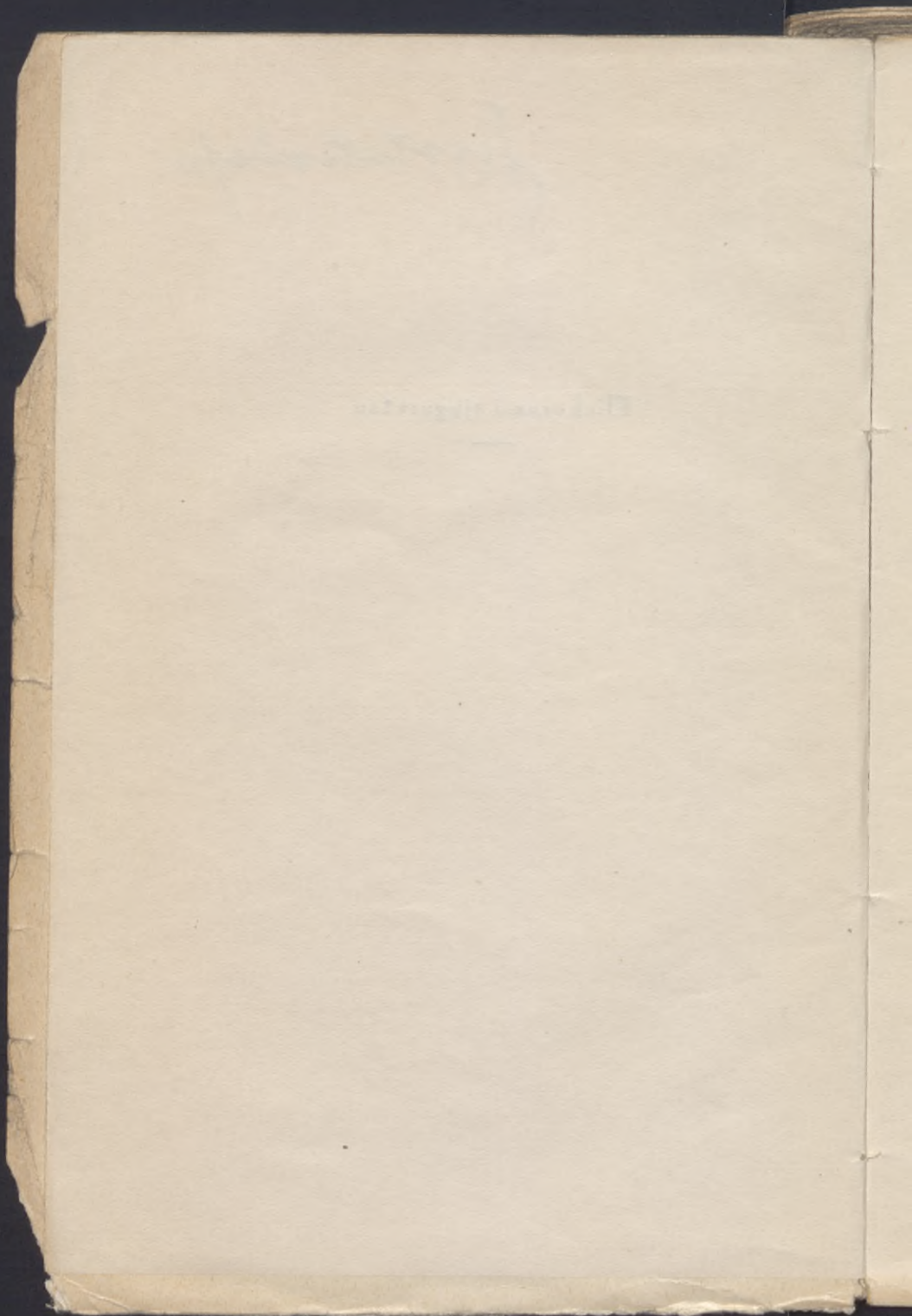
ROSA FITINGHOFF
FLICKORNA I
TJUGUTVÅN

Stockholm, Svenska Andelsförlaget

Justitiedep.

Flickorna i tjugutvåan

Rosa Fitinghoff

Flickorna i tjugutvåan

Roman

Svenska Andelsförlaget
Stockholm

Roman

Flickorna i stugutvånen

Roman

STOCKHOLM
SVENSKA ANDELSFÖRLAGETS
TRYCKERI

1926

I TJUGUTVÅAN fanns det endast stora lägenheter, en i var våning, där det uteslutande bodde äldre "barnlösa" familjer.

Femte våningen, vilken för några år sedan blivit tillbyggd, bestod dock av tvenne, den ena på två, den andra på fyra rum och kök. Däruppe var det också som de fem unga damer bodde, vilka runtom i kvarteret gick under benämningen "flickorna i tjugutvåan".

Flickorna i tjugutvåan sågo bra ut eller kanske rättare sagt, de ägde detta "obeskrivliga något", som väcker ett nyfiket intresse hos fröken i mjölkboden, liksom hos herrarna i speceriaffären, hos skomakaregubben likaväl som hos slaktarbutikens expediter. Och ändå kände ingen av dessa personligen till någon av dem. Inte mera än vad de kände sin övriga kundkrets. Intresset för flickorn i tjugutvåan härledde sig uteslutande av deras utseende och sätt att röra sig samt av den nimbus av romantik, som alltid ungdom för med sig.

* * *

— Lilla rara tant, sluta inte, utan berätta mera!

— Ack ja, gör det, kom det bevekande från de bägge andra unga flickorna, vilka liksom den talande sutto på golvet, belysta av glöden från den öppna spiseln.

— Mor vet ju, att det inte finns något roligare än att sitta här och lyss till sagorna mor berättar, fortsatte Astrid.

— Ja, och i dag är det söndag, och vi ha rättighet att få vara lata och slippa tänka på arbete och vardagsbekymmer. Lis böjde huvudet åt sidan och kysste urskuldande handen, som vilade mot hennes axel, ty hon var rädd att det sagda kunde låta som knot.

— Vad vill ni, att jag skall berätta? Doktorinnan Järnefrost såg frågande på sin åhörarskara. Jag tycker förresten, att du, lilla Dike snart skall känna till alla historierna om våra gamla möbler nästan lika bra som mina egna flickor.

— O, nej, fortsatt. Det är ju så bedårande här hos er, för varje sak har sin egen saga, både den där bukiga byrån, spegeln och Stiernsundsklockan för att inte tala om den här gamla mormorsmorsstolen. Då jag kommer hit, vill jag niga och hälsa på dem alla, bord, stolar, tavlor, mattor. Allting passar samman och trivs. Det känns i luften.

— Ja, är det inte det jag säger, inföll Lis ivrigt. Jag är säker på, att då vi sover eller äro borta, så smyga våra små, söta hustomtar fram ur sina gömställen och sätta sig riktigt bekvämt till rätta och viska till varandra om alla sina underbara minnen, och då möblerna fått talets gåva berätta de sagornas saga.

— Där se ni, att ni redan utan mina ord känna de

gamla möblerna och deras historia, sade doktorinnan litet skämtsamt.

— Å, så lätt slipper inte tant undan, sade Dike och såg sig ivrigt omkring. Här finns massor, som jag inte hört något om. Till exempel den här lilla, svartmålade barnstolen, som tant har fötterna på. Hos oss skulle den kunna se ut som vilken tarvlig barnträstol som helst, men här anar man strax en saga. Jag har aldrig hört något om den. Har ni? Hon vände sig emot de två andra flickorna. De brusto i skratt.

— Å, lilla Lis känna vi bäst av alla, svarade de på en gång, men det gör ingenting, det är bara roligt att höra mor berätta om henne en gång till, sade Astrid ivrigt.

— Ja, hur många gånger som helst, inföll Lis varmt.

— Ja, så skall jag väl berätta lilla Elises historia, fast den är då verkligen av enklaste slag, sade doktorinnan Järnefrost. Men vi få väl kosta på oss ett par träknubar till, så det brinner, medan jag talar. Så där Lis, nu kan det vara nog. Att börja med skall jag väl tala om, att jag föddes i en prästgård uppe i en norrländsk ödebygd, där troll, vittra, näck och småknytt liksom tillhörde umgänget, åtminstone i min barnafantasi. Då jag fyllde tre år kom Elise till mig, ja, jag menar den här lilla stolen, och sällan har väl ett barns hjärta fyllts av större lyckoförnimmelse, än mitt, när jag fick den. Den blev strax min bästa vän och sällskap, och då det riste i fönsterkarmen av nordanstorm och kyla, tog jag Elise i min säng och lyssnade till sagorna hon berättade mig, och så glömde jag ensamheten, rädslan och den stora, stora ödsligheten och somnade. Då jag hade tandvärk eller andra krämpor, ingav hon mig tålmod och

styrka genom sitt exempel att aldrig klaga, hur hon än behandlades och vilka tunga bördor, som än sattes på henne. Och då läxorna började, var alltid lilla Lis den, som utan klagan och trötthet förhörde mig. För henne fick jag utan bannor klaga över mademoiselles orättvisa, då det gällde bror Göran och mig. Lilla Lis var med om sorgen, då vi flyttade till Uppsala, då pappa blev utnämnd till professor, ty vad brydde vi oss om titlar och förbättrad ekonomi. Inte kunde vi förstå mamma, då hon sade, att hon kände sig som en frigjord fånge, som först nu kunde börja leva. Stackars mamma, nu förstår jag så väl, hur litet hon passade, och hur hon säkerligen hade lidit där uppe i den norrländska ödemarksensamheten, hon, som kom ifrån stora Södersjö herrgård, där hon varit medelpunkten i kretsen av släkt och vänner runt om.

Men hon fick ju den hon ville ha, inflickade Astrid förebrående.

— Ja, hon var ung och oerfaren och förälskade sig i brödernas unge informator. Föräldrarnas motstånd väckte allt hennes gamla härsklystna krigarblod till liv, och slutligen drev hon sin vilja igenom och fick sitt hjärtas utvalde och med honom också ett nytt, fullkomligt oänt liv. I Upsala levde hon emellertid åter upp som en blomma, satt i solen, vilket hon ibland brukade säga. Men inte förstod jag, vad hon menade med det, och inte min lilla vän heller, förstod henne. Här voro vi två mera ensamma än där uppe i ödebygden, ty pappa fick ej störas i sitt rum med de många, många böckerna och papperen, och mamma var så ofta upptagen av främmande tanter och farbröder, eller också var hon

på fest i klädningar så lysande vackra, som hade hon klippt ut tyget ur vintergatans tindrande natthimmel. Jag var så ensam och min fantasi skapade därför lilla stolen till ett levande väsen, som deltog i mina sorger och fröjder, och då jag satt med armarna kring den uppe i fönsterkarmen och stirrade ut på gatan lyssnade jag till lilla Lis' berättelse om folket, som gick därutaför eller hörde jag isflaken, svartbäcksgubbarna, berätta historier, då de började att glida utför Fyris om våarna, och på så vis kunde jag sitta tyst i flera timmar och ändå ej känna mig ensam.

Mamma tog mig ofta med, då hon reste ned till morföräldrarnas gamla egendom.

Det var så underligt att gå där i de gamla spökgemakerna. Jag var liksom rädd och främmande och längtade till min egen lilla stol. Men mormor förstod mig, då hon en gång kom in och fick se mig sitta och gråta i mitt fina vackra rum. Hon undrade, om jag var sjuk eller vad det var. Då hon hörde orsaken till min sorg, tog hon mig i handen och förde mig ned i de stora salongerna och började berätta alla de vackra, gamla möblernas olika öden under de många årtionden de gått i arv i släkten.

— Det var då mor först riktigt lärde känna allt det gamla på Södersjö, sade Lis med rörelse.

— Ja, det var det. Och efter den där gången tog mormor mig med överallt och berättade om allting, och så sade hon, då jag sedan reste hem, att nu skulle jag

bliva den, som bevarade släktens gamla historia i mitt minne och att jag i min tur skulle berätta allt det jag visste för en kommande generation, och då började jag med lilla Lis, för att öva mig och för att hon skulle vara väl förberedd ifall hon i framtiden skulle komma att föras samman med möblerna från den gamla egendomen.

Och tänk, det var inte många år efter, som alla, eller åtminstone en massa av de där möblerna kommo upp till Upsala. Eller var det inte så, sade Astrid ivrigt.

— Jo, morföräldrarna dogo, och mamma fick välja vad hon ville ha, ty hennes bror skulle övertaga hela egendomen. Och sedan, då allt stod ordnat i vår nya fina våning, bar jag min lilla Lis med mig och berättade återigen min mormors sagor för henne, så att hon ej skulle känna sig ensam och utstött i all den gamla prakt hon nu skulle omgivas av.

— Och det var på lilla Lis mor satt, då hon för första gången hörde morfars röst, då han sjöng med i majserenaden.

— Hör du Lis, det är visst bäst, att du fortsätter att berätta, ty du kan det kanske bättre än jag.

— Visst inte, jag är bara så rädd, att mor skall hoppa över allt för mycket, för mor har inte talat om, alla studentflammorna och inte om, då mor fick sitt första friarbrev och just satt och läste det på den lilla stolen, och inte har mor berättat, om när studenterna kommo på visit och bjöd mor på slädparti och inte ett ord om, hur firad mor var på de olika nationsbalerna och om hur den där Krakxen lyfte upp och smekte lill' Lis och friade till henne i stället för till mor direkt och då mors far

kom in i detsamma blev Krakxen så rädd, så han släppte Elise i golvet och en flisa gick ur benet.

— På Krakxen eller på far, frågade doktorinnan med enfaldig röst.

— Asch, på lill' Lis förstås! Men fortsätt nu söta mor och hoppa inte över alla frierier och olycklig kärlek och allt annat roligt, bad Lis bevekande.

— Ja, och tala om då mor inte fick vara med på Grindstugans fester, för att det ej ansågs fint, och studenterna för den skull blevo så onda på mors föräldrar, så att de beslöto hämnas och en av dem klädde ut sig till kusk och körde den täckta droskan till Grindstugan i stället för upp till slottet, och landshövdingens fingo vänta med middagen i över en timme för att professorn och hans fru aldrig kommo.

— Men mor måste också berätta om då mor fick se Gunnar Wennerberg och talade vid Pontus Wikner och...

— Vet ni, jag tycker sannerligen att det förefaller, som om det var ni, som ämnade berätta om mitt liv och inte jag som skulle tala om min lilla stol, avbröt doktorinnan Järnefrost. Men var så god och fortsätt. Då ni göra allt för grova avvikningar ifrån sanningen, så skall jag börja hosta.

— Nej, mor var nu inte stygg, utan fortsätt själv. Var var det vi var? Lis såg spörjande på Astrid.

— Jo, då allt det gamla kom till Upsala och mor blev stor och kom på baler och lill' Lis ändå alltid fortsatte att vara mors biktfar och samvete och liksom bästa vän.

— Ja, se'n gifte jag mig och . . .

— Nej, det är fusk att hoppa i väg så där. Först så kom ju en hel del herrar, som mor svärmade för och liksom trodde sig vara kär uti och sedan kom den rätte det vill säga "Järnefrost" och då försvunno alla andra känslor som dimman, då solen bryter fram, just de orden har mor själv en gång sagt.

— Och så blev mor sänd till Stockholm för att glömma honom, sade Lis ivrigt, och presenterades vid hovet och Carl XV nöp mor i kinden och sade, att de rosorna kunde inga sminkburkar i världen efterapa, och mor var med på balerna på börsen, och första maj åkte mor med i kortegen runt Djurgården och mitt i alla de där nöjena och festligheterna, så bar mor ändå bara på tanken på den där obetydliga kandidaten.

— Hur kan du säga obetydlig. Ännu har jag aldrig råkat en man med så djupa, vittomfattande tankar och en så varm känsla för allt levande, allt lidande, allt ideellt.

— Söta lilla mor, inte menade jag något förklenande, men hans yttre måtte väl i alla fall inte ha varit så där bredaxlat och långt och elegant som de där herrarna, som slogos om att få dansa med "Upsalas ros" och som ville bryta henne och föra henne med till sina hem.

— Kära barn, förstå ni inte, att det var för att jag ansågs rik, sedan morföräldrarna dött och vi fått ärva.

— Visst inte, sade Astrid med stor bestämdhet, det vet väl jag, som alltid får höra talas om mors charme och grace och intagande väsen bara jag råkar på någon av de där farbröderna, som kände mor förr i tiden. Ja, det är väl inte en enda gång jag är på Södersjö, som

inte morbror Göran talar om hur omsvärmad mor var i sin ungdom.

— Ja, inföll Lis, jag känner mig precis som en klumpig groda i ett kärr jämförd med en jublande lärka, då morbror Göran berättar om mor.

— Hör ni, hur var det med lilla stolen? Kanske den också fått vingar och flyger jublande lik en fladdrande fjäril över vajande blomsterfält? erinrade doktorinnan Järnefrost med en humoristisk glimt i blicken.

— Visst inte, lill Lis står kvar i Upsala bland alla de gamla vännerna, och mor bor i Stockholm hos sina fina kusiner, sade Lis.

— Tala om, då mor mötte tant Henriette, då hon bar snörlivet, bad Astrid.

— Nu gå vi ytterligare från ämnet, men som ni vill, sade doktorinnan Järnefrost. Ser du lilla Dike, min kusin Henriette var en mycket yttlig ung dam, som var ytterligt rädd att inte vara fullt comme il faut och att ej vara precis lik en modejournal ansåg hon som en bland de svåraste synderna. I vår ungdom var det modernt med långa lockar, som ytterst sällan ägde rot på det huvud varifrån de så ymnigt hängde ned. Efter lockmodet hade vi tjocka flåtor, som voro uppsatta runt skulten och däröver en liten hatt, som oftast satt på sned och vippade som en hårprydnad. Kjolen var lång, snäv, oftast med ett litet släp och så hade vi tornyr, ju större desto bättre, och Henriette hade förstås en som förslog. Midjan var smal och barmen högt uppsnörd.

Nu var det så, att Henriette gick ut för att hälsa på en av sina vänner, som låg sjuk, Henriette hade brandröd spetsklädning, ny röd pariserhatt, röda handskar

o. s. v. Hon var fullkomligt fulländad. Efter sjukbesöket skulle hon möta en av våra gemensamma goda vänner på Gustav Adolfs torg för att med henne höra på vaktparaden och se på norrbaggarna utanför Arvfurstens palats. Jag var inte tillfrågad att följa med, men beslöt ändå att gå ut, jag skulle taga hem prover på ett kapptyg hos Sundströms, som hade affär på Norrbrobazaren.

Solen sken, det myllrade av folk utanför Hotell Rydberg. Och där i all sin strålande röda glans fick jag se Henriette i sällskap med vår väninna, vars broder just skulle föra paraden upp till Högvakten.

Alla människor vände sig om och sågo på Henriette. Det var ju så naturligt, så elegant och vacker som hon var och med en så oklanderligt släpande kjol. Hon verkade väl synbart muntrande på publiken, ty ingen enda lät bli att draga på smilbandet och vända sig om och se efter henne.

— Varför tror ni de hade så roligt?

— Jo, då jag kom närmare fick jag se, att bland kjolens alla rysch och snörp och över själva tournyrens utsvängda puckel hängde ett snörliv! Visserligen ett mycket elegant, men ändå ett snörliv!

Henriette hade förstås satt sig på stolen, där den sjuka vännens kläder lågo och då hon gick, följde snörlivet med, ty det hade hakat sig fast i spetsstyget utan att Henriette märkte det, ty hon var ju van vid sin stora, tunga tournyr.

— Nå, den scen, som sedan följde, då jag sprang fram och sökte befria henne ifrån sin uppseendeväckande börda är bäst att vi hoppa över.

— Det dröjde emellertid inte många dagar efter denna händelse, som jag återvände till Upsala. Och nu kanske ni tillåter, att jag drar en slöja över återseendets glädje både med föräldrar, lill'Lis och den lille obetydliga kandidaten..

— Efter ett par år blev den där lille mannen både teologie doktor och äkta man och den lilla stolen följde med den lyckliga bruden till det nya hemmet. Efter ytterligare några år blev doktorn utnämnd till kyrkoherde och slutligen till prost nere i Hellebacka stora församling i Bohuslän, och där trivdes de så väl, att han föredrog att stanna, där han var i stället för att återvända till Upsala som professor, till vilket han blev kallad.

Lill' Lis hade ett så vackert rum, där solen kunde titta in hela dagen så gott som, och där de skira hemvävda gardinerna vajade som lekande havsskum, då fönstren stodo öppna. Och då det var månsken, gick månens silverbana i en glittrande bred väg ut över havet, medan de kala, mörka klipporna stodo vakt invid land.

— Var det Astrids och Lis rum, frågade Dike och såg undrande på doktorinnan.

— Nej, ja, det vill säga, det blev deras rum så småningom.

Dike önskade, att hon ej gjort den frågan, ty det blev en så underlig tystnad.

Astrid och Lis smögo sig närmare intill henne, som satt i den bekväma stolen och berättade sina minnen, och Dike såg, med en känsla av avund, huru de nästan samtidigt kysste hennes händer. Dike kände sig stå utanför något, som hon ej förstod, men vilket liksom knöt dessa tre närmare intill varandra.

— Det var ett lyckligt hem på den där tiden, och lill' Lis var alltid med om vinterkvällarna, då vi sutto framför brasan liksom nu, fortsatte doktorinnan Järnefrost efter en tystnad, som tycktes innebära så mycket för dessa tre, men som Dike alltjämt kände sig stå oförstående inför.

Så småningom kom det mesta av vårt gamla bohag också dit, fortsatte doktorinnan, ty mina föräldrar doggo, och bror Göran var sedan flera år bosatt i Amerika. Men lill' Lis blev i alla fall lilla bortskämda barnet, och då sorgerna kommo, var det alltid i hennes sköte jag då, som i barndomens dagar, sökte tröst och lugn. För ser ni, det kan finnas orostankar, som man inte vill tynga den älskades sinne med, och då är det gott att ändå få utgjuta sig för en vän, vars tystlåtenhet man kan lita på.

— Alla barn där nere i Hellebacka kände lill' Lis, och otaliga äro de, som blivit tröstade i sina sorger bara för att de finga komma upp till prostgården och sitta på Elise. Och oräkneliga äro de gånger, då Elise hade några karameller att bjuda som segerlön för modigt utdragna tänder.

— O, mor ibland längtar jag ner till Hellebacka, så jag tycker hjärtat kan värka ur bröstet! Aldrig kan solen skina så strålande som där, och aldrig får jag se havet vältra fram i allt sitt medryckande majestät som just där, sade Astrid och blinkade i smyg bort en tår.

— Och aldrig mera kan vi få rida hästarna i vall eller ligga i ljungen, som doftade honung och lyssna till de rusiga binas surrande lovsång till sommarsol och livsglädje, medan bränningarna dånade dovt på avstånd,

men det som ändå är allra värst, är att jag aldrig mera kan få springa ikapp med alla hundarna, att jag aldrig mera skall få en egen hund, en som var lik Kasper. Jag skulle vilja få komma dit ned igen och lägga gullvivskransar och vildrosbuketter på deras små gravkullar och tacka dem för deras trogna vänskap och stora kärlek... Lis röst blev tjock av rörelse.

Åter fyllde en underlig tystnad rummet, där brasans bränder då och då flammade till och lyste upp mässingsbeslagen på de gamla möblerna, vilka annars lågo insvepta i höstskymningens mörker.

— Också jag önskar att komma dit, där mina kära vila och få sitta stilla och lyss till minnenas skiftande röster, och att få tacka för den lycka jag ägt och att bedja om styrka att fylla det kall, som blivit mig givet, att bedja om kraft att kunna vägleda unga sinnen i en tid, då oron sjuder runt omkring och då frestelserna ligga så lockande nära.

Orden kommo som en svag andeviskning, sedan blev det åter tyst.

Dike vågade knappast andas för att ej störa de tre, som sutto henne så nära, men vars tankar hon förstod voro henne så fjärran. Aldrig hade hon känt sig så liten, så ensam, så hjärtefattig som nu.

De här tre ägde minnen, kanske rent av en gemensam hemlighet, kanske en stor, stor sorg. Men hon, Dike, ägde ingenting. Livet var svårt att leva. Hon tyckte plötsligt så synd om sig själv, att hon började gråta. Långa tårefloder flöto ymnigt utför de runda, rosiga kinderna och till slut kom en hickartad snyftning.

— Liten, hur är det? Här sitta vi tre helt själviskt

och försjunka i gamla gemensamma minnen, och så är du ensam med dina. Kom hit och sätt dig mellan flickorna och berätta litet om dig själv och om vad du hoppas av livet.

Dike kröp fram till gruppen vid mormorsstolen och smög sig intill doktorinnan Järnefrost och lutade huvudet emot hennes knä, precis som hon sett Astrid och Lis göra.

— Börja du nu att berätta om ditt liv, sade doktorinnan Järnefrost och smekte Dikes huvud.

— Jag har ingenting att berätta, inga sorgliga minnen, ingenting. Tonen var så ytterligt tragisk, ja, så dystert, att den kom lyssnarnas melankoli att skingras. De brusto ut i ett befriande skratt, ty detta, att hon sörjde över att ej äga någon sorg, verkade så uppfriskande på de andra, som verkligen ägde denna lycka!

Dike förstod inte varför de skrattade, men efter en liten stund stämde hon ändå in i den allmänna munterheten. Först efter en stund fick hon veta, att det varit hennes tragiska tonfall, över att ingen sorg äga, som verkat så skrattretande.

Dike tillhörde ej det snarstuckna slaget människor, och där hon nu satt, tycktes henne livet åter värt att leva. Att såsom nu vara medelpunkten i en krets, var en ny upplevelse, som kom hennes hjärta att svälla av oanad fröjd.

Dike började stötvis, liksom sökande efter de rätta orden.

— Ser tant, sade hon, hemma är ingenting likt här. Absolut ingenting. Och ändå bo vi vägg i vägg i samma våning. Skulle jag till exempel säga till mamma

eller systrarna, att våra möbler stodo och pratade med varandra, skulle de skratta ut mig. De skulle tro, att jag var galen. Ingen där hemma förstår mig, inte jag själv heller förresten. Men då pappa levde och jag var liten, då voro vi två liksom i hemligt förstånd med varandra. Stackars pappa, han hade nog inga roliga dagar.

— Du är en stackare, sade mamma till honom, då hon var ond över att vi inga pengar hade, och pengar voro vi nästan alltid utan. Då det blev för svårt hemma, tog pappa mig med sig, och vi gingo ut på landet. Ibland gick han tyst, sade bara ja eller nej till mitt ivriga pladder, men andra gånger åter talade han med halvhög röst ord och tankar, som jag ej förstod, men av röstens tonfall fick jag intryck av att han var olycklig, förtvivlad, och då började jag gråta.

— Jag minns, att vi kunde gå på det där viset både länge och väl och att jag undrade på om det skulle göra honom glad, om jag lät honom trampa på mig, för då hade jag med glädje gjort det.

— Oftast hamnade vi i en skogslänta eller vid en di-
keskant. I allmänhet sökte vi upp platser, där det fanns blommor, och då berättade pappa små blomstersagor för mig, men efter en stund övergick han till beskrivning av ständare och pistiller, till latinska namn och långa invecklade familjer och så vidare, och då somnade jag.

— De där äro de enda ljusa minnen jag har ifrån min barndom. Lena och Carmen voro mycket äldre än jag, och de höllo alltid ihop med mamma, fast de alla tre brukade gråla sins emellan.

Dikes ögon strålade och kinderna glödde. Hon satt nu på knä nere på golvet, kapprak med huvudet något

tillbaka. Då hon blev extra ivrig, gestikulerade hon med händer och armar, slängde med huvudet och iakttog med snabba ögonkast, ifall hon "gjorde intryck". Hon fängslade åhörareskaran med oemotståndlig makt.

— Olyckan var väl, att vi bodde där nere i Grenköping, och att mamma längtade hit upp och ångrade sig, att hon gift sig med pappa och övergivit sin lysande artistbana. Mamma var som flicka vid operetten, det kan man väl höra på våra namn: Helena, och jag Euridike efter Offenbach förstås! Kan man tänka sig ett gräsligare namn, till på köpet har jag bara det. Mamma säger, att hon just skulle debutera som Helena, då hon gifte sig och blev en vanlig fru, men genom våra namn vill hon ändå dagligen ha en erinran om sin försvunna glansperiod.

— Carmen fick heta så, därför att mamma varit med i kören vid operan.

— En gång, då mamma gav pappa skulden till sina felslagna förhoppningar och förebrådde honom för det tarvliga liv hon aldrig drömt om att behöva leva vid hans sida, hörde jag honom svara, att om han hade varit äldre och ägt mera människokännedom och livserfarenhet på den tiden han gjorde hennes bekantskap, hade hon aldrig riskerat det öde, som nu drabbat henne. Då blev mamma ond och sade, att pappa var rå, som pikade. Han kantänka, var så bildad och fin... Ja, nu minns jag inte allt, men det slutade med att pappa rusade ut och inte kom hem förrän jag sov.

En annan gång, då mamma grälade på pappa av just samma orsak, undrade pappa, om hon ansåg, att hans liv var fyllt av rosor. Han hade lämnat studiebanan för

att få ett säkert levebröd, ty han hade aldrig tänkt på den tiden, att kärlek kunde leda till annat än äktenskap, och så blev han lärare i Grenköpings pojkskola och tvingades att giva extra lektioner till stadens unga dumhuvuden i stället för att få arbeta på det område, som hans hela håg låg till.

— Mamma ville jämt, att stackars pappa skulle söka komma över extra arbete, ty utan pengar kunde man inte leva, och utan pengar och bjudningar fick man inget anseende där i staden, och mamma ville giva ton och komma med, som hon sade.

— Systrarna gingo i skolan och måste vara fina. Jag, som kommit till världen långt efter dem brydde ingen sig om.

— Jag har hela mitt liv fått gå i systrarnas urväxta gamla kläder. Då jag var liten gjorde lekkamraterna narr av mig, och nu då jag blivit större, gör skolkamraterna det. Alla säga det ej i ord, men det känns, må ni tro. Och jag känner en sak till, som är ännu värre, jag kan bokstavligen inte taga ett steg utan att det känns, för mina fötter växa och äro större än systrarnas, och det är minsann inte någon glädje att sticka ömma tår i för trånga skor! Lät man tjuvar och mördare känna på den tortyren, så bleve det snart avfolkat i fängelserna, det är min tro. Dikes ton var snusförnuftigt allvarlig.

— Det var sant, fortsatte hon med glad röst, en oförgätlig, lycklig gång fick jag en egen nysydd, svart klädning samt fick resa till Stockholm. Det var mammas morbror, som dött, och vi foro upp på begravningen. Mamma var glad, pappa var glad, systrarna dansade

omkring av glädje, och ändå måste de stanna hemma för skolans skull. Det finns inga mått på hur glad jag var.

— Nu minns jag just ingenting mera från den där gången, än att jag såg mamma stå och gråta vid en svart kista, och att det var fullt av främmande folk, som också stodo där, svartklädda och ledsna. Sedan åkte vi efter hästar i en fin vagn, och jag tyckte det kändes så fint och likt rikt folk. Sedan kommo vi in i ett mörkt stort rum, där det luktade vissnade blommor. Jag åt tårtor och konfekt, så att jag fick ont i magen, och sedan sutto människorna runt om det stora bordet och sågo icke alls ledsna ut, och de läste upp långa ramsor ur ett papper. Och mamma blev ond, och sade, att det var en skamlig orättvisa, och en främmande herre slog handen i bordet och skrek: Tyst! Och då började alla att prata på en gång och att gråla och skrika, men jag blev förd ut i köket och där lyckades jag nå upp till vattenledningen och leka syndaflod, och så blevo alla onda på mig för det.

— Sedan berättade mamma, att den döde inte låtit henne få ärva alla sina pengar, utan endast räntan på en del av kapitalet, som gick till välgörande ändamål. Han hade visst varit väldigt rik, åtminstone tyckte jag, att det var fint i rummet, där han bott, men än i dag grubblar jag på, hur det hänger ihop med våra familjeporträtt, som hänga hemma på väggen i salongen, att jag aldrig såg dem där på någon vägg, men jag minns alldeles tydligt, att vi gingo in i en bod, fylld av möbler, glas, taklampor, spetsar, silver och att jag där såg dem för första gången. De stodo i fönstret, och mamma bad att få veta priset på dem,

Den ena föreställde en herre och de andra två voro damhuvuden. Mitt i solstrimman i det där fönstret låg en levande katt och tittade på mig. Jag vet inte, vad det var för lockande med den där katten, men jag kände ett oemotståndligt behov av att få sticka fingret i hans ena öga och känna ifall det kunde röras. Jag gjorde det också, men kisse tyckte inte om det, utan klöste till mig, så jag har ännu ett ärr här på handen.

— Då vi kommo hem från den där Stockholmsresan hade vi vårt arvegods med, och det blev beskådat av stadens nyfikna tanter. Och tänk, det som väckte största uppmärksamheten, det var målningarna av mammas förfäder, som de där gubbarna och damerna ifrån kattboden kallades för! En gång på en bjudning hemma ville jag också väcka uppmärksamhet och började berätta var jag för första gången sett dessa beundrade och omtalade tavlor. Det var så upplivande att tala, för den ena efter den andra av gästerna kom fram till mig och lyssnade och ibland fnittrade de till, och ändå hade jag ej hunnit så långt som till katten. Då kom mamma. Jag begriper inte, hur hon så fort kunde uppfatta, vad jag sagt, för hon fortsatte och berättade om eftergjorda tavlor och annat underligt. Hon menade, att de voro kopior eller kopidor, som hon brukar säga. Hon höll mig så fast i handen, att jag trodde den skulle gå sönder. Sedan blev jag utkörd och fick ej vara med om supén, och efteråt fick jag stryk och tillsägelse att aldrig prata om sådant jag ej förstod.

I Grenköping sutto alltid fruarna och stirrade i reflexionsspeglar. Jag lärde mig göra solkatt med en liten fickspegel, som jag höll bakom ryggen. Om det

sen blev skvaller och bråk om ohyfsat uppträdande, så förstår ni, att ändå ingen kunde beskylla mig för att se med ryggen!

— Pappa sökte förklara för mig all den förtret han fick umgälla för min odygd, men jag såg nog hur road han var längst in i blicken. Mammans gräl brydde jag mig inte om, fast hon var mycket ond på mig.

— Så dog pappa helt hastigt i influensa. Fast han var den enda människa på jorden, som älskade mig och ville mig gott, så kunde jag ändå inte sörja honom på samma vis som mamma och systrarna, som skreko och läto om sig så de väckte allmänt deltagande och alla människor sökte göra dem glada, men mig avskydde dom värre än förut!

— Då det blev för svårt gick jag ut och satte mig på en av dikeskanterna, där vi två förr suttit, och jag låtsades, att pappa levde och vi pratade med varandra eller också satt jag tyst och var glad, att pappa slapp vara kvar på jorden.

Efter en kort paus fortsatte Dike.

— På hösten flyttade vi hit till Stockholm och bodde borta på Hornsgatan. Lena fick genast anställning på ett kontor, och Carmen kom på telefon, som hon sedan lämnade, då hon fick bättre lön på den platsen hon nu har, och Lena lyckades snart också få en bättre plats. Jag måste fortsätta att läsa och kom in i folkskola, för det tyckte mamma var bäst till börja med. Förra hösten fick jag tentera in i Brummerska skolan för att få ett avgångsbetyg därifrån och för att få goda vänner i bättre kretsar, som mamma sade. Men jag var då som

nu gåsungen, och några riktiga vänner har jag aldrig haft.

— Och ni kan tro att vi hela bunten varit nyfikna på vilka eller vem, som skulle flytta in i dessa rum efter frun, som gifte sig med kanslirådet här på nedre botten. Mamma hoppades väl på att få en man till en av systrarna, för det här är ju egentligen en ungarlsvåning. Hon blev väldigt snopen, då det bara var fruntimmer, som kommo. Och sedan hon fått veta, att ni ingen jungfru har... Dike avbröt sig tvärt.

— Så? fortsatte Astrid.

— Ja, så har hon förbjudit mig att bli bekant med er, för har man ingen jungfru, så är man förstas fattig, det vet hon ju så väl, eftersom vi själva ingen ha. Fast då vi ha främmande, ha vi nästan alltid hjälpfru, förutom Elin ute i köket, som vi ska' tala vid. Den där Elin är bara påhitt, för att folk skall tro, att vi ha ett hembiträde. Så att när mamma går för att tala med henne, så är det bara med sig själv hon pratar, medan hon ordnar med maten bakom "kulisserna", och så talar hon i olika tonarter ut i luften.

— Hade det inte varit så att Lis tappat buteljen med grädde, just då det var vår månad att ha trappan, och jag i detsamma kommit ut och fått hjälpa dig att plocka upp saladshuvuden, rädisknippen och allt vad det var du bar på, så hade vi aldrig blivit bekanta, det vet jag så väl så. Men ibland kan ödet hjälpa oss människor, slutade Dike med en mycket gammal människas uttryck i rösten.

— Det var ett snällt öde den där gången, fast jag in-

te tyckte det, då jag sprang uppför alla trapporna för att hinna upp före hissen, för i den fanns generalskan, som bor här inunder och hennes son. Man har väl lite stolthet i sig i alla fall, och vill inte att folk skall veta, hur överlastad man kan vara av dessa för livet nödvändiga matvaror. Just som jag satte foten på vår trappa var hissen uppe, och det var för att kila riktigt undan, som jag tog långa steg, och så stöp jag och slog sönder buteljen, som låg så fint gömd i sitt paket. Men dom där nere märkte det gudskelov inte, så jag skulle just andas ut, och så kom du!

— Ja, det var väl min eviga lycka. Men tyst, nu går dom i dörren, de skall väl lyssna efter, om jag står och sladdrar i trappan. Gudnåde mig, jag som bara skulle gå ut efter kaffebröd, och så ville jag i förbifarten hälsa på här inne, nu har jag väl suttit här ett par timmar och lyssnat till berättelser om stolar och bord och speglar och soffor. Dike halvviskade, medan hon spänt lyssnade, om ej dörren till hennes hem skulle knäppa, som den alltid gjorde, då den stängdes, och vägen således vore fri för henne att obemärkt kunna smyga ut.

— Nu ha de gått in, var är påsen med brödet? Tusen tack och faderväl, viskade Dike och gick på tå till den lilla hallen, vars ytterdörr hon ljudlöst öppnade och stängde.

Det blev dödstyst, men efter några minuter hördes brådskande steg i trappan samt ett häftigt ringande på grannens dörr, som så gott som strax efteråt öppnades.

Fru Pegé, Dikes mor hade stått på vakt och mottog sin dotter med allt annat än vänliga ord. Familjen Jär-

nefrost hörde Dikes anfådda röst, som talade; vad hon sade hördes däremot ej.

Efter en stund var allt åter tyst.

* * *

— Mamma, sade Lena, då hon kom hem från kontoret vid halv sextiden, jag har bjudit hem några vänner till mig i morgon kväll. Vi skall bridga. Jag hoppas, att du ordnar en fin supé, och så få vi ta hit fru Karlsson, hon ska' ha vit mössa och inte se ut som en vanlig lejd hjälp, som hon gjorde förra gången. Och så ber jag dig, att du uppträder anständigt, så jag inte behöver skämmas för dig.

— Helena, tänk på att du talar till mig, din köttsliga moder! Fru Pegé sökte göra sin korta hals ett par tum längre, än den av naturen var.

— Det är just det, jag tänker på, svarade Lena i samma retliga ton som förut.

— Menar du, att jag, jag Sophie Pegé inte är anständig? Jag, som i laga ordning vigde mig vid salig Pegé och övergav hela min lysande konstnärsbana... jag, som i mitt anletes sve... transpirationer givit dig och dina systrar en första klassens uppfostran! Och till mig kommer du och säger, att jag skall uppträda anständigt! Ser jag ut att vilja förföra unga oskyldiga män?!

Fru Pegé stod framför sin dotter, fyllig, satt med jämntjocka ben, som stucko fram under den ej allt för

långa kjolen, med bränt burrigt hår uppsatt i en knut mitt på huvudet. Den falska beskyllningen drev en blåviolett rodnad över de svällande kinderna. De annars så pigga små ögonen bar ett djupt förkrossat uttryck... För en utomstående hade säkerligen fru Pegés hela person verkat löjlig eller kanske till och med väckt medlidande, men dottern, som var van vid denna anblick, för henne var modern endast hindret att komma sig upp i världen och att känna sig jämnställd i de kretsar hon ville tillhöra. Därför svarade hon kanske en nyans skarpare än vanligt:

— Du kan väl begripa, att jag inte menar att du ens med bästa vilja numera skulle kunna förföra någon man, så som du kanske i din ungdom gjorde det med stackars lättlurade pappa! Men jag ber dig, att du inte lägger dig i vad vi komma att tala om, och inte kommer med utländska ord, som du annars gör både i tid och otid. Som till exempel sist, då jag hade några här, och du satt som fastspikad där i soffan och så sa', att du var så utmärkt charpi i stället för chaperon, förklåde, menade du!

— Det måtte väl kvitta, om det heter charpi eller chaperon.

— Himlen vare tack, att ingen fäste sig vid vad du sade, för jag tappade marklådan i golvet. Men nu ber jag, att du tänker på vad jag sagt och tiger, ifall jag börjar att hosta. Det är visserligen bra med bildning, men den du har är bra ytlig och har allt för lätt att falla av. Jag misstänker, att den består blott av vad du uppsnappat, då Carmen och jag läst på våra läxor, och vi ha ju själva glömt det mesta.

— Så-å! Det gäller mycket den här gången, kan jag höra! Vem är det? Är det den där stiliga assessorn, som bjudit dig på teatern och som ringt i telefon och som du spatserat med? Åja, du skall inte tro, att man är både döv och blind och utan förstånd, fast man går och tiger! Är det han?

Lena nickade jakande.

— Herre du min skapare, att tänka sig att jag skall få en sådan måg! Du kan vara lugn, Lena lilla, alldeles lugn, du skall få allt som det skall vara. Premiär order med applåder! Var sak på sin rätta plats, då ridån går upp!

De sista orden hörde ej Lena, ty hon hade gått in i sitt rum och stängt dörren.

* * *

Fru Pegé stod stilla och stirrade på dörren, genom vilken hennes dotter försvunnit.

— Min älskade dotter, viskade hon för sig själv, och de små ögonen blinkade om obefintliga tårar. Du har alltid varit mitt hjärtebarn, och nu skall du bli fru assessorskan... Jag, Sophie Jönsson, jag skall med hög-buret huvud kunna säga till kända och okända:

— Jag skall gå till min dotter, assessorskan...!

Fru Pegé böjde huvudet som till en hälsning, hon log förbindligt, litet nedlåtande. Den som sett henne skulle trott, att hon övade in en roll.

Fru Pegé ryckte förfärad till, ty tamburdörren kna-

kade till, och hon hörde Carmens taktfasta steg, som närmade sig.

Med all den fart, som hennes små klumpiga ben kunde åstadkomma, försvann hon ut i köket, där det strax efter skramlade med tallrikar och kokkärl.

* * *

Carmen var regelbunden som en klocka, vilken aldrig drar sig efter eller i lättsinnigt ungdomsmod överraskar med att helt plötsligt visa fem eller tio minuter före sin tid. Ända ifrån barndomen var Carmen ett mönster av ordning både i skolan och i hemmet, och otaliga gånger hade fru Pegé i sitt stilla sinne undrat, varifrån dottern fått detta ordningssinne. Inte att fru Pegé ansåg sig på något vis oordentlig, långt därifrån, men det kan ju ändå vara skillnad på skillnad, som hon vid förtroliga kaffestunder nere i Grenköping brukade säga.

Carmen trivdes på sin plats, hon hade redan fått påökning i lönen och förhoppning om att ytterligare få förhöjning. Ja, hennes chef hade till och med sagt, att om hon fortfarande skötte sitt arbete som hitintills, kunde hon påräkna att bli första man på det stora kontoret, och det ville minsann ej säga litet. Det föreföll fru Pegé, som om dotterns alla tankar endast ginge i riktning mot detta arbete.

Utän det ringaste knot betalade Carmen sin andel till hushållet, men hon fordrade, att maten skulle stå färdig den tid hon sagt. Hon höjde aldrig rösten, hon grä-

lade inte, hon kunde till och med gå alldeles tyst sin väg, ifall ej maten var som hon ville. Och ändå var fru Pegé mera rädd för Carmen än för sin äldre dotter, vilken kunde slå handen i bordet och skrika, ja, för att säga sanningen, till och med säga fula ord, ifall något ej var, som hon önskade.

Vad Dike tyckte eller tänkte var av ingen betydelse, hon betalade ingenting för sig, tvärt om, hon bara kostades på, och därför fick hon också hålla till godo med överlevorna, vare sig det gällde kläder eller mat.

De bägge äldsta döttrarna hade gemensamt rum; salen stod tom, de åto ej där utom när det var främmande, men i salongen fick Dike ligga på soffan och i rummet med snedfönstret bodde fru Pegé själv. Det var så litet, att fru Pegé kunde utan att röra annat än armarna nå kam och hårnålar på bordet framför spegeln, taga sina skor, som stod vid dörren eller klädningen, som hängde på kroken vid fönstersmygen. Tandborstning och tvättning försiggick för hela familjen i tur och ordning ute i köket. Det var också i köket, som måltiderna intogos. Köksbordet, som stod vid ena väggen var täckt av vit vaxduk. Om de trängde ihop sig, kunde alla fyra samtidigt få rum vid detta bord, men det förekom sällan, ty Dike satt oftast på diskbänken, ifall den ej var överfylld av kvarlämnade diskar från föregående måltider.

Hårttestarna vickade till i frigjord glädje för var gång fru Pegé knyckte på huvudet, något hon gjorde rätt ofta, ty det klarade tankarna, då hon hade bråttom. Nu hade hon det för att få maten färdig i tid. Samtalet

med Lena hade kommit så överraskande och hindrat henne minst tio minuter.

Du milde tid! Nu hördes Carmens steg, som närmande sig, och ännu var potatisen inte halvfärdig.

Carmen stod i dörren och kastade en blick på bordet, en på gasköket, där pannan kokade för full låga och slutligen en på moderns upprörda ansikte.

Fru Pegé tog på sig sitt bästa teaterleende i det hon sade: Har du hört nyheten?

— Vilken?

— Fru Pegé andades ut. Den, som vinner tid, vinner allt. Det gällde bara att hålla dottern kvar i några minuter, så var potatisen färdig.

— Med Lena förstås! Har du inte hört, att Lena...

— Skall ha främmande i morgon!

— Ja, men det är inte bara det, utan den där assesorn skall komma. Du vet han, som...

— Jag vet ingenting, förrän det är klappat och klart. Det kan gå nu, som det gått ett par gånger förr, och det är bättre att hålla sina tankar på det man har för händer än på fantasifoster. Carmen vände sig om ifrån köksdörren och gick in i salen.

Fru Pegé lyssnade, om hon skulle gå vidare in i sitt rum eller ut i den s. k. hallen, ty då visste hon, att dottern ej skulle återkomma förrän sent.

Carmen gick till hallen och strax efteråt knäppte det i tamburdörren, Carmen hade gått.

Nu skulle hon äta middag ute, och denna, liksom en del andra middagar, skulle den första i månaden vara avräknad vid betalningen!

Lena hade kommit över en kvart för sent till sitt kontor i dag. Chefen var lyckligtvis ej kommen.

Hon ögnade febrilt igenom några papper och faktura, som skulle besvaras, men då hon väl hade papper och skrivmaskin klara, hade hon glömt, vad det var hon skulle svara på. Det var omöjligt att hålla tankarna samlade. Men hon måste till det yttre behålla skenet av att arbeta.

Lena började att skriva på maskinen, medan tankarna voro borta. I morgon skulle det gå desto lättare. I morgon!

Maskinen började att hacka, och till slut stannade den fullkomligt.

Chefen, som kommit och satt sig på sin vanliga plats mitt emot henne, såg upp...

— Är det något, som är svårt att förstå, kanske att jag kan dechifrera.

Han steg fram till Lena. Han böjde sig ned för att bättre se vad som stod i brevet. Han lutade sig kännbart emot hennes arm och axel, hans andedräkt svepte kvävande omkring henne. Hon erfor en känsla av äckel och avsky, som gav henne åter hela hennes förmåga att kunna koncentrera sin tanke till det arbete hon hade framför sig.

Chefen ville se, vad hon skrivit. Han tog hennes hand samtidigt som papperet.

Lena rös av fysiskt obehag. En het blodvåg sköt upp över kinder och panna. Han såg det och tydde det efter egen önskan. Lena gick hastigt bort och drack ett glas vatten, ty i det tillstånd hon nu var, visste hon ej,

om hon skulle kunna äga kraft att kontrollera sig själv och sina ord.

Då hon återtog sin plats var hon lugn.

Chefen satt åter mitt emot henne på vanlig plats och genomläste morgonens post. Han hade guldbågad pinenez, över vilken han då och då kastade en blick till sin sekreterare. Hans kinder voro pussiga, fårade av livets mångahanda njutningar. Hans händer fylliga med korta, avskurna fingrar. Ibland visslade han till, helst då han tänkt ut någon mening, som han skulle diktera och hon maskinskriva. Den där visslingen kom alltid som ett piskrapp på Lenas lättretade nerver.

Om det suttit en annan där, en annan, vars glödande ögonkast och varma röst kom som sol i hennes sinne, om! Om denne andre ej hade råd att gifta sig, skulle hon ändå gå kvar här och arbeta för hans skull? Arbeta för deras gemensamma framtid? I kväll måste det avgöras. Hon kunde inte gå i denna spänning längre. Han måste föra henne till sin mor, låta henne komma i deras hem. Han skulle visa hela världen deras stora kärlek. Visst var livet värt att leva under dans på kaféer på tumanhandssupéer, på allt det han låtit henne njuta, se och erfara, men ändå, hon ville mera. Åh!...

— Hur är det, är fröken sjuk?

Lena spratt till, hon hade glömt var hon var, hon hade glömt både sin chef och sitt arbete.

— Jag har suttit och sett på fröken en lång stund, och ni har ett underligt uttryck över er. Ibland har ni suckat. Är det något, jag kan hjälpa er med? Han sträckte fram sin hand för att klappa hennes, som låg sysslolös på skrivmaskinen.

Hon drog hastigt åt sig handen, såg hans misslynta min och sade: nej tack, ja tack, det vill säga, jag är inte riktigt frisk, stammade hon fram. Kunde jag få gå hem, vore jag tacksam. I morgon skall jag sitta över och taga igen tiden desto mera.

— Jag vill bara säga fröken, att det strider emot mina principer, att min personal har kapricer och skyller på sjukdom för att slippa ifrån sitt arbete. Han hade sin vanliga, något torra, hårda röst, den som han alltid tilltalade sin personal med.

— Så låt oss säga, att jag får gå hem för mitt nöjes skull, för att ställa till en glad fest. Lena smålog och kastade en till hälften skälmsk till hälften blyg blick på sin chef. Fru Pegé skulle varit stolt över sin dotter, om hon i den stunden sett henne, hon skulle påstått att skådespelarblodet gått i arv.

Chefen återfick sitt uttryck av älskvärd kavaljer, han till och med skrattade, så den tjocka guldkedjan, som hängde tvärs över magen hoppade, men han återtog hastigt sin principalhållning, då det knackade på dörren och en ung dam ifrån ett av de andra kontorsrummen kom in med handen full av papper, som skulle genomläsas av chefen.

Det är bra, fröken Pegé kan gå, sade han med en glimt i ögat, som enbart hon kunde förstå.

Det var ett högt spel hon spelat i dag, Lena, och hon förstod, att det ej kunde upprepas. Hon kände sig yr, nästan bortkommen, då hon sneddade över Drottninggatan fram till Fredsgatan, Gustav Adolfstorg och så vidare över Kungsträdgården.

Solen sken så härligt. Alla människor hade ett annat

uttryck, tyckte hon, än det hon var van vid att se hos dem, hon annars brukade möta, då hon gick ifrån kontoret.

Lena saktade stegen.

Tänk, att alltid få gå så här, få göra vad man ville! Hon gick fram till Nordiska Kompaniets fönster och såg på skyltklädningar.

Tänk, att utan vidare ha råd att gå dit upp och välja det vackraste man såg! Lena fick plötsligt se sin spegelbild i glaset. Hon hade i brådskan att fort nog komma ifrån kontoret ej sett så noga efter hur hatten satt; i den lilla spegeln var det förresten svårt att få något helhetsbegrepp.

Det gick några eleganta damer förbi. De pratade och sågo sorgglöst lyckliga ut. Lena visste, vilka de voro, ty de hade hälsat på Artur en gång, och då hade hon frågat honom om namnen. De voro rika och bekymmersfria. Hon ville också bliva det, hon ville, ville, ville bli lik alla dessa tusentals unga fruar, som gå fint klädda, och vilkas husjungfrur öppna tamburdörren i nätta svarta klädningar, vita förkläden och vita bandmössor på huvudet. De behövde inte äga begåvning eller talanger, kanske inte ens kunskaper, ty de hade ändå sin mans samhällsställning och därigenom också anseende och vänner.

Lena följde på avstånd de två fruarna, som väckt hennes intresse och avund. Hon lät fantasien bygga luftslott, och hon kände redan, hur det skulle vara att önska dem välkomna i sitt hem, ty de tillhörde Arturs närmaste vänkrets. De skulle naturligtvis bliva bland de första, som skulle bjudas hem.

Plötsligt kom Lena ihåg, hur mycket som återstod, inte bara innan hon kunde bjuda dem, utan innan hon var färdig med kvällens arrangemanger.

* * *

Då Lena efter en del uppköp närmade sig hemmet, fick hon se Dike, iklädd hennes, Lenas finaste promenaddräkt, den som hon aldrig nändes ha på sig till kontoret. Till och med hatten hade systemen tagit på sig, den satt kokett på sned, neddragen över ena ögat.

Dike såg ej Lena, utan pratade på ogenerat som förut. Det var en ung sjökadett hon koketterade för, och han bar hennes skolböcker, vilka han då och då ömt tryckte till sitt hjärta.

De hade ofantligt roligt, det var tydligt, kinderna glödde och ögonen lyste på Dike. Då hon såg så där ut, kunde man aldrig veta, vad hon kunde hitta på att säga, det visste Lena.

Dike vände blicken halvt himlande åt sidan. Hon skymtade sin syster, vilken hastigt närmade sig. Blixtsnabbt som en ödla vände Dike sig om och störtade in i porten och uppför trappan. Hon visste, att om hon sprang, hann hon före hissen, som alltid hade en snigels fart och som dessutom ej gick längre än till fjärde våningen. Medan hon sprang, knäppte hon upp kappan, kjolen var bara att vränga av sig.

Kanske Lena ej sett henne!

Hade Dikes händer varit befriade ifrån hatt och kap-

pa, skulle hon säkerligen knäppt ihop dem i stilla bön att det så ej varit.

Dike slängde igen tamburdörren efter sig samtidigt som hissen stannade i sista våningen.

Då Lena i sitt stridiga humör uppträdde på scenen, det vill säga i salen, satt Dike iklädd sin egen vanliga, blankslitna, urväxta och rätt så fläckiga skoldräkt på en stol framför matsalsbordet med händerna i öronen och en bok framför sig, ur vilken hon halvhögt rabblade sin läxa.

Lena var färdig att tvivla på att det var Dike hon sett stå nere i porten som en avbild av henne själv.

Dike läste alltjämt utan att märka Lena.

Lena sade något skarpt, men den som läser läxor och har fingrarna tryckta för öronen för att ej bli störd i sitt allvarliga inhämtande av vetandet, kan naturligtvis inte höra. Alltså fortsatte Dike att rabbla obegripliga ord med halvhög röst, medan ögonen stirrade i boken framför henne.

Lenas självbehärskning hade aldrig varit känd för vidare storslagenhet. Hon ryckte boken till sig och var färdig att kasta den i golvet, men lät bli, då hon fick se, att boken hela tiden legat upp och nedvänd.

— Vet du av att du suttit här hela tiden och sökt spela komedi? Du har låtsat läsa, men har haft boken upp och nedvänd. Lenas ton var förintande.

— Ja, det är just det svåra, replikerade Dike ögonblickligen. Men så är det alltid för mig, jag har ingen, som förhör mig, och då måste jag ju lägga böckerna upp och ned för att försöka liksom att på så vis förhöra mig själv. Så nu vet du det!

— Jag vet en annan sak också, och det är att jag undanber mig, att du går och tar mina kläder och står och fånar med pojkar utanför vår port. Hör du det! Undanber mig! Lena tappade andan av förbittring.

— Kära du, lugna dig. Karmera dig, som mamma brukar säga. Också jag undanber mig sådana där beskylldningar, som du kastar mig i ansiktet. Jag kan väl inte flyga heller. Och om jag skall förstå dig rätt, så skall jag ha stått nere vid porten, då du kom, och ändå ser du mig sitta i lugn och ro och läsa läxor, då du kommer upp!

— Dike, akta dig! Du kan få ångra dig, om du fortsätter som du börjat! Du ljuger, så Gudfader kunde tro, att du talade sanning, men händelsevis har jag de här böckerna, som jag tog av den som ifrån skyarna fallne pojken! Så dum och bortkommen han såg ut, där han stod och tittade på dörren, där du försvunnit. Lena kastade böckerna på bordet. — Kanske att du brukar stå där ofta, kanske dagligen, iklädd mina kläder?... Svvara! Lena stampade i golvet. — Brukar du ta mina kläder?

— Det är ju mitt öde, att alltid få övertaga dina och Carmens gamla kläder, så som jag en gång bär dem, innan de äro alldeles utnötta, finner jag det fullkomligt rättvist! Förresten förstår jag inte, varför du kommer hem på orätt tid. Är det för att tilltänktningen skall komma i kväll? Om du är riktigt snäll, skall jag fälla ett eller annat vackert ord om dig till honom.

— Du?

— Ja, jag! Tror du inte, att jag vet vad som fordras just precis i denna celestra situation?

— För himlens skull, börja inte du också med galna ord på orätt plats.

— Nej då, du kan vara lugn, jag skall inte säga något "à la katt" som mamma gjorde, då vi blev bjudna på operakällarn och mamma ville fråga om matsedeln, jag skall vara förtjusande, så du skall komma att ge mig en kyss av tacksamhet. Jag skall nog veta att tala bakom kullisserna, du vet! Men gå nu och tala om för mamma, att du är kommen, för jag tyckte alldeles, att jag hörde henne tala med fru Karlsson om att hon inte behövde göra sig fin förrän till supén, för någon av oss kunde öppna tamburdörren.

Dike hade inte talat slut, förr än Lena bokstavligen flög ut i köket.

Dike log ett brett leende. Det tog skruv, sade hon för sig själv. Gudskelov, nu glömmet Lena att fråga om kadett Bloms namn och att skvallra för mamma och Carmen. Du milde tid, ett sådant bråk det hade blivit!

Det var svårt för Dike att få läsa sina läxor i ro, ty överallt fejades och lades sista hand vid festarrangemangen, och var hon än satt, var hon i vägen. Till slut satte hon sig på den lilla galoschhyllan ute i tamburen, men också dit kom fru Karlsson för att taga bort deras vanliga ytterkläder, vilka lades i en hög på sängen i fru Pegés rum.

Då Dike äntligen nödtorftigt kunde sina läxor och var klädd och bara hade skorna kvar, var det omöjligt för henne att finna rätt par, ty inte kunde hon gå med Carmens högersko på en fot och Lenas på den andra. Hon lade sig platt på golvet och körde familjens längsta förskärarkniv under skänken i salen, ty ibland brukade hon

slänga sina skor dit, för att ha någon plats ifred åt sina tillhörigheter.

Mycket riktigt, efter oändligt besvär lyckades hon pillra fram Carmens vänstersko. Tänk, en sådan tur, hade det varit Lenas, hade han, föremålet, kanske känt igen dem!

Dike gick omkring och synade hemmet.

Allting var så riktigt så. Allting stod precis där det skulle stå, blommor i vaserna och buffébordet med dryckesvarorna, cigarretter, frukt och godsaker, och i salongens öppna spis de evigt samma vedträn, som en gång lades dit, då familjen först flyttade in i våningen. Dike höjde blicken och kom att se på familjeporträtten, som hängde i tjocka ramar på vägen. Aldrig för tyckte hon sig ha sett ett sådant uttryck i deras ögon som nu, uttryck av löje, av spydighet... eller var det sorgset?...

— Dike stå inte där, min älskling, utan kom hit till min sida, sade fru Pegé med mild röst, helt och hållet olik hennes vanliga. Du förstår, att nu kunna vi vänta dem när som helst, och man skall alltid vara i ordning, innan ridån går upp.

* * *

Lis ordnade en kaffebricka, det gick rappt och med van hand. Hennes rörelser ägde grace, men voro dessutom försiktiga. Hon ville tydligen ej störa sin omgivning. Klockan var också bara sju på morgonen, den tid, då Lis alltid ordnade med kaffet, ty doktorinnan

Järnefrost hade den lilla ovanan att inte stiga upp förr än hon druckit sitt kaffe, och som hon inte ville stiga upp senare än halv åtta, skulle det vara inburet senast tio minuter över sju. Medan Lis skötte om kaffet och förberedelserna till frukosten, städade Astrid deras gemensamma sovrum, som också var sal-, salong- och arbetsrum.

Lis lade sig gång på gång över den breda diskbänken för att kunna genom fönstret se ned på gården. Det var verkligen mycket besvärligt, men hon var smidig och kunde tänja ut sig, så oöverkomligt var det ej.

Gården var sandad, och i mitten stod ett tynande träd. Det fanns absolut ingenting annat att se på gården än detta träd. Lis smålog nöjd och tog kaffebrickan. Astrid öppnade dörren, och så tågade de bägge systrarna in till doktorinnan Järnefrosts rum och fram till sängen, där de slogo sig ned på sina vanliga platser.

De där morgonstunderna voro alltid till gemensam glädje; då avhandlades dagens kommande sysslor, då fick man höra, hur sömnen varit, det vill säga enkannerligen blott den äldres, ty de båda flickorna sovo i allmänhet som pipdockor, vilka ej slå upp sina ögon, förr än någon lyfter upp dem. Denna lyftande hand var härvidlag en väckarklocka, som klockan halv sju obönhörligt väckte dem. Det var också under denna morgonstund, som nattens drömmar omtalades och tyddes.

Lis hörde på sista tiden blott på ena örat, medan hon med det andra lyssnade på ljud nere ifrån gården.

Då kaffet var immundigat, återgick var och en till sina ordinarie morgonsysslor och till dessa hörde också, att Lis skulle bära ner och tömma sophinken i gårdens

soptunna. Förr hade hon sparat dessa sopor flera dagar, men på senare tider kunde det tyckas som om hon plötsligt gripits av renlighetsraseri, ty varje morgon, vare sig det var regn, snö, kallt eller vackert väder, alltid sprang hon ned på gården med sophinken, vilken ofta nog inte ägde mera potatisskal, ben och sopor än att de gott kunnat läggas i ett litet paket, något som Lis med stor skicklighet förr brukade göra vid lämpliga tillfällen.

Lis lade upp smör, lade en persiljekvist högst uppe, hon lade bordssilver och knivar på en bricka, men hon gjorde det till hälften mekaniskt, ty hela hennes intresse var koncentrerat på att lyssna. Till slut spratt hon till.

Ett underligt ljud kom ifrån gården! Ett ljud, som varken var vissling eller skrik, utan ett mellanting av gnäll och snyftning. Det hördes mycket svagt, men Lis' lyssnande öra kände ögonblickligen igen det. Hon ryckte till sig sophinken och sprang förbi Astrid, som just höll på att damma i salen. Deras två rum och kök hade endast en utgång, då däremot våningen mitt emot också hade en kökstrappa.

Det dröjde länge om, innan Lis' steg åter hördes. Doktorinnan Järnefrost började bli orolig. Det hade väl aldrig hänt flickan något? Kunde Astrid förstå vad det var? De senaste dagarna hade hon också varit länge där nere, men inte som i dag. Nu hade Lis varit borta hela sexton minuter!

— Mor skall inte oroa sig, lugnade Astrid, fast hon själv kände sig rätt så undersam över vad det var, som varje morgon gjorde systemen märkbart distrahit. Hon

försökte se ned på gården genom fönstret, som hon öppnade, men blicken nådde ej längre än till trädkronans nedersta grenar.

Efter en liten stund kom Lis in med strålände ögon och rosiga kinder.

— Lis! Var har du varit? Den frågande rösten lät allvarlig.

— På gården förstås, svarade Lis och rodnade skuldmedvetet.

— Men varför stannade du så länge? I dag har du varit nere i sexton minuter, och det förefaller i alla fall väl länge för att bara tömma våra små sopor. Tycker du inte det själv? Doktorinnan Järnefrost såg undrande på Lis, som tydligen var i strid om hur hon skulle handla.

— Vad är det Lis, min tös, som håller dig kvar där nere precis varje morgon och alltid ungefär vid samma tid?

Astrid var grannlaga och gick in i ateljén, det lilla garderobsliknande rummet med snedfönster, mest likt en handkammare på landet, varest familjen hade sina arbeten lagda i ordentliga rader på olika hyllor. Hon ville ej störa, ifall systemen bar på en hemlighet och nu kanhända ämnade berätta den och förklara varför hon varit borta i över en kvart.

— Kom hit, lilla Lis, och se mig i ögonen och säg vad det är för en hemlighet du har för Astrid och mig.

Lis såg upp. Uttrycket var till hälften blygt, till hälften fyllt av återhållen skrattlust.

— Det är en hund, sade hon med mjuk röst.

— En hund? Vems?

— Det vet jag inte.

— Menar du en vanlig, fyrfota hund?

— Nej, det är inte alls en vanlig hund! Inte alls! protesterade Lis indignerat.

— Men kära barn, vad är det då för en sorts hund? Är det en människa, som du kallar för hund? Jag förstår inte alls. Doktorinnan Järnefrost såg så bortkommen ut, att Lis brast i skratt, satte sophinken på golvet och slog armarna om henne, i det hon gav henne en smällande kyss på kinden.

— O mor, nästan skrek hon, hur kan du vara så dum! Astrid kom hit skall du få höra. Kan du tro, att mor tror, att jag har ett rendez-vous nere på gården med en man, som jag kallar för hund! Åter brast Lis i skratt, ett smittsamt, medryckande skratt. De två andra måste skratta med. Då de lugnat sig något, måste Lis i alla fall berätta, hur det hängde ihop med den där rendez-vous-hunden.

— Det var så, började Lis, och satte sig på soffkanten, medan de andra två slogo sig ned på stolar, bägge nyfiket betraktande Lis. Att för, ja låt mig se, två... nej, tre månader sedan, det var just dagen efter morbror Göran varit här på middag och vi hade väldigt mycket sopor, så jag kunde inte spara på dem längre...

— Asch, hoppa över soporna, sade Astrid otåligt.

— Nej, det är allt bäst, att ni få veta, hur det hänger ihop. Alltså, för omkring tre månader sedan smög jag mig ned på gården med min fulla sop... ja, ni förstår. Det regnade och var otäckt värre. Ingen människa var på gården, det ser jag alltid mycket noga efter, men

däremot stötte jag i dörren emot en... kan ni gissa vad? Jo, en liten valp, en slokörad, våt, olycklig liten valp, ungefär i gymnasiståldern. Han blev så rädd, då jag kom, men glad ändå över att få sällskap, för hundar avsky ensamheten. Han hade så kloka, rara ögon, och då vi sett på varandra en liten stund, så förstodo vi, att vi skulle bli goda vänner. Jag talade om, vad jag hette, men det gjorde inte han, men då jag sade Kasper till honom, så såg han inte alls ledsen ut, och därför så kallar jag honom för det, det påminner ju om min, ja, vår riktiga Kasper, ni vet. Inte kunde jag lämna den lilla stackaren ensam där i ösregnet, utan jag stannade förstås kvar en liten stund.

— Det kan jag just förstå, det var den gången du förkylde dig och fick så svår snuva. Nå fortsätt, sade doktorinnan Järnefrost och nickade intresserad.

— Ja, se'n är det just ingenting att berätta, annat än att jag alltid springer ner, då Kasper kallar på mig, det vill säga bara om morgnarna, för då släpper någon lat jungfru ut honom på gården, där han får roa sig bäst han kan i hela tjugo minuter. Han står alldeles stilla och gnäller ända tills jag kommer ner till honom. Då rusar han emot mig, och vi springa och leka riktigt ta fatt runt om trädet. Det är så lugnt att veta, att ingen kan se ned på gården från något av fönstren; det må ni tro, att jag har noga studerat, utom ifrån köksfönstren, men från dem är det mycket besvärligt, så jag tror inte att någon jungfru gör sig den mödan.

— Nå, men vems hund är det, frågade Astrid ytterst intresserad.

— Ja, kan ni tänka, att det har jag inte lyckats lista

ut. Har ni någonsin sett eller hört någon hund här i husets trappor?

— En gång har jag verkligen sett en dam gå och leda en svart pudel, hon kom just ifrån vår port, men det var på långt håll, och jag såg bara på hunden.

— Det var han, skrek Lis till, så att hon skrämde de bägge andra, som strax efter började att skratta, ty hennes uttryck hade varit så ivrigt.

— Gud hjälpe dig, lilla barn, då du en gång blir kär på allvar, sade doktorinnan Järnefrost och strök ömt över Lis huvud.

— Asch, det hoppas jag verkligen slippa helskinnad ifrån. Sådan sorts kärlek ställer bara till bråk och ledsamheter! Nej, tacka vet jag då att vara hos en söt och rar liten mor, som du är. Men hu, så mycket klockan blivit, och jag, som inte har någonting i ordning till frukosten!

— Det är Kaspers fel. Han kanske redan rent av ätit upp vår frukost, sade Astrid.

— Det var då det fräckaste jag hört! Han har inte fått så mycket som en skorpsmula av mig ens. Nej, du Astrid, hans kärlek är helt och hållet osjälvisk. Det är den sanna, stora sympatien vi känna för varandra.

* * *

Några timmar senare voro alla tre samlade i köket. Doktorinnan Järnefrost satt i en bekväm stol med sin barndomsvän, lill' Lis till pall och läste högt en fransk

roman, medan Astrid målade, kokade, klistrade och arbetade med sina batikschalar. Lis snörpte på munnen, satte huvudet på sned och kisade kritiskt på de blommor hon sydde. Det låg en hel hög på köksbordet, de sågo så levande och färgrika ut, att man ej kunde tro sig vara i början av december utan att det var midsommarkransar, som skulle bindas.

Det ringde i telefon, och Lis reste sig upp för att springa och svara. Hon hade glömt, att förklädet ej var fastknutet. Blommor, silkeslappar och papper ströddes ut över golvet, som om de ströts ut ur ett ymnighetshorn.

Efter en liten stund kom hon igen, ivrig och glad. Det var morbror Göran, som vill, att vi alla tre skola fara till honom nu i nästa vecka och vara där över hela julen. Han står och väntar i telefonen.

— Hur vill ni? Och hur är det med edra arbeten? Doktorinnan Järnefrost såg på flickorna.

— Först och främst vill vi allt helst vara här, eller hur Lis? Och för det andra kan då inte jag resa ifrån alla beställningar jag har. Men hur tycker mor själv?

— Ja, hur tycker mor, ekade Lis röst efter Astrids.

— För att säga er sanningen, så visst vore det roligt att fira julen på Södersjö som i ungdomsdagar, men ändå hellre firar jag den i ensamheten med er. Det är så mycket folk där, och tänk på hur dyrt det skulle bli med alla julklappar och alla de många tjänarna.

— Morbror sa' just, att de inga julklappar skulle ha, så för den skull behöva vi ej oroa oss.

— Men tänk, så fasligt! En jul utan klappar, och verser och allt så'nt där, sade Astrid ogillande.

— Då springer jag väl och säger som sanningen är, att vi ej ha tid.

Hon dröjde i telefon, det var tydligt att det resonerades hit och dit. Efter en stund kom Lis åter rusande ut i köket till de bägge väntande.

— Morbror ber, att vi skola komma till nyåret och stanna över trettondagen. Ska' vi? Kanske det är bäst, att mor går och talar med morbror, för det vill han i alla fall helst.

— Hur ha ni med edra arbeten vid den tiden?

— Då går det bra, sade Astrid.

— Ja, det går bra för mig med, och om så lyckligt är, att jag har arbete, så kan jag ju taga det med mig. Jag sitter ju härligt nog ej på någon bindande plats, där jag måste vara varje dag!

* * *

Klockan hade blivit mycket, och Astrid satte i hast undan färger, vax och penslar. Hon fick lov att skynda sig för att vara i tid vid ateljén, där hon hade att tillse två provningar.

Astrid hade börjat sitt arbete med klädsömnad för sju år sedan, då hon hade svarat på en annons, som två damer, vilka startat en syateljé hade satt ut för att få tillfällig arbetshjälp under december månad. Astrid var då bara tjugo år och tacksam att få förtjänst.

Då julbrådskan var över ville principalerna ej släppa

Astrid ifrån sig, ty hon hade visat sig hava smak, gott handlag samt ett behagligt sätt.

Astrid stannade kvar, glad över att vara den, som blev den utvalda. Hon fann nöje i sitt arbete, det blev aldrig enformigt, hennes smak utvecklades, och då en kund kom för att få råd om en klädning, visste Astrid i regel, vad som skulle klä eller inte. Men efter ett par år var känslan av de bägge föreståndarinnornas stillastående ingenium, som Astrid sade, allt för tryckande. Hon visste, att endera skulle hon fortsätta som hittills, och enbart vara ett verktyg för andras nycker eller också måste hon bryta sig ut och bilda ett eget, självständigt arbetsfält, men till detta fordrades kapital och arbets-hjälp.

Astrid hade egentligen inga barndomsvänner, ty under uppväxttiden hade hon hållit sig skyggt undan för främlingar. Igenom en ren slump råkade hon nu tillsammans med några jämnåriga unga flickor av fina familjer, vilka önskade att få ett självständigt, lönande arbete. De slogo sig tillsammans, hyrde ett par rum, målade själva de nyköpta möblerna samt klädde väggarna med säckväv, vilken de målade med vattenfärger liksom draperier och gardiner. Då det hela var färdigt, var intrycket av ateljern ytterst tilltalande.

Det kändes ju rätt så ängsligt för de tre att sitta där och vänta och hoppas på kunder. De måste ju ha pengar till den andra kvartalshyran, till den första hade de satsat lika mycket var.

Under denna väntetid lärde Astrid sig att måla batik. Hon målade schalar, éscarper, lampskärmar, hon målade till och med en nedsmutsad crêpe de chine-klän-

ning, som annars skulle tvättats. Den blev lyckad och fick stanna kvar på ateljern i händelse av kunder!

Först i slutet av november började dessa att komma, i december hade de redan ökats, och sedan början väl var gjord och de en gång blivit kända, var all oro över för både kvartalshyra, avbetalning av iråkade smärre skulder och andra utgifter.

I år hade de fått lov att öka ut ateljern. De hade vågat sig på att hyra en våning på fem rum.

Nu hade de också vissa timmar i veckan till undervisning av linnesömnad, klädsömnad och hattklädsel, elevernas antal ökades.

Astrid var smakrådet och den som bestämde om vad som skulle göras eller ej. Sedan flera unga damer antagits till hjälp vid arbetet, hade hon fått mera möjlighet till att självständigt förfoga över sin tid. Hon var som sagt road av sitt arbete och detta sysselsatte hennes fantasi och uppfinningsförmåga. Kanske omedvetet för henne själv var härtill bidragande orsak också detta, att hon i allmänhet kände den sympati och beundran, som mötte henne hos både kunder, medhjälpare och elever.

* * *

En nästan ohörbar liten ringning på ytterdörren kom doktorinnan Järnefrost och de två flickorna att se upp, undrande om de hört miste.

Ringningen upprepades.

Lis gick upp ifrån middagsbordet för att se vem det var, som kom så här dags.

— Tysch, sade Dike och smet in genom dörren, smidig som en ål. Hon stannade förbluffad i dörröppningen.

— Äter ni här? Alldeles i vardags? Så lustigt, varför gör ni det? sade Dike och såg ut som ett stort frågetecken.

— Därför att jag vill, att flickorna skola lära sig ordning, svarade doktorinnan Järnefrost. Hade vi jungfru skulle vi naturligtvis äta här, och då vi nu äro ensamma är detta lika naturligt, tycker inte du så också?

— Ne-nej, det tycker jag inte alls, svarade Dike sanningsenligt. Det gör vi aldrig hemma. Tänk, så besvärligt att duka så här var dag och lägga upp maten på karotter, precis som om det funnes en herre i huset.

— Men kära barn, det är väl inte bara för herrar, som man lagar mat, har karotter och ordning i hemmet?

Dike hade ett så absolut bortkommet uttryck i sitt runda ansikte, att det väckte mera löje än ogillande hos doktorinnan Järnefrost.

— Tar ni verkligen maten direkt ur pannorna, undrade hon medan hon såg på Dike.

— Ja, det gör vi visst det! Uttrycket i rösten var mer än övertygande.

— Har du inte tänkt på, att som man vänjer sig som barn och ung, så gör man också sedan, då man blir gammal. Ätminstone sade min pappa detta till mig, och jag har i min tur försökt att praktisera denna teori på mina flickor.

— Tänk ändå! Åter hade Dike ett så lustigt tonfall i rösten. De andra brusto i skratt.

— Det var väl ingenting att skratta åt. Dike såg sårad ut. Plötsligt log hon ett strålande leende, i det hon neg och sade:

Förresten har jag inte hälsat ännu. Goddag! Här är lite' tårta sedan i går. Den är så väldigt god, så jag tänkte ni ville smaka på den, det var därför jag kom hit.

— Så snällt! Berätta nu om hur du hade det i går.

Dike såg gillande på Lis, ty det bästa hon visste var att bliva ombedd att tala eller över huvud taget berätta något.

— Ja, men då får du allt göra det i köket, medan flickorna diska. Doktorinnan Järnefrost reste sig upp från middagsbordet och knäppte händerna i en tyst bön. Flickorna följde exemplet, varefter de i tur och ordning kysste den gamla på kinden i det de sade: tack för maten!

Dikes ögon blevo större och rundare för var minut. Till slut sade hon bestört.

— Gör ni alltid så där?

— Stiger upp ifrån bordet, sedan vi ätit? Eller tackar för maten? Eller vad menar du? Astrid såg leende på Dike, medan hon satte resten av disken på en bricka och gick ut i köket efter Lis, som gått före med ett par karotter.

Dike följde efter utan att giva något svar.

Ute i köket höllde Lis varmt vatten i diskbaljan och tog sedan en såpklick, som hon med storslagen färdighet vispade upp till såplödder. Astrid stod bredvid med en handduk, färdig att taga emot det diskade.

Dike hasade sig upp på vedlåren, intresserad åskådare av de bägge andra, fast hon hela tiden pratade.

— Ni kan tro, sade hon, att det var en intressant historia ur livet, som det brukar stå som tidningsrubriker, som jag var vittne till i går kväll — eller rättare i natt för det blev väldigt sent.

— Först kommo de där, som bara voro bipersoner, och då var hjältinnan, Lena, så kallt förbindlig, så kom förste älskaren, pjäsens hjälte, ja ni kan gärna få veta vad han heter, assessor Bless. Han såg väldigt bra ut, mörk och stilig med vita tänder, som lyste, då han skrattade, och han skrattade för just ingenting. Hans ögon hade något, något, ja, ibland lyste det till så där rött som på en kanin, det var då han såg på Lena. Och hon! Ja, det må ni tro inte var en fy skam primadonna inte! Hon var underbar! Hade jag inte absolut vetat, att det var min syster Lena, som jag ser var dag, hade jag bestämt inte trott, att det var hon, så olik sig var hon, till och med rösten var olika. Det var, som om hon haft honung eller sirap på tungan.

— Carmen var också med, det brukar hon inte alltid vara, då vi ha främmande. Vilken charmant typ av den nya kvinnan, fröken är, sade han, Artur, till henne, och det såg jag smickrade henne. Då de spelade kort, satt hon också hela tiden med monockeln, den där glasbiten ni vet, fastknipen i ena ögat.

— Jag vet inte hur det kom sig, men för var gång, som Lena var ifrån spelbordet, så var han det också. Och då sutto de långt borta ifrån de andra. Ni förstår, att jag var så nyfiken, så jag kunde spricka för att höra, vad de talade om. Jag såg, hur han satt och nöp i hennes

ena hand, hur de ibland vindade på varandra, för de sutto så nära med huvudena. Men just som jag lyckats att komma inom hörhåll, då vände hon sig om och fick se mig, och så sa' hon, att jag skulle se om Elin hade bett fru Karlsson stanna över supén.

— Det var bara för att få mig bort förstås, för vår Elin är bara luft, som ni vet. Då jag kom igen satt dom och spelade bridge. Vi ha inget riktigt bridgespelbord, utan ett vanligt bord med en lång grön duk över. Jag fick i nåder stå och se på, och ni kan tro, att ibland för rakt ingenting, så kunde Lena le och kasta en blick över till honom, och då såg han alltid på henne. Det hände flera, flera gånger. Men jag beslöt att lista ut, hur det hängde ihop med det där, och så tog jag kortleken och fingrade på den, och så tappade jag den i golvet av en händelse förstås. Lika fort böjde jag mig ned efter den, och vet ni vad jag såg? Jo, hans fötter, som trampade på hennes, precis som en organist trampar på orgeltramporna i en lantkyrka.

— Ja, se'n så åto vi supé, väldigt fin, fast både mamma och Lena bådo om ursäkt, för att de togo emot i all enkelhet.

— De skulle bara veta, hur vi hava det annars, tänkte jag, men sa' det inte.

— Efteråt bad Lena mig visa gästerna några fotografier ifrån Åre, där de alla varit tillsammans en jul. Under tiden visade mamma "honom" våra släktporträtt, och han tyckte sig se en viss likhet mellan mormors mors ögon och Lenas. Han stod länge och såg på mormorsfars porträtt, liksom grubblande, och sedan sade han tvärt:

— Men det är ju presidenten Prinsclou! Jag grubblade, var jag sett det där ansiktet förut, men nu vet jag det. I vilket släktskapsförhållande var det som fru Pegé sade sig stå till honom? Han var aldrig gift, men lär ha haft en förbindelse med en obskyr person, som var vid något marketenteri. Hans yngre broder var gift och hade barn, det är alltså med honom, som herrskapet är släkt? Det var ofantligt intressant. Min lilla hobby på lediga stunder är nämligen släktforskning. Alltså var...

— Men längre hann han inte, ty då vände mamma sig till mig. Stäng fönstret strax, sa' hon, det är ett sådant korridor, så man kan bli förkyld. Hon menade courant d'aire. Hon var röd som en kokt rödbeta i ansiktet. De andra började att skratta och tyckte att mamma var väldigt lustig, som skämtade och förvrängde ord, och då skrattade vi med förstås, och efteråt var det egentligen ingenting vidare att berätta, för då sutto allihopa tillsammans och rökte och skojade.

— Jag var så trött, så jag vindade och höll på att taga tändstickor och spjälka upp ögonen med, och jag nöp mig och drack vatten, men inte blev jag vaken för det.

— Då klockan var två, gick jag in i mammas rum, bara för att kasta en blick på geometrien tills i dag, men tänk, jag måtte ha somnat, där jag satt uppe på högen av kappor, muffar och galoscher, för jag visste inte av att gästerna gått, förr än mamma kom in och väckte mig.

— Håller du ännu på att berätta om gårdagen, lilla vän, sade doktorinnan Järnefrost, som helt plötsligt stod

i köksdörren. Hon hade tagit sin vanliga lilla siesta, och nu ville hon se, var flickorna voro.

— Ja, men nu var det just slut, och nu är här också fint, så vi kunna gå in, sade Astrid.

— Och festa på Dikes goda tårtbit, tillfogade Lis. Så snällt av dig att tänka på oss, och av din mamma sedan. Jag har delat den i fyra precis lika stora delar.

— Jag skall inte taga av den, sade Dike ädelmodigt, men protesten var svag.

Strax efter grep hon sin del av tårtbiten.

— Anden är villig, men köttet är svagt, sade Dike, då hon slök den i ett tåg. Nu måste jag förresten gå in till oss igen och plugga.

— Tack för smakbiten, sade Lis och stängde ytterdörren efter deras gäst.

Dike, som lämnat tamburdörren efter sig på glänt, då hon gick hemifrån, smög sig tyst som en råtta åter in till sitt hem, men hon hade ej behövt vara rädd att bli upptäckt, ty moderns lugna snarkningar hördes långa vägar, och varken Carmen eller Lena voro hemma.

* * *

Det hade varit stark kyla ett par dagar, men nu töade det så att gator och trottoarer voro vitglacerade och hala som såpade flaggstänger, påstod Dike.

Lis gick just och smålog åt liknelsen, för hon hade varit nära att halka omkull ett par gånger. Hon hade bråttom, det märktes på farten. Händerna voro fulla

av dinglande paketer, och hon önskade, att hon ägt minst ett par extra händer för att bekvämare kunna bära sin börda.

En och annan snöflinga började dala i rymden. Lis satte upp huvudet som en vädrande ren. Hon tjusades alltid av ett snöfall, då flingorna liksom dansade och lekte tafatt i rymden.

En ogrannlaga hård puff bakifrån kom Lis att förlora fotfästet. Innan hon visste ordet av, låg hon på gatan, bokstavligen omringad av alla sina olika paketer, medan en överlycklig hund skuttade omkring, smågläfsande och svansviftande.

Det måste vara Kasper!

Det var verkligen Kasper, som spårat henne och i blind förtjusning rusat efter henne. Väl framme ville han naturligtvis också låta henne förstå, att han var där.

Han hade haft god fart, så stöten blev kraftig.

Lis kände en häftig smärta i vänster hand, men tänkte endast på att så fort som möjligt komma upp på fötter igen. Hon såg sig generad omkring för att upptäcka, om det varit många, som sett hennes kullerbytta och som nu skrattade åt henne, men lyckligtvis var det ej några i närheten.

Hunden, som aldrig råkat Lis annat än under lek, trodde att detta var ett nytt påfund. Han var överlycklig såsom alla hundar vid hans ålder skulle varit. Han nafsade till sig hennes hatt, som trillat ned på gatan, han slängde den som en våt trasa åt olika håll, han kastade den i luften och snappade den till sig i farten, han galopperade bort en bit och kom åter igen till hen-

ne, där hon stod och sökte plocka upp sina borttappade skatter.

Det var nära, att han åter en gång lyckats få henne att göra en överhalning.

Snöflingorna föllo tätare, de glänste som ett diadem i Lis mörka hår. Svedan i hennes skavda knän och smärtan i armen gav henne ögon ett lidande uttryck, men samtidigt måste hon le åt hunden, fast hon stod redlös inför hans hejdlösa glädjeyttringar.

— Max kom hit!

Max tycktes inte höra rösten, fast den var både tydlig och skarp.

— Kom hit strax!

Max skakade hatten i uppsluppen pojkaktighet, inte kunde väl hans herre vara så gammal och dum, att han inte förstod en sådan glädje detta var!

Men Max' herre syntes inte alls kunna fatta sin hunds känslor, han höjde tvärt om sin käpp för att låta Max känna den styrka, som han kunde prestera, om han blev riktigt ond.

Och nu var hundens herre ond, ja, uppskakad, ty han hade på långt håll iakttagit hela scenen, och fast han hastat på sina steg hade han ej hunnit i tid förhindra Max att fara omkring som en galning med en vilt främmande dams hatt; nu om aldrig förr skulle Max få en kännbar minnesbeta. Han lyfte käppen till slag.

— Åh, slå inte! Lis sträckte ut den oskadade armen, i vilken hon höll en stor påse. Hon ville skydda sin vän, ty egentligen var det ju från allra första början hennes fel, att Kasper och hon hade blivit goda vänner.

Orden kommo för sent.

Käppen föll med ett vinande slag rakt på den utsträckta påsen, vilken ögonblickligen sprack och lät hela sitt innehåll av hala, lysande strömmingar glida ned på trottoarkanten.

Det blev ett ögonblick alldeles tyst.

Lis var färdig att gråta, men så kom hon att se upp, fick se den eleganta unge herrns förbluffade, generade och på samma gång djupt olyckliga uttryck. Hon brast i skratt, ty det var bättre än att gråta, och det hela föreföll henne dessutom så löjeväckande.

Han rycktes med, ty också han fattade det humoristiska i äventyret och skrattet var smittande friskt. Hela situationen var en fullkomligt ny upplevelse för honom.

Strax efteråt böjde Lis sig ned för att plocka upp strömmingarna.

Han tog henne förfärad i armen och sade, som ville han hindra en så förnedrande handling:

— Asch, för all del fröken, låt dem ligga!

— Ligga? De nyköpta strömmingarna! Aldrig i livet! Hon började energiskt plocka upp dem, men det var lättare sagt än gjort, ty de gledoupphörligt ut ur det papper hon lyckats klargöra för ändamålet. Dessutom kom hunden fram, nyfiket undrande om det möjligen var en ny lek, som det var fråga om. Den tilltufsade hatten höll Max ägare i handen som en hårt tillkämpad segertrofé.

Äntligen var Lis klar med strömmingen, återfick sin hatt och började ordna sina många paket.

— Ett stadsbud skulle kunna bliva bet, tänkte docen-

ten, där han stod fördjupad i begrundandet över detta fenomen till ung dam, som han hade framför sig.

Kasper höll huvudet på sned, också i grubbel, det var tydligt. Så fick han en idé, tog stöd emot Lis och nappade till sig det allra största paketet.

Docenten blev helt förfärad, ty vad kunde ej trilla därur, om det revs sönder! Men det var tanke i hundens handling, det var tydligt.

— Max visar sig mera som gentleman än jag. Låt mig också bära. Seså, giv hit paketet!

Efter en liten stund vandrade de på väg hem till tjugotvåan, alla tre bärande vad Lis förut ensam burit.

Docenten presenterade sig. Han var son till general Pilspets, som bodde fyra trappor upp i tjugotvåan. Han bad ytterligare om ursäkt för Max ytterst överraskande och ohyfsade uppträdande. Det fanns ingen urskuldande förklaring, och han kunde ej förstå, vad som kommit åt hunden, som annars var så korrekt och reserverad mot alla främlingar.

Lis måste då berätta om hur hon blivit bekant med hans hund, som hon kallat för Kasper.

Han andades ut, ty detta var ju en naturlig förklaring till katastrofen. Men varför hade Max blivit kallad för Kasper? Lis måste naturligtvis berätta om sin egen barndoms Kasper, som hon alltid saknade och kände tomhet efter. Lis röst lät så sorgsen, den rörde hennes åhörare på ett särskilt vis.

Då de gingo ut ur hissen, föll det av sig självt, att docenten gick med upp för den sista trappan och avlämnade sin börda. Max var förtjust, han ville följa med in, men blev i tid fasthållen i halsbandet.

Lis hade ej tänkt tala om, att hon hade fallit omkull, ty i onödan ville hon ej oroa de sina, men smärtan tilltog, och handen hade svullnat upp till en tjock bulles storlek.

Doktorinnan, som såg att Lis var blek, begrep genast orsaken därtill, då hon fick se handen. Hon förstod sig bra på sjukskötsel, och då hon som prostinna bodde nere i Hellebacka, hade hon varit som hela den stora församlingens självskrivna doktor. Med van hand lade hon nu kallt omslag om den sjuka handen. Astrid fick spjälka några jämna stickor, som lades till stöd och Lis fick sedan bära armen i band.

Blev smärtan värre, skulle de rådfråga en riktig läkare.

* * *

Följande dag kom Lis hem strålande glad, trots att armen molvärkte. Hon hade skrivit en liten artikel och lämnat in den till en daglig tidning. I dag hade den stått införd, och hon hade varit och fått honoraret. Hela femton kronor, det var oerhört!

Femton kronor, tagna som direkt ur rymden, ty det hade bara varit roligt att teckna upp den lilla sagan om en blomma, som hon sett ligga på gatan. Hon hade tagit upp blomman och satt den i vatten, och sedan hade den liksom berättat just vad Lis skrivit.

Visst hade Lis förtjänat mera än femton kronor på ett tag, men då hade det varit arbete och besvär därmed, medan detta, å, det var oerhört!

Lis hade stannat och sett på blommorna uppe på Östermalms torg. Helst hade hon velat taga med sig hela fångnet fullt. Visst var femton kronor mycket, men ändå inte så mycket som barndomens julpengar, tjugofemöringen, för vilken hon fullt och fast trodde att hon skulle kunna köpa minst halva Nordiska Kompaniets leksaksavdelning!

Dessa femton kronor skulle räcka till teaterbiljetter till tre, dessutom litet extra julklappar och så blommor. Valet föll på en krysantemum, den skulle hålla sig längre än de andra. Tre apelsiner och ett par hekto choklad tog hon i förbifarten, det skulle minsann festas efter middagen!

Det blev också en festmiddag, om man räknar fest i proportion efter glädje i sinnena.

Efter middagen hade mor föreslagit, att de skulle kosta på sig sin lilla extra lyx med festbrasa i spiseln, och så vispa äggtooddy, något som förekom vid ovanliga tillfällen, och som hade traditioner från flickornas barn-dom, ja till och med ifrån mors.

Elektriska ljuset var släckt, krysantemumen stod på lill' Lis vid sidan av äggtooddybrickan, som placerats på en gammal antik taburett framför spiseln. Mor satt på sin vanliga stol och flickorna på kuddar på sina platser på golvet. Brasan flammade och sprakade, ty den var av granved. Mor berättade en historia om en gammal gran ifrån prästgårdsskogen uppe ifrån där hon var född. Hon hade glömt den ända tills nu.

Det ringde på tamburdörren.

— Ska' vi låta bli att öppna, viskade Lis, som ville få höra slutet på berättelsen.

— Du kan väl förstå, att vi måste öppna, men jag gör det, för du kan ändå inte göra det med din onda hand.

Astrid gick och öppnade. Hon var nära att både bli va rädd och taga överhalning, ty in rusade något svart, ludet, som hänsynslöst puffade undan henne och lik en synvilla åter försvann. På själva dörrtröskeln låg en stor bukett röda och skära nejlikor, och framför Astrid stod en herre och bugade sig.

— Jag ber tusen gånger om ursäkt, ifall jag stör, och dessutom för min hunds ohyfsade uppträdande. Det var min mening, att Max skulle bära in buketten och bedja om avbön för sitt uppförande i går.

Medan docenten Pilspets talade, hade han kommit in i den lilla hallen och såg igenom dörröppningen tavlan i rummet innanför. Hans känsliga öga njöt av belysningen, av möblernas harmoni och framför allt av uttrycket, som skimrade över de två kvinnornas ansikten. Det var som en levande genrebild, till och med blomman på den lilla stolen ristade sig in i hans minne. Hunden stod med framtassarna på Lis axel och växlade om med att slicka hennes öron och nafsas i hennes hår. Han var fullkomligt herre över situationen och tycktes finna, att det var alldeles naturligt, att allt var just så som det var.

— Jag ber om ursäkt, att jag kommer på visit på så olämplig tid som jag gör, men det har varit av åtskilliga orsaker, som jag ej kunnat komma förr. Kanske fröken vill vara god och presentera mig för er mor.

Hade det ej varit så mörkt i rummet, skulle han märkt ett uttryck av en hastig förvirring, som för ett kort

ögonblick likt en dimma överfor de tre damernas ansikten, då han bad att bliva presenterad för Lis mor.

— Vill inte docenten stanna och festa, som Lis brukar uttrycka sig, på en äggtoddy med oss, sade doktorinnan Järnefrost i sin vanliga ton...

Docenten skulle äta middag om en halv timme, han hade några hemtagna böcker, som skulle genomläsas och han var bortbjuden på kvällen, men ändå stannade han kvar. Han hade aldrig i sitt liv ätit äggtoddy förr, möjligtvis, då han var liten och låg sjuk och ej kunde förtära något annat.

Sedan han fått sitt glas med äggulan och sockret uti samt med tafatta rörelser började med teskeden röra däri, satt Lis och såg med intresse på denna handling, så sade hon med strålande ögon och vände sig till honom:

— Är det inte underbart gott, och naturligtvis svarade han. Jo ofantligt! men i verkligheten tyckte han att det var sött och klibbigt och skulle med stor glädje givit hela härligheten till Max, som låg med nosen vildande på Lis ena fot och med sin blick drömmande riktad in i brasans glöd.

Nejlikorna voro nedstuckna i en gammal silverbägare och stodo på brickan, värmen ifrån brasan kom dem att dofta starkare, och deras arom fyllde hela rummet.

Teskedarna snurrade runt i sina glas, de läto som muntra trumvirvlar.

Lis hade svårt att manövrera sitt glas, men hon tryckte det så gott hon kunde mellan den omlindade handen och sin sida.

Det gick så lätt och naturligt att prata, precis som de varit gamla, goda vänner.

Docenten ryckte till, då det gamla Stjernerundsuret knakade till, liksom harsklände sig för att klara halsen, innan det började att med klingande malmtön förkunna att tiden redan var sju.

Det var middagstid, och gamla Lina, generalskans kokerska blev vid misshumör, om ej herrskapet passade på tiden. Docenten steg hastigt upp och tog med verklig saknad avsked och Max måste naturligtvis följa med.

* * *

Vid middagen överraskade docenten sina föräldrar med att upplysa dem om, att Max hädanefter ej längre hette Max utan Kasper. Generalen tog upp sin pince-nez och betraktade sin son, för att se, om denne menade allvar.

— Ändra namn på en snart årgammal hund! Han svor till, harsklade sig, färdig till faderlig auktoritet.

Generalskan såg bekymrad ut, hon för sin del höll för mycket av Max för att vilja göra honom så ont som att byta hans namn. Max skulle aldrig lära sig att lyda, om han ej fick behålla sitt ärliga första namn. Hon hade haft hundar, sedan hon var ung flicka och kände deras karaktär. Alltså fick Patrik verkligen låta denna förflugna tanke fara. För övrigt var ju Kasper ett avskvärt namn!

Max skulle aldrig komma, om man kallade på honom, brummade generalen.

— Kasper kom hit! Sonen vände sig mot hunden,

som låg i sin korg i hycklad sömn. Med ett fjärdedels öga följde denne med allt, som försiggick vid middagsbordet, och visste på pricken, hur länge det skulle dröja, innan hans herrskap skulle lägga ihop sina servietter och han själv gå upp och få sin lilla smakbit. Då han hörde det nya namnet, höjde han huvudet som i tvivel, steg så upp och gick svansviftande fram till sin herre.

Generalens sågo bestörta ut, men Beda, husjungfrun kanske allra mest.

Kasper hade bekräftat, att han gillade sitt namn och hädanefter skulle alltså hunden få heta Kasper.

Strax efter middagen gick sonen in till sig, och hustru och man blevo ensamma i generalens arbetsrum, där eftermiddagskaffet alltid serverades.

Sedan generalskan serverat mannen och sig själv kaffet, tyckte hon att tiden var inne för att få tala om något, som hon länge funderat på.

Conrad, började hon, sedan hon först lagat att mannen fått sin cigarr tänd, jag har tänkt på att vi borde ställa till med en bal.

— Vad i Herrans namn menar du? Generalen var nära att tappa cigarren, så perplex blev han.

— Precis vad jag säger. Här gå vi gamla och tänka bara på oss själva och våra nöjen, och här går Patrik för sig själv och tänker som jag tror bara på sitt arbete. Han blir mer och mer inbunden och olik andra män.

— Nåja, det där första brukar ju föräldrar inte i dessa tider precis få klaga över, sade generalen litet spydigt.

— Seså, gubben min, tag nu inte den där tonen, utan

försök att förstå mig. Du förstår, vi måste laga, att han gifter sig. Det här med Max, ja, jag menar Kasper förefaller underligt, det är något bakom det hela, men vad? Jag skulle tro en kvinna.

— Vad har det att göra med din plan om att ställa till en bal?

— Allt! Jag vill, att Patrik skall sammanträffa med unga flickor ur våra kretsar. Har du tänkt på att han snart är trettio år och går fullkomligt ogift... ja, se inte så förarglig ut, jag menar att han ser utled ut bara han skall tala med en ung, ogift dam.

— Det kan jag väl tänka mig, efter vad du har berättat mig. De hänga ju efter honom som iglar.

— Asch, ja, men det kan ju finnas andra!

Generalskan nämnde ett bekant flicknamn för vart finger, som hon höll upp och nöp uti. Då hon kom till det tionde sade hon: Vem han vill välja av dessa tio, skall jag med glädje taga emot som sonhustru.

— Alltså endast den som står i röda boken och är presenterad, anser du värdig?

— Kan du nämna en enda annan av dem vi känna, som du skulle önska ha här i hemmet både tidigt och sent?

— Det är väl inte fråga om oss härvidlag?

— Nej, för allt i världen, men jag bara frågar, om du känner någon annan, som du tror skulle lämpa sig för Patriks känsliga, överspända lynne?

Efter en grundlig funderare måste generalen tillstå att det visste han inte.

Samtalet återgick till balen och koncentrerade sig uteslutande om detta ämne. De visste bägge, att den

skulle väcka opposition hos sonen, men denna gång skulle de ej låta honom få sin vilja fram. Han skulle helt simpelt överrumplas.

Till slut när allt föreföll klart frågade generalen i undergiven och inte så lite uttråkad ton:

— När har du bestämt, att den skall gå av stapeln?

Han önskade att studera aftonens tidning och slippa ifrån vidare prat om balen.

— Jag? Det är ju du, som bestämmer här i huset.

— Nåja, när anser du, att jag skall bestämma dagen?

— Du är oförbätterlig. Generalskan nöp mannen skämtsamt i ena örat. Hon förstod, att denna gång hade hon gått för brådstörtat tillväga för att nå det mål hon ville utan att det skulle märkas.

— Jag har tänkt, sade hon därför, att balen bör bli någon gång på nya året. Till exempel tjugondag Knut? Då blir det som en julbjudning, och vi kunna ju köpa litet extra presenter att dela ut till gästerna i kotiljongen.

— Du menar, att det skall bli en dyrare historia?

— Åja, det kunna vi ha råd till! Vet du, att jag kommer att gå med hjärtklappning, precis som när du friade, ty tänk, om vår plan inte lyckas! Men ännu inte ett ord om saken! Den måste förberedas.

— Förstår! Du är befälhavare i högkvarteret, det gäller bara att vara beredd till anfall, då stridssignalen gives.

* * *

Veckorna före jul ilade i väg med snälltågsfart, men för Dike, som längtade att snart slippa ifrån skolpluggen, sniglade de fram.

Allting var som upp- och nedpåvänt i hemmet, och det berodde väl på att Lena var som förbytt. Inte hade hon varit vidare vänlig förut, men på senaste tiden gick hon endera och molteg och såg ut, som hon velat mörda både sig och familjen, eller grälade hon utan den ringaste anledning, ty inte var det något att bli ond över på henne, Dike, att hon talade om, att hon mött assessor Bless på Strandvägen i sällskap med en ung dam, som hade läppar så röda, som de varit målade med röd vallmo. De hade pratat och haft så roligt så! Och inte behövde hon heller bli oresonlig, för att Dike påstod att Lenas chef hade en mage, som liknade en stor dunkudd. Dike hade nämligen mött systemen i sällskap med denne. Självt hade hon ju hört, hur Lena gjort narr av honom otaliga gånger, då hon kommit hem ifrån arbetet.

Men nu kantänka tålde hon inte något sådant!

Dike hade sagt det för att söka få systemens sympati och välvilja, ty hon ville bedja om att få övertaga en av hennes aftonklädningar. Hon skulle nämligen snart bli bjuden på teatern av kadett Blom, det hade han sagt sista gången han följde henne till porten.

I stället för vad hon hade hoppats på, fick hon oförtjänta bannor, förebråelser och gräl, ty denna gången grälade Lena på Dike för allt och intet. Till och med gamla, för länge sedan förlåtna och som Dike hoppats, glömda förseelser drog fram, och där Dike trodde

sig äga rent samvete, blev det i alla fall förvrängt av Lena.

Dike sökte till börja med försvara sig, men det var som att söka hejda en brusande ström.

Dike gick in i salongen, det rum där hon hade sin nattliga soffa, Lena gick efter.

Dike gick åter ut i salen, Lena följde hack i häl.

Dike fick medlidande med sig själv, och tårarna började flöda. Men det tycktes ändå mera reta upp Lena.

Modern hade stängt dörren till köket, in till Carmen vågade inte Dike ens tänka på att gå. Hon var en gång för alla portförbjuden till detta rum, och att överträda ett förbud av Carmen, föll henne ej in, då systrarna voro hemma!

Dikes tårar övergick till gurglande snyftningar. Hella hennes fantasi och snarfyndighet voro som bortblåsta inför Lenas vrede.

Dörren till systrarnas rum öppnades, och Carmen stod där med hela sitt imponerande lugn.

— Nu kan det vara nog, sade hon till Lena. Det är bäst du dricker ett glas vatten och går in hit. Jag skall lämna dig ensam, så att du kan komma till dig själv igen och ej ösa över barnet den bitterhet du med eller utan fog kan känna för andra. Ensamheten är vad du bäst tycks behöva i denna stund.

Carmen gick åt sidan. Och med blicken tvingade hon Lena att lyda. Då denna väl var inne i det andra rummet, stängde hon dörren ljudlöst efter sin av vrede skälvande syster.

Modern, som åhört det hela på andra sidan dörren till det lilla serveringsrummet, gick nu in i salen, där hon

såg med ödmjuk beundran på sin äldsta dotter i det hon teaterviskade: — Det gjorde du bra!

Carmen tycktes ingenting hört, hon såg på Dike, som satt hopkrupen mellan den öppna spiseln och buffén. Hon grät fortfarande, hon grät om möjligt värre än förut, ty Carmens uppträdande kom hennes ömkan med sig själv ytterligare att ökas, och dessutom fann hon Carmens hela uppträdande rysansvärt stiligt och storlaget.

— Jag tycker, att Dike skall få ha en ungdomsbjudning för en gångs skull, jag har tänkt på, att hon egentligen inga nöjen har, sade Carmen till modern. Det behöver ej bli så dyrt, bara en riklig buffé och så musik, så de få dansa. Hon har väl en del skolkamrater och deras bröder att bjuda. Eller hur?

Dikes tårar upphörde tvärt att rinna, ögonen blickade runda av bestörtning på system! Hon trodde bokstavligen ej sina egna öron. Modern såg lika förbluffad ut. Carmen fortsatte.

— Det blir bäst att ordna det någon gång efter jul, för då får jag semester och reser upp till Rättvik en vecka. Dike kan under tiden få ligga i min säng.

Det var för mycket. Dike rusade upp, hela hennes lilla kärlekshungrande hjärta flödade över, och detta, att Carmen, just Carmen talade, som hon gjorde och därigenom bevisade, att hon tänkt på och hade känsla för henne, det var underbart!

Dike sprang fram till systemen för att få krama och kyssa henne.

— Inga kresser, min lilla vän, sade Carmen och drog sig undan. Nu skall jag gå ut, för Lena bör vara i ab-

solut ro. Men mamma kan ju tänka på vad jag sagt och ordna med bjudningen i tid. Du skall få min blå klädning med paljetterna, sade hon vänd till Dike, vi skall ju ändå inga julklappar ha, så du kan få den, när du vill. Carmen nickade vänligt, tog på sig ytterkläderna och gick ut.

Dike stod där yr av lycka och överraskning. Hon skulle få ha egen bjudning, och hade fått löfte om Carmens månskensblå, stjärngnistrande aftonklädning. Den, som hon aldrig vågat drömma om att få ärva förrän möjligen i en avlägsen framtid, då alla paljetterna för längesedan voro avfallna. Hon, Dike skulle få allt detta! Det var ofattligt! Så lycklig som nu hade hon aldrig varit, men ändå längst inne i hjärtat var en gnagande saknad efter något hon ej kunde kläda i ord.

Hon kastade en skygg blick på modern, men förstod strax, att där skulle hon ej kunna få just den medkänsla, som hon i denna stund hade behov av. Men så stod plötsligt Lis blick för henne. Utan ett ord rusade hon ut i hallen för att så fort som möjligt nå dem av vilka hon visste, att hon kunde få en varm blick, ett förstående ord och framför allt en varm kyss. Och i sin iver glömde hon både modern och det tadlande ogillande, som hon visste skulle bliva följd, ifall hon gick in till sina vänner.

— Vart skall du gå?

Hon hörde mycket tydligt moderns fråga. Om hon skulle låtsas, att hon ej hörde? Men det var omöjligt. Modern kom efter och upprepade sin fråga.

— Ingenstans just, blev det svävande svaret.

— Det var också ett svar. Du tänkte väl gå till de där

människorna, kan jag tro, sade modern med förakt i röst-
ten.

— De äro inte alls några människor, och jag vill gå dit
och tala om, att jag skall ha bal och strax bjuda Lis.

— Det Lisar sig varken hit eller dit, skall jag säga,
för skall du nu ha bal, skall det vara anständigt folk du
skall bjuda, som man kan ha heder av och inte sådana där
fattiglappar.

— Var så god och säg inte något ont om dom, för de
är de bästa människor som finns, och fattiglappar äro
vi mycket mer än dom, och anständiga äro de med så vad
den saken anbelangar, är det bäst att var och en sopar
rent för sin dörr, som mamma brukar säga.

— Det kan väl ett barn begripa, att det inte hänger
riktigt ihop med den där gamla frun, som spelar mor för
de där flickorna hon har hos sig.

— Å kors, mamma är ju mor till mig, så det måtte väl
gå för sig, sade Dike och spärrade upp ögonen samt såg
på sin mor.

— Jag! Kan du jämföra mig med den där gamla frun?

Fru Pegé blev verkligen sårad, och hon mötte sin dotters
granskande blick med förakt.

Dike måste erkänna, att som modern nu stod, med an-
siktet rödflammigt under ett lager av puder, med kolsvart,
bränt hår och den korpulenta figuren iförd en snäv kort
klädning, så liknade hon mycket litet tant Järefrost med
hennes varma, milda uttryck i blicken, hennes rena, ja till
och med fräscha hy och ännu smärta figur.

— Nåå, ser du någon skillnad på oss?

— Ja, den ser jag nog, men inte kan jag för det förstå,
varför inte tant skulle kunna vara mor till Astrid och Lis

liksom mamma är till mig, och varför inte Lis kan få komma hit på min bal, då jag vill det?

— Du är en idiot, och de där människorna ha då fullkomligt fixerat dig.

— De ha varken fixerat eller fascinerat mig, om det är det du menade, svarade Dike med sin allra näbbigaste ton.

— Kom det ihåg, att de komma inte över min tröskel. Det skulle just vara något, om folk visste att du umgicks med en sömmerska och sådant där tvetydigt folk, och gör du inte som jag säger, så blir det ingenting av med hela balen.

— Å, den saken klarar väl i alla fall Carmen upp, för det hon en gång sagt, det har hon sagt. Dikes ton lät övermodigt retsam.

För att avbryta vidare diskussioner, där det sista ordet inte på förhand var visst, bad fru Pégé Dike gå ned och köpa litet gott kaffebröd, så skulle hon själv under tiden sätta på kaffet. De hade ju alla blivit så alterterade, så det kunde behövas sätta bukett på humöret.

* * *

Dikes enda tanke var nu den stundande balen, och i skolan blev hon föremål för rörande vänlighet av kamrater, som förut varit både kalla och likgiltiga. Hade hon ej ägt en så bra mage, hade hon säkerligen blivit sjuk av alla karameller och godsaker hon blev bjuden på. Hon blev dragen åt olika håll, fick viskande förtroenden om

ljusa förhoppningar liksom om nattsvart kärlekssorg, som aldrig, aldrig skulle bliva botad.

Dike frossade och njöt av att för en gångs skull känna sitt eget människovärde. Hon var klok nog att inte bjuda någon av dem ännu, hon bara talade om, hur hon tänkte ordna, om dekorationer, musik och så vidare.

De skulle i det längsta få leva i ovisshet om vilka, som skulle bliva utvalda. Dike hade svårt att somna om kvälarna för sina egna rosenröda drömmars skull. I sin fantasi såg hon hittills oanade härligheter. Och över det hela, eftertrådd av alla, skimrade Carmens månskensskiftande klädning, buren av Dike själv, och vid hennes sida stod manligt stolt och förälskad kadett Blom, som med svartsjukans glödande blickar skulle åse de andra kavaljerernas hyllning.

I hemmet kunde hon ej prata om detta så som hon ville, men inne hos Järnefrosts fick hon tillfredsställa sin önskan därvidlag, det vill säga inte alltid, ty det hände inte så sällan, att den där ledsamma docent Pilspets endera redan var före eller kom strax efter. Då kunde Dike naturligtvis inte få prata som hon önskade.

Lis bar ännu handen i band, men svullnaden började lägga sig, och smärtan var ej så stor, fast det pickade och stack i fingertopparna. Det hindrade henne i arbetet, fast det bara var vänster hand. Men så här strax före jul, måste hon ändå försöka använda den, ty då var bästa möjligheten till arbetsförtjänst.

Både Astrid och Lis voro bleka och utarbetade. Doktorn Järnefrost kände sig riktigt orolig över, att de ej unnade sig någon vila, till och med halva nätterna sutto de uppe och arbetade på beställningar de åtagit sig.

I regel satt hon själv också uppe, hjälpte till, där hon kunde, läste högt och kom ibland med någon liten överraskningsbricka, då hon bjöd på thé, kaffe eller frukt, och då det togs en stunds uppehåll i arbetet.

De arbetade febrilt, ty fem, helst sex dagar före jul ville de vara fria från bortaarbeten för att uteslutande kunna ägna sig åt hemmet och egna julklappar.

Det tillhörde traditionerna att ha en uppesittarenatt med spökhistorier och kaffe klockan tolv. Och nu var det just denna natt, som blivit utvald för detta ändamål, och därför sutto de nu samlade i salen, alla tre arbetande på julklappar till varandra, men ingen fick förstås se eller ens ana vad den andra gjorde.

Strykbrädet stod upprest mot en stol med en stor filt över sig, som en skymmande vägg mellan Astrid och Lis, vilka sydde åt varandra. Och emellan doktorinnan Järnefrost och Lis stod åter en stor bricka samt trappstegen, också dessa draperade med en schal över sig. Doktorinnan Järnefrost sydde nämligen på en varm kofta, som Lis skulle ha, då hon sprang med sophinken eller då hon gick i korsdrag och städade. Den var röd, fodrad med vitt siden. Oupphörligen trillade små blåa bomullslappar liksom blått garn ned på golvet av en olyckshändelse förstås. Det blev skrik och förfäran ifrån doktorinnan Järnefrost, som hoppades att Lis ingenting sett.

Dike, som också var med, var oerhört road, något sådant som detta hade hon aldrig drömt om att få se i levande livet. Hon viskade hörbara teatervisningar än till den ena, än till den andra, för att göra förvecklingarna större.

Lis sydde på en crêpe de chineécharp av mattblå färg

med blommor på. Hos henne fick Dike fatt i en pappbit, som hon bröt i små bitar och då och då kastade ned på golvet och bort på bordet, åt Astrids håll, ty det var Astrid, som skulle få écharpen och så viskade hon: Skall jag hjälpa dig, du med din sjuka handled, inte kan du orka med att klippa i papperet.

Lis' förfärade: Tyst, tala inte så högt, tänk om Astrid hörde något och kan gissa vad det är jag gör, lät fullt naturligt, liksom då hon lade till: Tror du hon kan det? Och Dike njöt som en mätt katt, som sitter och plirar i solsken.

Doktorinnan Järnefrost, vilken satt så att Astrid kunde se henne, såg på Dike med ogillande blickar, fast skälmen lyste längst inne i blicken, och så sade hon med gravlikt allvar: Jag tror, att vi få köra iväg med henne, om hon går så här och förråder våra hemligheter!

Dike rusade fram och kysste impulsivt den talande. Det var henne omöjligt att kunna bära denna fröjd inom sig.

— Tant är gudomligt förtjusande, sade hon med värme.

Dike, som ej hade några julklappar att göra, då de ej skulle hava dylika i hennes hem, hade på inrådan av Lis ändå skaffat sig ett vitbroderi, ett kuddöverdrag, som hon ämnade förära Carmen till tack för hennes förslag om balen. Arbetet intresserade Dike ofantligt lindrigt, ty hon hade ju ingen att vara hemlighetsfull eller att skrika till för, men hon var ändå glad att också hava ett eget arbete att sy på.

Något före tolv gick Lis ut och ordnade med kaffet, och arbetena voro då väl undangömda. Mors låg i alla fall så slarvigt på en stol, att Lis alldeles tydligt kunde se en lång smal remsa av ett rätt fult blått bomullstyg.

Vad kunde det vara mor sydde på? Kanske ett köks-

förklåde? Lis visste inte vad hon skulle tro, det kunde vara "försåt", men det kunde ju också vara, vad hon sedan skulle få, och hennes nyfikenhet var naturligtvis väckt.

Efter en stund sutto de alla i vanling ordning framför den öppna spiseln, taklampans elektriska låga var släckt, men borta vid sidan av den gamla mahognysoffan (Astrids säng) stod en stålampa, över vars skärm en röd sidenduk hängde och gav ett matt, varmt sken till sin omgivning. Ett par skära nejlikor stodo i sin vas på lilla mahognybordet, det var allt som fanns kvar av den stora buketten Lis fick dagen efter hon skadat sin arm.

Doktorinnan Järnefrost hade nyss avslutat en spökhistoria, sedan Astrid först berättat ett par. Nu var det Lis tur. Hon såg in i elden, som sökte hon att se syner i dess flammande lågor.

— Det var uppe i Norrland, började hon, långt uppe i obygden. Högt uppe på en ås låg en liten, grå stuga. Och i den bodde det en gubbe och en gumma. Lis röst var halvviskande, och hon sneglade bort åt hallens gapande mörker, det var som om hon lyssnat eller fruktade att där få se mörka vålnader ifrån andevärlden.

Dike satt skälvande av iver, det sprang kalla kårar utefter hennes rygg. De andra spökhistorierna hade varit hemska, rysansvärda, och denna skulle säkert bli ändå värre. Bara Lis' röst kunde få vem som helst att skälva av kittlande ångest.

— Nå, viskade hon otåligt, då Lis gjorde ett uppehåll.

— Jo, och i den där skogen, fortsatte Lis, fanns en stor trollbjörn. Folket hade försökt att fånga den, att få reda på dess ide, men den gick omkring i skogen, fri som förr. De trodde, att den var en prins, som till straff blivit för-

vandlad till en björn, och där denna visade sig.... Lis gjorde ett kort uppehåll.... där denna visade sig, fortsatte hon.... där sker det alltid något, som ingen förr anat.... Björnen har två stora, röda ögon, stora, vita tänder.... en lång, röd tunga,.... den är alldeles svart.... den är....

Dike skrek till, i det hon kastade sig över Lis. Dike hade hört ett ljud ute i hallen, i dess mörker hade hon skymtat två lysande eldögon, sett vita tänder, sett en hängande röd tunga och slutligen sett ett ludet, svart vilddjur komma ut ur mörkret störtande rakt på Lis.

Dike fortsatte att skrika, hon var vild av skräck, och då hon kände en mjuk, luden kropp mot sitt huvud, blev det ändå värre. Hon hörde Lis tala, hon hörde de andras röster, men hon lyssnade ej till vad som sades. Hon hörde en manlig stämma.

Det var björnen, som blivit förvandlad till prins! Kanske världen skulle förgås, kanske att de alla, alla skulle förvandlas till odjur.

Dike kände kallt vatten, som sipprade ned på hals och rygg och hennes huvud böjdes uppåt, och hon tvingades att dricka. Hon knep envist ihop ögonen. Hon ville ingenting se, ingenting!

Till slut måste hon i alla fall snegla upp under halvt slutna ögonlock. Ögonen blevo större och större. Hon såg sig i alla fall skyggt omkring.

Nej, det var ingenting. Det fanns intet odjur utan bara Kasper, som stod med framtassarna på Lis axlar och nafsade henne i håret och på öronen, och bredvid stod docenten Pilspets, och Astrid höll i ett vattenglas, och mor höll Dikes händer och talade med lugn röst.

— Husch, vad jag vart rädd, sade Dike med sin vanliga ton och reste sig upp. Jag trodde det var björnen, som kom!

— Men vi sa' ju, att det var Kasper.

— Inte lyssnade jag på vad ni sa'. Men hur kunde Kasper komma in just då du talade om en björn med eldögon och....

— Det gjorde jag med flit, sade Lis skuldbelastad, inte kunde jag tro, att du skulle bli så rädd.

— Till och med jag blev rädd, sade Astrid förebrående.

— Ja, hade jag inte vetat av att docenten skulle komma och dessutom inte sett glimten av en tjuvpojke i Lis ögon, så hade nog jag också blivit rädd, då Kasper mitt i natten kom inrusande.

— Förlåt, jag skall aldrig göra så mer, sade Lis helt olycklig. Men ni förstår väl, att det var så frestande.

— Det var mera mitt fel, sade docenten, för jag kunde ha ringt, fast dörren stod öppen.

— Nej, det är mitt fel alltihopa. Se, jag mötte docenten i dag, och då talade jag om, att vi hade en uppsittare-natt, och då frågade han, om han fick komma hit efter en middag han skulle på.

— Ja, fortsatte docenten, och den ville jag gärna ha sluppit att gå på, men min lilla mamma har en sjuklig önskan att släpa mig med på dylika tillställningar, och hon vill aldrig gå hem. Jag har märkt, att det till oroväckande grad har tilltagit på senare tid. Snart tänker hon väl på att börja jazza, för över allt där det dansas, vill hon vara men inte ensam, utan jag måste alltid följa med. Nå, i dag var pappa också med, så att jag kunde smita, fast ännu är det väl ej slut på länge. Jag hämtade Kasper på en natt-

promenad, och i stället för att sedan gå hem gingo vi hit, och nu äro vi här, för fröken Lis tyckte, att det var den lämpligaste tiden för mig att komma.

Efter en stund var allt åter lugnt och kaffet drucket. Ännu lyste glöden, och innan den var falnad ville ingen återtaga sitt arbete.

— Tänk, da'n före da'n före da'n före da'n före dop-pareda'n, sade Lis. Vad julen är underbar, tycker ni inte det? Hon såg i tur och ordning på docenten och Dike, vilka bägge sågo rätt så oförstående ut.

— Berätta hur docenten firar jul, bad Lis impulsivt.

— Ja, gör det, instämde Astrid.

— Julen är egentligen ingen glädjefest hos oss, började docenten. Jag har ägt en bror, och han var nitton år, då han dog. Det var dagen före julafton. Varken mamma eller pappa kan glömma honom. För mig är julen endast förknippad med djupaste sorg, och det underliga är, att jag glömt, hur det var förut, innan han dog. Då hade vi naturligtvis julglädje, vi med, som alla andra. Men nu gå till och med våra gamla jungfrur tystare och allvarligare än annars, så snart julen närmar sig. Sedan mina föräldrar gått in till sig, brukar jag vandra omkring på gatorna och se upp till de festligt upplysta fönstren, och jag brukar undra, om det verkligen kan finnas någon sann glädje där innanför. Jag har blivit så skeptisk därvidlag, så bitter kan man kanske säga. I år ämnar jag i alla fall ej gå ensam, ty jag skall ha Kasper med mig. Efter en kort paus kom det. Ju mer jag lär känna människorna, desto mer älskar och värderar jag hunden.

Hans röst lät trött och sorgsen. Lis fick tårar i ögonen, hon skulle så gärna ha velat säga något vänligt, men kunde

ej. Hon böjde sig ned och smekte Kasper, som låg vid hennes fötter.

— Nu får du berätta, sade hon till Dike, sedan hon lyckats omärkligt blinka bort sina besvärande tårar.

— Ack, hos oss är det ingenting heller, sade Dike. I år skall Carmen resa bort, men annars så har systrarna kommit hem ofta nog senare än annars ifrån sina platser på själva julaftonen. Och så ha vi ätit en försenad middag förstås, och så ha de klätt granen som vanligt, och så ha vi ätit en massa godsaker, och sedan ha vi ätit igen, för risgrynsgröt tillhör ju julen.

— Ja, det förstås och med mandel i, sade Astrid med avgörande ton.

— Nej, visst inte, det ha vi till glöggen, fortsatte Dike, men först dricka vi julöl och äta lutfisk och smörtårta, och så kan det ju hända, att systrarna ha köpt julkalendrar och några böcker, och så läsa vi litet i dem, och så är det sent, och då lägga vi oss. Men julda'n få vi ligga och sova så länge vi vill, ända till tolv, ett till och med, och då bjuder mamma oss kaffe på sängen.

— Och ni gå inte i julottan? Lis lät alldeles häpen.

— Nej, där har jag aldrig varit. Men på juldagen gå vi alltid till en kusin till mamma på middag. Där ha de väldigt mycket mat och godsaker, så vi ha alltid ont i magen dagen efter. Och efter middagen får grammofonen sjunga och spela, och då bruka vi också dansa. Sedan kommer dom allihopa till oss och äter middag på nyårsaf-ton och litet före klockan tolv släcks ljusen, och vi äro alldeles tysta, och då klockan slår tolv, ringer mamma i en klocka, och så läser hon upp en nyårsdikt, det gör hon väldigt bra, och så knäppa vi på alla elektriska lågor vi ha,

och så går jag och bjuder glögg, och så önska vi varandra gott nytt år. Nu kan ni berätta hur ni har det, slutade Dike och vände sig till Lis.

— Det gör mor mycket bättre. Söta mor, berätta, bad Lis.

— Det kan Astrid göra, sade doktorinnan Järnefrost, som önskade, att Astrid skulle vänja sig vid att ej sitta så tyst, som hon i allmänhet gjorde.

— Men vår jul börjar före julafton, sade Astrid. Den börjar med julstöket. Ja, den börjar nu i kväll och fortsätter, då vi piska och sopa och damma och skura kopparna och klistra upp rentvättade hyllspetsar och baka julkusar och gubbar och gummor med små russinbitar till ögon och knappar och pepparkakshjärtan och hundar och grisar och dylikt, och då vi pipa och skrika, då vi sy på julklapparna under vilostunder.

— Och så hör det till, att vi ska vara så trötta, så det värker i armar och ben och rygg, ifyllde Lisa.

— Jaa, det förstås, fortsatte Astrid, och på själva julaf-tonen är hela köket så fint som ett trollslott, och då dop-pa vi i grytan där ute, och sedan spelar mor en psalm. Och vi sjunga, men då är granen tänd och färdig, och den skall väl stå där, kan jag tro — Astrid pekade bort till väggen där orgeln stod — och så ha vi alltid ett bord med bom-ullsnö och en kyrka, som det lyser ljus ur fönstren och en liten röd prästgård och fullt med små människor, som gå till julottan.

— Och hundar med, sade Lis förebrående.

— Ja, det förstås! Och somliga gå på skidor, människorna förstås. Och så läser mor en liten betraktelse ibland av Beskow, ibland av någon annan, och sedan dricka vi

kaffe med en massa kakor till och saffranskrans, och det är här inne, och sedan, då det är undansatt, taga vi upp alla våra julklappar. Och ni kan tro, att det är många. Allt möjligt och på alla är det rim, och vi ha så roligt, och efteråt äta vi i köket, för det göra vi alltid över hela ju- och nyårshelgen, och i gröten ha vi mandel förstås. Nu kan du berätta. Astrid vände sig till systemen, som fortsatte.

— Se'n så se vi på våra julklappar igen och välja ut vad vi kunna ha på oss i julottan för att "inviga", ni förstår, och så tacka vi varandra igen, och så lägga vi oss, men redan klockan fyra på morgonen stiga vi upp. Alla ljusen tändas både i granen och i rummen och köket. Mor spelar en psalm, vi dricka kaffe i köket, och så gå vi i julottan. Jag kan inte tänka mig en jul utan denna. Förra året så fick Astrid och jag en åktur till Djursholm i julklapp med förtjusande verser på. Å, mor, vad vi önska det i år med, fast det är förstås alldeles för dyrt! Och tänk, vi fick åka i släde! Och marken var vit och träden stodo som gömda prinsessor under skimrande rimfrosts-slöjor, och tusen millioner diamanter gnistrade runt om i rymden. Stenarna lågo lurande under tjocka snömassor, och ibland såg man bara ett stirrande stenöga. Och bjällrorna ekade i skogen, och trollen sprang långt, långt in i skogsdjupen och gömde sig, då kyrkklockans toner dallrade ut över den vita, väntande världen. Vid Stocksund och Mörby liksom vid Älkistan lyste det i fönsterna, precis som hemma i Hellebacka, och vi åkte förbi skaror av vandrande människor, som gingo med bloss och sjöngo gamla svenska sånger. Vi försökte få komma in i Danderys gamla, vackra tempel, men där var överfullt av folk,

och så åkte vi till Djursholm. Och från minst hundra olika håll såg man skymten av ljus, först som ett svävande skimmer bakom snöiga granar, men sedan starkare och starkare. Det var julottevandrare, som gingo med sina rykande bloss. Och i alla villafönster brann stearinljus och julgranarna voro tända. Uppe på kullen lyste det lilla templet som en lockande ingång till julhelgedomen och en hel häck av brinnande bloss kantade vägen dit upp.

— Ja, det var så vackert, sade Astrid med drömmande ton.

— Men kära barn, här sitta vi och prata, och nu är brasan slut. Doktorinnan Järnefrost reste sig upp och gick fram till det runda bordet.

Astrid vröd på elektriska knapparna, så det blev ljusst. De återtog sina arbeten och platser som förut.

— Men nu fingo vi ju inte höra allt, sade Dike missnöjd och vispade omkring med sitt stackars örngottsvar på bordet som om det varit en dammtrasa.

— Det kan du få höra en annan gång, svarade Lis muntert. I morgon må ni tro, att vi skall göra pappersblommor och binda tallrisguirlander, så de äro färdiga till da'n före doppareda'n, ty då på kvällen skall köket pyntas så där fint som Astrid talade om för en stund sedan. Det är inte så lätt, må ni tro, att vara kort i rocken, då man står på yttersta tåspetsarna uppe på trappstegen för att fästa guirlander och blommor härs och tvärs över taket och väggarna.

— Kanske jag kan få komma och hjälpa till att vara tapetserare. Docentens röst lät helt ivrig.

— Vill ni? Så snällt! Men det är ett väldigt knog, och man slår sig både gul och blå och blodig på fingrarna.

— Jag är inte rädd! När får jag komma?

— När tycker mor, frågade Lis.

— Efter docentens middag blir det väl bäst, då kunna vi ju dricka kaffet i köket och avsmaka de nybakade småbrödssorterna.

— O, tant, får jag också komma och slå mina fingrar blodiga? Dikes ton och uttryck ägde något obeskrivligt komiskt. Hon störtade upp och föll på knä framför doktorinnan Järnefrost och sträckte bedjande upp händerna.

— Visst får du det, lilla vän. Doktorinnan gav henne en mild smekning över kinden, hon kunde ej som de andra skratta, ty hon såg det kärlekshungrande uttrycket i flickans blick.

Inte förr än vid tre-tiden på natten gingo gästerna.

Dike tog sin hatt och kappa på armen, hon var nära att glömma dörrnyckeln, som hon lagt på den lilla empirebyrån framför spegeln i hallen.

— Men varför i all världen har du allt det där med dig, undrade Lis, som föjde gästerna till dörren.

— Ja, säg det, sade Dike och såg mäktiga generad ut, då hon ljudlöst som en mus smög in till sig. Inte för allt i världen skulle hon velat erkänna, att hon inbillat modern, att hon skulle till en skolkamrat för att gå igenom några läxor. Hade hon sagt som sanningen var, att hon skulle gå in till deras närmaste grannar, hade modern förbjudit henne att gå, och detta ville hon ej att Lis skulle få veta.

* * *

Dikes tankar och levande intresse sletos mellan balen och Järnefrosts roliga julstök och julfirande, ända till dess hon dagen före julafton kom hem och talade om att hon följande dag skulle eklatera sin förlovning, att det skulle lysa om söndag, och att hon skulle gifta sig dagen efter sista lysningsdagen.

Medan Lena talade om detta, dunstade balen bort som en dimma inför solen, ty för sitt inre öga såg Dike Lena som brud med långt, rysligt långt släp av vitt tjockt siden med guldkrona på huvudet och svävande tyllslöja lik en skimrande sky med en stor bukett i ena handen och ledd vid den andra av assessor Bless, som gick så rakt och stilig i uniform, ty uniform måste han naturligtvis ha, och efter detta brudpar kom Dike själv, iklädd fin, ny klädning, bärande en stor bukett och ledd vid handen av kadett Blom, och efter dem kom Carmen och en hel del andra tärnor och marskalkar, och hela Jakobs kyrka var full av nyfikna människor, och efteråt foro de till Grand Hotell eller kanske Royal var finare, och där åto de middag och Dike skulle efteråt gå ut på en av de små balkongerna och se ned på dem, som satt i vinterträdgården, och de skulle alla se upp på henne och säga till varandra: Nej se, en så bedårande uppenbarelse, vem kan hon väl vara — och sedan skulle de få veta, att det var Euridike Pegé.

Dikes tankar avbrötos av moderns överraskade och förebrående röst, då hon sade: Men Helena, skämta inte i ett så allvarligt ämne som detta, ty du menar väl ej att du ska' . . .

— Men snälla mamma, jag måtte väl själv bäst veta, vem jag skall gifta mig med eller inte, och det är verkligen, som jag säger. August Fürberg är ej längre min

chef utan min bliyande man. Jag tycker, att det vore mera skäl att önska mig lycka än se ut som om du hade trillat från himlen och ej kunde förstå var du var. Dike, du brukar åtminstone vara snabb i vändningarna och fatta galoppen. Kom hit och kyss mig!... Seså, kom nu och se inte ut som en kopia av mamma. Lenas röst skulle låta skämtsam, men den ägde en hård biton, som förtog all tanke på skämt.

Dike lydde mekaniskt.

Lena skulle inte gifta sig med assessorn, utan med... nej, det var inte möjligt, inte kunde Lena gå upp för den långa gången i Jacobs kyrka med honom.... han, som hade ett dunbolster till mage....

— Men hur skall du.... var skall du gifta dig, fick Dike äntligen fram.

— I Köpenhamn. August och jag resa härifrån på kvällen om söndag fjorton dagar. På måndag gå vi till svenska legationen och låta viga oss, sedan fortsätta vi resan till Paris, Rivieran, ut, bort ifrån arbetstvång och siffror. Å, vad jag hatar de där siffrorna, de där små svarta figurerna, som snurra runt på papperet, som klättra omkring i hjärnan, då man skall sova, som gör människan till en räknemaskin utan tankar, utan fantasi....! Vad har livet för värde, där man går efter klocka, arbetar efter klocka, tänker, nej tänker gör man inte, för tankarna dör i den dagliga enformigheten.... Nu skall jag äntligen bli fri.... Jag skall fråsa i sötman av att gå lik alla mina gifta vänner, att se solen mitt på dagen.... att få andas ut.... att få göra vad mig lyster, att ligga och sova hela förmiddagen, å, att bli fri.... fri....

Modern och Dike stodo orörliga och sågo med beundran på Lena, där hon stod mitt i salen med glödande kinder, lysande ögon, huvudet högt, hela den smärta figuren skälvande av exaltation. Ingen av dem vågade knysta, som Dike uttryckte sig, då hon senare relaterade denna scen för Carmen. De vågade bokstavligen inte röra sig.

Fru Pegés hjärta började klappa. Så skulle en stor tragediennes uttryck vara! Vad hade ej denna dotter kunnat bliva, om hon ägnat sig åt scenen. . . . vilken oerhörd förlust. . . . och nu skulle hon gifta sig rikt. . . . men i alla fall inte så som hon hoppats. . . . inte med. . . .

— Snälla mamma, förlåt att jag skrattar!

Lena avbröt helt tvärt sina ord och brast ut i ett nervöst skratt.

— Men både du och Dike sågo så urfåniga ut, och se fortfarande urfåniga ut, så ni kunde locka en mumie till munterhet. Åter ägde rösten det där biljudet av skärande hårdhet, vilket förtog varje tanke på glädje.

— Kan du säga mig, vad du står och grubblar över? fortsatte Lena vänd till modern.

— Jag står och grubblar över att ni, mina döttrar, äro så olika till er syke. Carmen så lugn, så hög och oåtkomlig, så nöjd med sitt arbete, som för henne är allt i världen. Det är kanske därför att hon är äldst, och då hon föddes var jag också lugn och regelrät och glad över att ha fått ett eget hem. Jag fordrade inte mera av livet just då, än vad jag hade. . . . Då. . . . Men sedan — Fru Pegé snyftade till, det var inte spel denna gången — sedan, upprepade hon igen, kom längtan över mig. Det slet och brände här inne och jag ville bort från smärtans

grymma hand — jag ville bort ifrån man och barn till det jag aldrig sett — bort — ut i världen och livet, vart som helst, bara inte där jag var. Och så kom du. . . . Fru Pegés röst skälvde.

I den stunden ägde hon ett uttryck, som rörde Lena och hon tyckte att hon aldrig förr hade sett det, eller hade hon kanske aldrig förstått det så som nu, aldrig uppfattat att modern också ägde känslor och längtan under sitt teatraliska yttre.

Lena sträckte ut sin hand emot modern och sade ömt:

— Stackars mamma, livet är bra svårt att leva. Hon avbröt sig och snyftade till. I den stunden föddes mellan dessa bägge ett ömhetsband, som aldrig förr existerat, och bägge kände en bitterhet emot sig själva och varandra, över sin oförmåga att ej kunna i ord delgiva de tankar och känslor, som de tyngdes av.

— Hur var mamma, då jag kom, frågade Dike, där hon stod, nyfiken och oförstående inför de andras högtidliga allvar.

— Du, sade modern, som väckt till en obehaglig verklighet. Du kom till av misstag, därför är du också som du är.

Dike gick med tungt hjärta in till den så kallade salongen. Hon pressade näsan platt emot fönsterrutan för att söka se ned på gatan.

Hon hade kommit till av ett misstag!

Det var förstås därför som ingen människa kunde tycka om henne. Inte tycka om henne så där gräsligt, så där som de kunde tycka om andra människor!

Dikes tårar började att trilla ned på fönsterkarmen, där de bildade två sjöar. Hon böjde huvudet åt olika håll, ty

det intresserade henne att kunna få dessa att förenas genom en kanal, men naturligtvis kunde hon ej frampressa några fler tårar nu, just då hon önskade det. Hon, som var född av misstag, var förstås förföljd av olyckan.

* * *

Vid middagstiden dagen före julafton kom Lis hem, överlastad av små och stora paket. Det var bara några timmar, innan docenten Pilspets och Dike skulle komma och hjälpa till med köksdekoreringen. Hon var blek och blicken hade ett annat uttryck än det vanliga, både doktorinnan Järnefrost och Astrid märkte det strax de sågo henne.

— Jag har sett honom, sade Lis med hård röst, innan de andra hunno göra några frågor. Det var nära att vi hade mötts.

— Var? frågan kom samtidigt ifrån de bägge andra.

— Just som jag kom sneddande i full fart över Stureplan, fick jag se honom komma på Birger Jarlsgatan. Han var full.

— Var hon med?

— Det tror jag inte, men det är möjligt. Jag blev så rädd, att han skulle få ögonen på mig, så jag vågade inte se efter utan sprang bara på. Ingen av oss har sett honom på flera månader, och just nu då vi skulle ha så roligt, så kommer han igen i vår väg. Nu är all julglädje och lycka slut.

— Men Lis, hur kan du säga så? Tänk bara på hur

vi nu ha det och hur det var förr! Astrid såg förebrående på systern.

— Ja, det är sant, förlåt lilla mor, om jag lät stygg nyss. Det är bara att ibland tycker jag, att han förstört hela vårt liv. Men nu skall vi inte tänka på det längre.

Medan Lis pratade, öppnade hon med ivrig hand paket efter paket.

— Men var är råtтан, sade hon, och såg sig sökande omkring. Var har jag kunnat göra av råtтан?

— Råtтан? Astrid hade en panisk förskräckelse för råttor. Hon drog omedvetet sin korta, snäva kjol tätare omkring sig i det hon förfärad såg sig omkring och upprepade: Råtтан?

— Ja, råtтан jag köpt, sade Lis litet retligt och sökte ytterligare ibland papper och paketer. Kanske den gömt sig under soffan. Den var så söt, vit och med lång svans.

— Det är väl aldrig mig du tänker göra den glädjen att presenta en vit råtta? Astrid hade försiktigtvis dragit sig bort till serveringsrumsdörren.

— Nej då, jag tänkte giva Kasper den till julklapp i morgon bitti, då vi råkas där nere på gården. Han har aldrig fått något ätbart av mig förr, och då tyckte jag det var lämpligt.

— Snälla barn, vad tror du att hans herre säger om en sådan present?

— Ingenting förstås, för han får aldrig veta det.

— Men tror du verkligen att Kasper kan finna smak i något så rysligt? Astrid rös av avsky, då hon såg hur Lis sökte under soffan, ifall den sprungit dit. Och menar du, att vi skall ha den här hos oss hela natten? Jag av-

skyr de där små vita råttorna, som springa uppåt väggarna.

Lis vände sig om och såg på systemen. Hela hennes uttryck förvandlades, det mörka förpinade utbyttes till hennes vanliga solskensleende, och i blicken tändes tindrande gnistor av odygdshumör.

— Astrid, jag tror bestämt, att du misstar dig, sade doktorinnan Järnefrost med sin mjuka röst. Eller hur Lis? Inte har du köpt en levande råtta åt Kasper?

— Ack mor, vi gjorde du denna fråga?

— Hur så, frågade Astrid med lättad i rösten.

— Därför, kan du väl förstå, att jag inte förr än alldeles nu kom att tänka på att du trodde, att jag hade köpt en levande råtta. Tänka sig något så omåttligt roligt! Du har stått och varit rädd. . . . för. Lis hade svårt att försätta för sin tvingade skrattlust. . . . varit rädd för den här, fortsatte hon förtjust och höll upp en vit, liten sockerråtta med en smal tåt till svans. Den kostade fem öre.

Doktorinnan skrattade lika muntert som Lis. Astrids självkänsla kände sig förorättad, men det lilla molnet skingrades snart, och hon måste skratta med. Den vanliga glada och harmoniska stämningen vilade över dem liksom över det lilla hemmet, då Dike, docenten och Kasper vid åtta-tiden infunno sig i köket, där ett blomstersmyckat kaffebord var dukat.

* * *

Trots Lenas överraskande förlovning och tilltänkta bröllop reste Carmen upp till Rättvik. Dike tyckte, att hon

såg precis ut som en modejournal för sportkostymer, och hon visste, att systemen hade, utom en hel del andra, två nya, alldeles underbart vackra klädningar med sig. Det var omöjligt att förstå, att det var nödvändigt med så mycket olika kläder för bara en fattig vecka eller tio dagar.

Dike, som varit rädd att balen skulle inställas, fick tvärt om påskynda inbjudningarna, ty det var lämpligt att slå ihop denna bal med en annan bjudning, som Lena skulle hava för några av sina samt fästmannens vänner.

Dikes drömmar om den lycksalighet hon skulle känna på själva baldagen hade på ett sorgligt sätt reducerats. En av orsakerna var, att Lis inte var med. Visserligen hade modern förbjudit Dike att bjuda denna förgudade vän, men det där förbudet hade inte oroat Dike det bittersta, ty hon hade i alla fall hela tiden tänkt få henne med på ett eller annat knepigt sätt. Men nu var ju olyckan den, att Lis rest bort till en farbror eller vad det var på landet.

För en gångs skull hade Dike låtit en finkänslig grannlagenhet övervinna en brinnande nyfikenhet, som alltid besjälade henne och ej gjort några frågor om detta besök.

Men hon mindes moderns föraktfulla ord om att ingen visste Järnefrosts "extrakt", och det kunde ju kanske vara till en torparstuga eller till ett annat "obskryt" ställe de reste, då de talade om den där okände farbrodern. Därför hade Dike, som sagt, ej frågat något vidare om dessa släktingar, men Lis var i alla fall ur räkningen.

För det andra, och detta var väl det smärtsammaste, kadett Blom kom inte heller till balen.

Orsaken var ju litet genant, helst som Dike inte gärna ville berätta för någon därom. Men sanningen var den, att

kadett Blom hade hela hösten talat om att bjuda Dike på teatern.

Skall man nu ha ett sådant nöje, skall det väljas med stor eftertanke. Till slut hade de kommit överens om, att det roligaste var att se något väldigt ohyggligt tragiskt, något sådant som sönderslet ens själ och lämnade varaktigt minne för livet.

Valet föll på Kameliadamen, och kadett Blom, som för ovanlighetens skull var stadd vid kassa — han hade fått julpengar — ville slå ett stort slag. Alltså blev teaterbesöket av två dagar före balen.

Kadett Blom stod med klappande hjärta och väntade på sin dam. Han såg en förskönad upplaga av Dike, som närmade sig.

Det kunde inte vara hon! Denna sagoprinsessa med paljettklädning med ett moln av tyll om sin hals, som skymtade fram under den skinnbrämde aftonkappan. Fötterna syntes små som en Cendrillons, iförda ljusa sidenskor och silkesstrumpor. Hon såg kvinnligt ljuv ut med de svartfransade ögonlocken blygt nedslagna.

Först då Dike stod alldeles framför honom och smålog, först då vågade han tro, att denna kungliga uppenbarelse verkligen var den Dike han ljudit.

Kadett Blom såg sig stolt och sökande omkring. Han önskade, att alla hans vänner och alla hans kamrater i den stunden stått i närheten. Deras gröna avund skulle kännas så välgörande!

Men oturen ville, att de flesta hade julpermission eller voro på julbjudningar. Det var fatalt, men det kunde inte hjälpas, en annan gång skulle han ordna om den saken,

ty det lovade han sig själv, att denna gången inte skulle bli den sista, som han bjöd Dike på teatern!

Han hjälpte henne av med aftonkappan. En stark parfymdoft spridde sig omkring dem, ty Dike hade inte knusslat på Lenas fina parfym.

Kadett Blom lagade, att de kommo in i salongen sedan alla andra satt sig, deras platser voro på parkett, femte radens mitt, så det var många, som måste se dem, då de trängde sig fram till sina stolar.

Dike var oemotståndlig, ljuvt bedårande med något främmande över sig, som kadett Blom aldrig förr sett.

Han var så förälskad som en ung man över huvud kunde vara. Med saliga känslor satt han och nöp i tyllslöjan och andades in parfymdoften.

Dike var onekligen mycket olik sig, för det första var det den nya klädningen, som hon fått av Carmen och slöjan hon tagit ur Lenas byrålåda. Lena var nämligen borta hela dagen, och skulle aldrig få veta av lånet. Det var också Lenas fina aftonkappa och skor hon "lånat". Olyckan ville att Lenas fötter voro ett nummer mindre än Dikes, och att skorna voro alldeles nya... Dike hade också tagit av Lenas röda läppfärg, hon hade desslikes fått just den färg hon ville på kinderna, och ögonbrynen och ögonhåren hade blivit svarta.

Hon såg nära på ut som hon önskade att Vår Herre hade skapat henne eller som hon skulle sett ut, om hon själv fått skapa sig. Dike var lycklig och nöjd.

Egentligen var det inte alls underligt att kadett Blom hade svårt att känna igen henne, ty till och med själva fru Pegé skulle haft en viss svårighet därvidlag, ifall hon fått se sin yngsta dotter, där hon satt, men fru Pegé var

med Lena i fästmannens hem och skulle ej komma hem förr än Dike redan var hemkommen.

Till att börja med sysselsatte sig Dikes tankar uteslutande med henne själv och det intryck hon gjorde på sin kavaller, först så småningom rycktes hon med av vad som försiggick på scenen. Sista akten var hon enbart den döende Kameliadamen. Endast det som försiggick på scenen existerade, allt annat var intet, hon hade till och med glömt sin tillfälliga skönhet. Dikes tårar flödade utför hennes runda kinder, näsan började rinna av pur sympati. Lenas lilla struntiga spetsnäsdud var genomvåt för länge sedan. Den skiftade dessutom i de underbaraste färgtoner. . . . men Dike varken såg eller tänkte på något dylikt. Snart var tyllslöjan också tagen i anspråk som näsdud. Och alla vet ju, hur tyll ser ut, då den blir våt och skrynklas till. . . .

Då ridån gick ned och salongen blev upplyst, satt Dike oförmögen att strax kunna fatta var hon var. Hon såg med sina rödgråtna ögon liksom undrande upp på sitt manliga sällskap, och kadett Blom. . . ja, han såg också på Dike i undran, i förfäran, i avsky och skam. Han var för ung för att finna ett spår av komik i Dikes svartrandiga förgråtna ansikte, han var alldeles för ung för att känna medlidande. Det var uteslutande hans manliga självkänsla, som gjorde sig gällande, ty tänk om någon, bara någon enda av hans kamrater eller bekanta hade sett honom i sällskap med denna smutsiga, svart-röd-vitrandiga förgråtna flicktossa!

Dike gick ensam hem på värkande fötter. Hon hade sett en skymt av sig själv i en av Dramatens speglar, och hon vågade ej taga spårvagnen, rädd som hon var, att folk

skulle få se hur hon såg ut. Och till bil hade hon inga pengar.

Dagen därpå hade Dike snuva och huvudvärk, så att ingen undrade på att hennes ögon voro igensvullna, dock inte mera än att hon kunde läsa det lilla kortet ifrån kadett Blom, däri han sade sig förhindrad att komma till balen, och att det hädanefter var slut dem emellan för all framtid.

Det kan ju inte vara underligt, att balen under dessa omständigheter verkligen blev en missräkning för Dike, ty vad brydde hon sig om alla de andra!

Fru Pegé var däremot mycket nöjd med hela balen, som inte på minsta vis skiljde sig från dylika tillställningar. Ja, fru Pegé var till och med nöjd att den blivande mågen inte var assessor Bless, ty inför honom hade hon haft en känsla av osäkerhet, som hon fullkomligt var befriad ifrån i August Fürbergs sällskap.

* * *

Till sin obeskrivligt obehagliga överraskning fick docent Pilspets en frukost veta, att föräldrarna ämnade giva bal för ett fyrtiotal ungdomar. De hade samvetsgrant letat rätt på och bjudit alla som möjligen kunde komma ifråga.

Docenten granskade listan under ogillande tystnad.

Generalen kastade en mönstrande blick över tidningsbladet till sin fru, som syntes gladare och var mera språk-sam än vanligt.

Det var söta, utmärkt söta och bildade flickor varenda

en, som stod där på listan. Det var en riktig lycka för dem att äga så många ovanligt älskliga flickor i sitt umgänge. Herrarna skulle Patrik få hitta på själv, men litet hjälp kunde han ju få, om det skulle behövas. Generalskan pratade på, under det hon såg åt alla håll utom på sonen.

— Är det nödvändigt, att den här balen blir av? Frågan kom inte så överraskande, ty föräldrarna hade hört den för varje gång de tänkt hava en ungdomsbjudning. Men denna gång ämnade generalskan absolut inte låta sig besegras.

— Ja, den är nödvändig, svarade hon därför rappt. Allting är förresten klart, uppasserskor, vin, mat, gäster, det vill säga några extra herrar kan du ju som sagt bjuda. Vi hade tänkt taga balen på Tjugondag Knut, men nu få vi taga den en vecka längre fram. Vilken dag anser du lämpligast?

— Dagen är mig fullkomligt likgiltig, så likgiltig att jag önskar slippa vara hemma.

— Patrik! Menar du verkligen det? Kan du inte tänka dig som ett nöje att få vara värd för dessa söta, unga flickor, som vi bjudit?

— Nej, inte det bittersta nöje, det kan jag försäkra mamma. Och är balen anlagd för att roa mig, så skulle jag bedja att få bjuda, att få bjuda några, som jag finner nöje av att samtala med och inte de där enfaldiga små mannekängerna.

Generalskans fina modersöra tyckte sig höra ett uttryck i sonens röst, som hon ej var van vid, det fyllde henne med en hel del nya tankar; högt sade hon blott: — Vilka äro de du vill bjuda hit?

— Det är ett par unga damer, vilka jag lärt känna helt nyligen. De bo förresten här i huset.

— Här i huset? Du menar väl aldrig de där flickorna ovanför oss? Generalskans ton lät allt annat än glad, hon hade många gånger råkat de två äldsta fröknarna Pegé i hissen. Hon visste ej deras namn, men typen tilltalade henne ovanligt litet, ja, ingav henne till och med avsmak. Sonen, som endast tänkte på flickorna Järnefrost, förstod ej moderns hårda ton. Han var van vid ända från barn- domen att få vad han ville, och nu kände han plötsligt, att han ville bjuda de två systrarna på balen eller också ämnade han ej vara hemma under hela tillställningen. Hans ton var mycket litet undfallande, då han upplyste föräldrarna om detta sitt beslut.

Måltiden var slut och familjen reste sig från bordet.

— Mamma kan ju fundera på saken till i morgon vid frukosten, men mamma vet ju, att då jag en gång fattat ett beslut, så ändrar jag mig inte.

Då han väl var utom hörhåll, vände generalen sig om och såg på sin fru.

— Nåå, hur tänker du göra, frågan gjordes med dämpad röst.

— Ännu tänker jag ingenting. Förresten kan väl du också tänka.

— Det gör jag i min tjänst. Har du sett de där flickorna?

— Javisst, och därför förefaller det otroligt att Patrik kan ha en sådan smak, det både förvånar och gör mig sorgsen. Men det är vårt fel, som inte tvingat honom att gå bort bland våra vänner, men nu är det för sent. . . . jag fick en idé. . . . eller tror du inte, att om han får se de

där damerna samtidigt som våra söta flickor, så måste han göra sina jämförelser?

Generalen ansåg, att det kunde vara möjligt, men därvidlag var det svårt att yttra sig, det berodde naturligtvis på Patriks känslor, och för resten tyckte han inte, att flickorna voro så oäfvna.

Generalskan knep ihop läpparna på ett underligt vis. Det tycktes som ville de säga att män alltid höllo ihop och voro ett släkte för sig, men sade det icke högt. Hon sade ingenting, fast nog visste hon, vad hon tänkte både i detta fall som i många andra!

* * *

Olyckan ville, att då generalskan kom hem ifrån sin förmiddagspromenad med Kasper och just skulle gå ut ur hissen, kilade hunden snabbt ut, besluten att springa upp till våningen ovanför i hopp om att få råka sin lilla vän, som han naurligtvis trodde var hemma. I sin hänsynslösa fart var han nära att stöta omkull en person, som stod hindrande i hans väg. Damen ifråga var fru Pegé, som var på utgående och skulle skynda sig att taga hissen.

Fru Pegé tyckte illa om hundar, och hon hade läst om hur bacillbärande de voro och dylikt. Hennes humör var inte det allra bästa för tillfället, och då Kasper kom störtande och puffade henne åt sidan, blev det ej bättre. . . . Hon schasade bort honom med några mycket litet älskvärda ord. Hon hade inte observerat generalskan, vilken mycket hastigt gått in till sig. . . . Och fru Pegé var glad

att få ett föremål att ösa ut sin vrede över. — Och hon gjorde det med eftertryck!

Väl inom egna dörrar stannade generalskan och andades ut, samtidigt som hon lyssnade till de okvädningsord, vilka östes ut över Kaspers person.

Och den där förskräckliga människan skulle möjligen bliva Patriks svärmor! Svärmor till deras ende, avgudade son, som de skyddat, vårdat och uppoffrat sig för!

Det fick inte ske! Det var omöjligt!

Hon hade sett nog av livet och människorna för att veta att i niohundra nittionio fall av tusen blev döttrarna med tiden kopior av dylika mödrar, kanske rent av överträffade dem i ryslighet!

Efter middagen blev det familjeråd makarna emellan. Vid frukosten följande dag skulle en utomstående tyckt sig se en ovanligt lycklig och glad familj. Det konverserades om allt upptänkligt, men om den tilltänkta balen nämndes inte ett ord. Det gick på samma vis alla de följande dagarna, ända till blott tre dagar före den utsatta dagen.

Vid frukosten denna dag nämnde generalskan liksom i förbigående, att de tänkte ordna med småbord, ty blev det sittande bord, blev det alltför utmärkande vilken dam Patrik skulle föra till bordet. Generalskan undrade, om han ej också tyckte det var bäst så.

— Det är mig alldeles likgiltigt, blev svaret. Jag har ej blivit tillsagd att bjuda dem jag vill, och ämnar vara borta under hela balen. Jag kommer möjligen att resa till Saltsjöbaden på några dagar, så då gör jag intet besvär under förberedelserna till mammas och pappas bal.

— Menar du, vad du säger?

— Fullkomligt, mamma lilla. Tonen var varken häftig eller ovänlig, men ändå förstodo föräldrarna, att här stötte de på ett motstånd, som aldrig skulle kunna övervinnas.

— Du menar alltså, att du går ifrån ditt hem, och den fest som helt och hållet är tillställd för din skull, bara för att de där . . . de där förskräckliga människorna inte blivit bjudna?

— Det mena jag, om man undantar ditt uttryck, att de äro förskräckliga.

Generalskan såg vädjande på sin man.

— Så i Herrans namn låt pojken bjuda dem. De äro väl inte pestsmittade eller livsfarliga, och jag hoppas att vårt namn är tillräckligt välkänt för att ej taga skada av att det kommer ett par gäster, som . . .

— Som äro mer respektabla än alla de andra tillhoppa, avbröt honom sonen, medan ådrorna i pannan svällde upp under den djupa rodnad, som överfor hela ansiktet.

— Ja, den där saken antar jag, att du bör vara gammal nog att kunna avgöra, sade generalen och harsklade sig.

Det blev alltså avgjort, att de två unga damerna skulle få, som sonen ville, komma med på balen. Patrik gick upp för att bjuda de bägge flickorna. Efter en stund kom han in till modern, där denna satt vid sitt skrivbord i lilla för-maket.

— Jag kan glädja mamma med att de ej få komma, sade han med bitterhet.

— Inte få komma? Få inte komma? Vad menar du, jag måtte inte ha förstått.

— Det är precis som jag säger. Då jag kom upp, voro fröknarna utgångna, men jag framförde bjudningen till de-

ras mor. Först tycktes hon glad, men då hon förhörde sig litet närmare och fick reda på att alla de andra voro bjudna på kort långt i förväg, fann hon det olämpligt, att hennes flickor fingo gå på en dylik inbjudan.

Just därför att vi nu äro fattiga, äro vi lättare sårbara än andra, sade hon, och därför får jag säga nej.

Men då frågade jag, om det inte kunde ändras om mamma själv kom dit upp och inbjöd dem, om mamma likasom gjorde visit där. Då smålog hon så älskvärt och sade, att det skulle ju till en del kunna förändra förhållandet, och nu är jag här och ber mamma om att gå upp dit och göra detta.

Sonens blick fick ett bedjande varmt uttryck, och han kysste vördnadsfullt hennes hand.

Det blev tyst i rummet, endast biltut och svagt buller hördes ifrån gatan.

För generalskans inre syn gled de gångna åren snabbt förbi. Hon såg gossen som nyfödd, så liten, så hjälplös. Hon såg hans första stapplande steg, där han tultade fram stödd av hennes hand. Sedan hade hon två små gossar, som lekte i solskenet. . . . som följdes åt till skolan, men efter några år var han åter ensam. . . . Han var den, som med sin kärlek och ungdom gav färg, glädje och ljus åt föräldrarna och deras liv. Och nu satt han här och bad henne gå dit upp. . . . gå dit. . . . nej, det var omöjligt, inte till henne — hon såg allt för tydligt fru Pegé framför sig, då hon slog åt Kasper, och hon hörde ännu både rösten och orden ljuda i sina öron. Generalskan böjde huvudet för att säga ett bestämt nej.

Men så mötte hon sonens blick och i stället för nej blev det: — Ja, jag skall gå därför att du ber mig därom!

— Tack mamma! Det var allt vad sonen sade, men tonen och uttrycket i blicken värmde henne, gav henne åter livsglädjen.

Då generalskan på vanlig visittid gick upp till den hon skulle besöka, tycktes henne trappan som om den varit den längsta och svåraste trappa hon ännu gått i sitt liv. Hade ej sonens ord, då han sade: tack mamma, ännu ljudit i hennes öron, skulle hon säkerligen trots sitt löfte vänt om, nu fortsatte hon dock vandringen upp för trappan.

Järnefrost skulle de heta, hade sonen sagt.

Hon läste på namnskylden.

Doktorinnan Eva Järnefrost, stod där.

Generalskan knep ihop läpparna som ett barn inför anblicken av en sked ricinolja, som det skall taga in. Så ringde hon beslutsamt.

Ingen öppnade!

Åter en gång ringde hon.

Dörren förblev stängd!

Ungefär som en skolflicka, som fått extra skollov kände generalskan sig, då hon halvsprang utför trappan, sedan hon skrivit på sitt visitkort en personlig inbjudan till frökarna Järnefrost och stoppat den i brevlådan. Nu var hon befriad från vidare bekantskap med denna dam, som hon avskydde, och ändå hade hon infriat sitt löfte till sonen!

* * *

Naturligtvis blevo flickorna Järnefrost förtjusta över inbjudan till balen hos generalens, men det var också så gruvsamt, och så måste de gå på visit, vilket nästan var ändå värre. Till deras obeskrivliga glädje lyckades de komma, då generalskan var ute, men anblicken av husjungfrun, som öppnade och tog emot deras kort, var skräckinjugande nog.

Doktorinnan Järnefrost var särskilt glad över denna inbjudan, ty hon hoppades på att den skulle liva upp Lis, vilken under sista veckan ej varit sig lik. Ja, ända sedan jultiden hade hon varit nedstämd och nervös, fast hon då och då ryckt upp sig och verkat glad, men då föreföll glädjen åter att vara allt för överdriven. Kanske bar hon på någon smygande sjukdom. Kanske förkylde hon sig, då hon åkte i den öppna släden till julottan?

Det var rörande av docent Pilspets att föreslå att få bjuda dem på denna åktur till Danderyds kyrka. Han hade aldrig varit i någon julotta, hade han sagt, då han bjöd dem och var därför så tacksam att få deras sällskap.

Det var en sådan stämning över det hela.

Men både filter och dynor voro kalla, då de efter ottans slut reste hem. Och Lis var kanske överansträngd och därför lättare mottaglig för förkylning än de andra. Inte ens då de voro på Södersjö, där hon borde kunnat vila upp sig, var hon som vanligt.

Då de andra ungdomarna dansade, hade Lis ofta nog smugit sig bort. Visst förstod doktorinnan Järnefrost, att det inte kunde vara roligt att jämt och ständigt ha den där Urban Kloos i släptåg, men han gjorde henne ju intet förnär med sin blinda dyrkan.

Det kunde ju tänkas, att han stod hindrande i vägen för

de andra kavaljererna, som möjligen i annat fall vågat visa Lis sin hyllning. Men de flesta av de unga gästerna vågade i alla fall inte bränna sina vingar för hennes skull, ty hon var ju allt för fattig.

Det var med verklig lättnad, som doktorinnan Järnefrost denna gång lämnade Södersjö.

Men hennes hopp om att det dagliga arbetet skulle förbättra Lis hela sinnesstämning slog fel. Tvärtom, Lis kinder blevo blekare och blekare, till och med hennes annars spänstiga gång fick något trött över sig, och med aptiten var det skralt.

Lis hade av doktorinnan Järnefrost fått i julklapp dennas ungmorsklädning av skärt, glänsande siden. Den var lång med små, rynkade våder, den skulle kunnat räcka till två klädningar, ty kjolen bestod av nio våder. Redan innan de reste till Södersjö hade Lis sytt sin klädning färdig och målat rosenkransar på framvåden och i kanten. Av Astrid hade hon fått en tyllslöja i samma färg som de målade blommorna, och denna låg som en sky över hennes axlar, där hon nu stod framför doktorinnan Järnefrost, iklädd all sin stass. Doktorinnan Järnefrosts ögon mötte Astrids, och de smålogo emot varandra i tyst för-tjusning.

— Å, Astrid, om du visste, vad det är avskyvärt, att du inte kommer med. Egentligen borde jag också stanna hemma och hjälpa dig sy. För varför skall jag inte arbeta, då du gör det?

— Seså, nu tycker jag verkligen, att vi pratat nog om denna saken. Du vet ju, att först tänkte jag försöka hinna att gå med, så vi följdes ju åt på visiten, men sedan den sista beställningen kom, blev det omöjligt för mig

att gå, och du kan absolut inte hjälpa mig, för det som skall göras, kan bara jag ordna med. Alltså är det ingenting att tala om, och nu är det bäst att du går, så du ej kommer för sent. En annan gång blir det jag, som går bort och roar mig! Astrid kysste systemen och förde henne med milt våld till tamburdörren.

Då Astrid ensam kom tillbaka in till sitt arbete var hennes uttryck ej längre så glatt som förut.

— Tycker mor inte, att jag utan samvetsförebräelser kunde låta bli att gå dit.

— Härvidlag tycker jag verkligen inte du behöver göra dig några bekymmer. Fast jag önskar du gått och fått ett ungdomsnöje, du som alla andra flickor. Ingen fordrar väl mera arbete av människorna än jag, men jag vet också, att ett litet nöje då och då bara gagnar. Precis som det är nödvändigt att hålla litet olja på symaskinen, då den länge varit i bruk. Du vet nog, att jag med nöje endast menar sådant, som aldrig lämnar dålig smak efter sig, sedan man njutit det där rullande nöjesäpplet. Det gör mig också ont, att det i dessa tider verkligen kan finnas bildade kvinnor, vilka ej respektera dem som arbeta. För jag förstår ju mer än väl, att det är för den där frökens skull, som du ej vill gå på balen.

— Ack, lilla mor, det finnes mera än man kan ana därvidlag av den varan. Astrids ton var helt bitter.

— Tror du inte i alla fall, att du överdriver, och att du till exempel kan var för ömtålig ibland, du vet vad jag, ja, vi båda tänka på.

— Kanske! Det kan ju ibland hända, att man får så många vassa nålstygn på en dag, så man slutligen öm-

mar och liksom lättare än annars tror, att det är en dold undermening i vad som säges, och den där dagen mor tänker på, hade det varit så många. Först på morgonen fick jag se. . . . honom. . . . Det var nog för att förbittra mitt sinne. Sedan mötte jag Clara, mor vet, och hon hälsade inte.

— Men hon är ju närsynt.

Ja, jag vet, men den gången borde hon känt igen mig, för vi gick på samma trottoar. Hade jag ej mött honom förut, hade jag kanske ej tänkt på det som jag då gjorde. Uppe på ateljén tyckte jag också, att en av flickorna såg litet hånfullt på mig, då jag gjorde en anmärkning på hennes uppförande emot en av de andra eleverna. Så kom det ett kort med återbud ifrån en av de unga damer, som skulle gått igenom sykursen, det var ju alltid en inkomst mindre, men vad värre var, det var det, att hon inte sade någon orsak, varför hon ändrat beslut. Jag misstänkte naturligtvis, att föräldrarna hört något om. . . . om. . . . honom och ej ville låta sin dotter vara under min ledning. Fram på dagen kom den där rysliga fröken Pilspets upp för att se på en avprovning av fröken Klubbs klädning, som denna själv fått sy. Fröken Klubb är annars så söt och vänlig, så vi känna oss fullkomligt likställda, men då var hon som förbytt. Hon bara såg och talade med sin vän, och då denna gjorde anmärkningar och inte fann något, som det skulle vara, så hade hon inte förstånd nog att veta, vad hon själv ville, utan höll bara med, och det blev en dubbelt så lång provning än det annars skulle ha varit och dessutom smaklöst och fult. Emellan anmärkningarna talade de om bollen, som skulle bli hos generalens här inunder, och det var tydligen fröken Pilspets, hon är generalens brorsdotter,

som ordnat hela bjudningen. Hon lät minsann också tydligt påskina att docenten eller Patrik, som hon sade, slog sina lovar omkring henne och att han ända från ungdomen inte brytt sig om någon annan. Men hon var så obeslutsam, det fanns ju andra möjligheter. Hon smålog och snörpte på munnen. . . . Hon pratade hela tiden, och vi, både lilla fröken Ellen, som fäste knappålarna, och jag som skulle ha överinseende över det hela voro som luft. Vi hade inte så stort människovärde som mattan vi stodo på. — Mor kan väl förstå, att jag inte kunde tänka mig att råka de där två på en bal, där vi skulle anses jämställda! Och så mycket luft var jag i alla fall ej, att de inte skulle känna igen mig. Men jag kunde ju inte tala om detta för Lis, ty hur skulle det vara för henne, ifall de skulle fått veta, att jag var hennes syster! Måtte hon ha roligt där nere!

— Ja, måtte hon det, instämde doktorinnan Järnefrost, men nu skall vi gå och lägga oss. Lis bäddade ju alla sängarna i tydlig tanke på att vi inte skulle sitta uppe och trötta ögonen.

Lis hade verkligen bäddat sängarna, och utan att de andra observerat det, hade hon lagt ett rödkindat äpple med utskurna ögon och leende mun samt med en näsduk som mössa i Astrids säng och med hennes nattskjorta hopvirad som en liten kropp till äpplehuvudet. Händerna bestod av två stora polkagrisar, som höll fast en papperslapp, där det stod: Sov gott!

Också i doktorinnan Järnefrosts säng låg det ett "leende" äpple, fast händerna voro indragna i nattskjortans ärmar och bara en vindruvsklase var synlig, på vilken satt en

papperlapp med orden: Låt dansmusikens toner bringa ljuva drömmar för den sötaste av alla. Precis klockan tolv skall jag sända en slängkyss till mor. Men då måste mor sova.

* * *

Det var trångt nere i generalens hall. Damerna knufades hänsynslöst för att få skåda sin ljusa fägring. De kände varandra så gott som alla, fast här hade de ej varit, sedan de voro mycket unga, en del hade endast varit barn, då de sist voro här på fest.

Inne i stora salongen stod generalskan och hälsade sina unga gäster välkomna och generalen var i hennes närhet, älskvärt hälsande.

Generalens hade under sitt flackande liv haft betydligt mycket större, viktigare och elegantare fester än denna, och ända tyckte sig generalskan aldrig tillförne känt en sådan nervositet som nu. Färgen kom och gick på hennes kinder, precis som om hon varit en ung flicka, vilken väntade att få se sin älskade vilken stund som helst komma in genom dörren från hallen.

Hur manne hon skulle vara klädd, den där förfärliga kvinnans dotter? Skulle hon komma in med enkeltjusa-re, bobbat hår, kjolen ej över knäna eller på annat uppse-ndeväckande vis? Generalskans tankar sysselsatte sig uteslutande med denna gäst, som hon ännu ej sett men som den sista tiden marterat hennes fantasi. Hon såg med oro bort emot halldörren med sina något närsynta ögon.

Just då fick hon se dottern till en av sin gamla vänner komma in i salongen. Generalskan frapperades över, hur intagande den unga flickan blivit sedan hon sist såg henne för ett par år sedan, och hennes tanke flög ögonblickligen till sonen.

Generalen, som samtidigt fick syn på den unga flickan, satte pincenezen bättre till rätta.

Utseendet föreföll honom bekant, men namnet mindes han ej.

Det var inte för inte, tänkte generalen, som man var militär och gammal kvinnokännare!

Hans blick överfor ytterligare den unga gästens hela person.

Hon var värd att få 8, ja, kanske 9 i betyg.

Helt ofrivilligt hade gamla Karlbergsminnen fallit honom i tankarna. På hans tid satte sergeanterna betyg på flickorna vid Karlbergsbalerna. De, som fingo numro ett och två, ja t. o. m. tre och fyra blevo aldrig ditbjudna mer, ty deras arma kavaljerer fingo muta kamraterna med både öl och smörgåsar för att få dem att dansa med "de låga numren". Men som sagt, denna skulle säkert få åtta, det berodde bara på leendet, rösten och förmågan att föra konversation, ifall hon kunde få högre. Det högsta betyget var tio.

Generalskan, som erinrat sig att hennes vän klagat över dotterns blyghet, ville hjälpa henne och gick därför småleende den inträdande till mötes.

Generalen kom också fram och hälsade.

Ingen av dem hörde på, vad hon sade, ty bägge gjorde henne samtidigt olika frågor, som hon sedan efter bästa förmåga besvarade.

Somliga av hennes svar tycktes mycket förvåna hennes värdfolk.

Lis, ty det var hon, tog för givet, att de hört, då hon sade sitt namn, och att de visste vem hon var. Hon kände sig riktigt varm om hjärtat av denna vänlighet, men i alla fall såg hon sig sökande omkring, om ej docenten fanns i närheten, och då han äntligen kom, spred sig ett skimmer av lycka över hennes ansikte.

Generalskan märkte det strax och smålog belåtet, ty att få sin väns dotter till sonhustru hade varit hennes varmaste dröm i många år. Och nu såg hon till sin obeskrivliga glädje och överraskning, att också sonens blick hade ett uttryck, som ingen kunde misstaga sig på, då han betraktade eller talade till lilla Elise, denna sympatiska unga dam.

Generalskan kastade en skarp blick bort till dörren, rädd att få se det främmande ansiktet.

Varför hade Patrik bråkat om den där flickan, då han mer än tydligt var förälskad på annat håll? Generalskan kände sig förargad på sin son, som förorsakat henne allt detta onödiga lidande.

Docenten blev glatt överraskad över att se med vilken belåten blick modern betraktade Lis, då han äntligen kunde få komma fram och hälsa.

För fadern hade han aldrig i detta avseende varit rädd. Men han visste, att om modern beslutat sig att tycka illa om en person, skulle inte en gudsängel förmå henne att ändra detta beslut. Han hade själv ärvt denna egenskap och visste, hur besvärlig den var. Därför blev han rörd över att se hur fullkomligt modern lyckats övervinna sig

själv. Han gav henne en tacksam blick. Hans hjärta svällde av lycka.

Alla gästerna voro komna, men ännu icke "den där", och att vänta med supén för hennes skull kom aldrig i fråga. Dörrarna till matsalen skötos åt sidan. Sex blomstersmyckade små bord med röda sidenskärmar över stearinljus i massiva silverstakar och kandelabrar stodo vid väggarna, medan det stora bordet mitt på golvet tycktes som ett stilleben överlastat med alla upptänkliga goda rätter, förutom blommor och ljus. Också i den antika takkronan brann levande ljus, ty generalen avskydde det där kalla skenet från elektriska lampor.

Generalen uppmanade kavaljerarna att bjuda upp, ty det var fritt val vid supén, sade han, och valet sträckte sig till och med till småborden, för att inte tala om den blivande dansen.

— Du kan gärna föra Lisa till bordet, viskade generalskan till sin son med så hög röst, att Lis hörde det. Hon gav generalskan ett strålände småleende, ty det roade henne så obeskrivligt att kallas för Lisa i stället för fröken av denna stränga och seriösa generalska. Och du Petter, generalskan vände sig till sin systerson, du kan gärna bjuda upp lilla Ebba, (Ebba var den av Astrid omtalade fröken Pilspets), och så sitta ni vid samma bord. De andra fyra få ni välja själva, men kom ihåg, att det är herrarna, som servera damerna de rätter som finnas, precis som förr i tiden.

Generalskan gick bort till några av de andra gästerna. Hon hade inte på många år känt sig så lycklig och nöjd.

Några av värdfolkets äldre vänner voro också medbjudna. De voro roade av att se ungdomarna roa sig, och deras

gifta barn voro medbjudna. Vid supén sutto de äldre vid ett bord i lilla förmaket.

Fröken Pilspets gjorde allt för att taga kusin Patriks intresse i anspråk och på så vis blev greve Granskiöld den, med vilken Lis kom att tala mest vid under supén.

Hon tyckte egentligen inte om honom, ty han verkade för ytlig och hans skratt var flabbigt.

Hon gjorde jämförelser emellan de bägge kusinerna, docenten Pilspets och greve Granskiöld, och hon log ett ljust leende därvid. Oftast möttes hennes blick vid dessa granskningar av den egna bordskavaljerens, som fast han ej talade vid henne, dock hade hela sitt intresse enbart riktat på henne och vad hon gjorde och sade. Lis kände sig lycklig, men också blyg över vad hon förnam utan ord, och hon var rädd, att de andra vid deras bord skulle märka det band av hemligt förstånd, som förenade henne med deras unge värd. Kanske var det därför, som hon försökte att så mycket som möjligt sysselsätta sig med sin högra granne. Av en slump kom samtalet in på djur och där-efter övergick det till lantlivet i allmänhet. Lis fick intryck av en helt annan personlighet, än den hon först lärt känna, då hon nu lyssnade till hans hänförelse över detta liv under både vinter- och sommardagar.

— Men hur kan greven känna till landet så väl? Lis såg på honom med en frågande blick.

— Jag är född och uppväxt på landet, blev svaret.

— Var? frågade Lis impulsivt, men hon ångrade sig strax frågan var gjord, ty det kom något mörkt i blicken hos den tillfrågade, och ett kort uppehåll gjordes innan han fortsatte:

— På Graninge slott långt ovanför Bollnäs.

Lis satt tyst. Hon hade gärna gjort flera frågor, men en grannliga skygghet höll henne tillbaka. De andra av bordssällskapet hade sänkt sina röster till halvhöga viskningar.

— Det vilar en förbannelse över stället. Orden kommo hastigt med hård röst, liksom emot hans vilja. Det var något i Lis' väsen, som ingav den talande förtroende och han fortsatte.

— Ja, det är sant! Det är alltid något av straffdom, som kommer över någon av den generation, som bor där. Farfar blev ihjälslagen vid en åktur, hans mor i sin tur låg förlamad i tjugu år. Hon hade gått ut spänstig, frisk och glad på morgonen. Hon skulle gå över isen till andra stranden, men måtte tagit en omväg ner över kvarnen, ty där fanns hon liggande avsvimmad med halva kroppen nere i vattenrännan. Hur det hela gick till fick ingen någon klarhet uti och vi — vi våga inte bo där, sedan min lilla syster Rose-Mari drunknade. Det är nu många år sedan. Hon hade just fyllt tre år. Hon var så söt och vi pojkar hade henne som en leksak.

— Drunknade hon, sade Lis med deltagande i både ord och blick.

— Ja, det är den enda förklaringen på hennes plötsliga försvinnande. För i dessa tider kommer i alla fall inga änglar ifrån skyn och hämtar med sig dit upp små levande människobarn. Ett tag misstänktes ett tatarfölje, som vid den tiden var där i trakten, men det bevisades, att de voro helt och hållet oskyldiga. Och jag kan försäkra fröken, att det gjordes allt för att få rätt på henne, men allt utan resultat. Vi återfick inte ens den lilla döda kroppen.

Sedan den hösten har ingen av oss bott där uppe. Och vi tala aldrig om denna hemska händelse. Den är som utplånad ur vårt medvetande, och jag vet verkligen ej, hur det kom sig, att jag nu har berättat detta för fröken.

Greve Granskiöld såg generad ut över sitt handlings sätt.

De övriga bordsgrannarna började åter tala högt, ty de visste ju att ingen av familjen Granskiöld brukade tala om den lilla döda.

Supén var just slut, och det blev uppbrott. De unga stodo i små klungor och pratade, medan borden buros ut. Snart var dansen i full gång. De äldre sutto och sågo med intresse, nöje och ibland med inte så litet löje på de dansande. Ofta nog fingo de kortklippta damerna som verkade iklädda endast lilla chemisen en avskräckande dom av herrarna, som visserligen i sin ungdom hade funnit kvinnoben vara mycket tilltalande men ej exponerade som nu, ty det tycktes dem vara väl mycket, det kunde ej egga fantasien, ty realiteten lyste emot åskådarna i allt för krass verklighet. Men det fanns ju andra, som låtit modets nycker bliva till ett verkligt raffinemang.

Det viskades historier av tvetydig beskaffenhet emellanåt. De äldre tycktes hava lika roligt som de yngre.

Lis var en av de damer, som ständigt var uppbjuden. Och fast hon varit djupt gripen av vad som nyligen berättats henne, glömde hon det inför en enda allt uppslukande tanke. Hon dansade väl och var originell i sin konversation. Det vill säga hon var helt olik de andra damerna, som kavaljererna kände förut och vilkas ord och uttryck de visste på förhand. Lis var "ny", och nyhetens charm lockade.

Hon hade också lyckats väcka greve Granskiölds in-

tresse och det var ju ett skäl för kamraterna att också visa henne sin uppmärksamhet.

— Jag kan inte begripa var jag skall taga igen den där öamens utseende, sade överstelöjtnant Klubbs till generalen en gång, då Lis dansade förbi. Hon påminner mig så starkt om någon jag känt. Det är en betagande charm över henne, och så leendet! Jag har grubblat i mitt minne hela kvällen utan att få tag på, vad jag vill. Vem är det?

— Känner du inte igen henne? Det är ju Lisa, din gamla flammas dotter, som kom ifrån Paris strax före jul?

— Visst inte, protesterade överstelöjtnanten, Lisa måste jag väl känna igen. Jag menade den där! Och åter nickade han i riktning åt det håll där Lis stod.

Generalskan fick lov att avgöra frågan, ty hon måste väl bäst veta vem den där charmanta damen var, som hennes son just nu dansade med. Lisa var det verkligen inte, hon satt där borta och talade med hans gifta dotter, och hennes utseende var ju intet att fästa sig vid.

Generalskan blev blodröd, men med kvinnlig snabbhet lät hon ej märka det misstag, som hon nu i blixtljus förstod att hon begått.

— Jaså, du menar den, som dansar med Patrik. Ja, det är en mycket söt och intagande dam, jag trodde du kände henne. Generalskan tycktes ej hört överstelöjtnantens fråga om dennas namn, ty hon gick hastigt ut, värddinneplikerna kallade på annat håll.

Docenten dansade med Lis. Han lade märke till hur hon oupphörligen sneglade på sitt klockarmband, och hur hon så plötsligt gjorde en lustig grimas samtidigt som hon böjde huvudet upp mot taket.

— Vad betydde det där, frågade han litet nyfiken.
— Att klockan är tolv, blev svaret.
— Men varför såg fröken upp och gjorde en grimas?
— För ingenting egentligen.
— Det där egentligen betyder något. Tala nu vakert om, vad det var för.

— Det var bara....

— Nå-å-å?

— Ja, det är bara dumt, barnsligt, men jag har lovat att precis klockan tolv sända en kyss till mor, och det man har lovat skall man hålla. Lis såg grymt generad ut.

— Gör fröken det alltid?

— Håller vad jag lovar? Ja, visst, om det ej står ööverninneliga hinder i vägen, som jag inte rår för.

Dansen var slut, och Patrik förde Lis in igenom filen av rum. Överallt satt det små kottierier eller enskilda par och pratade.

Docenten undrade, om Lis ville hälsa på Kasper. En fråga, som han visste blott kunde få ett svar.

Kasper var förpassad till ett litet syrum innanför sängkammaren. Hunden blev vild av glädje över besöket, och det var nära att han krafstat sönder Lis tyllschal. Sedan han lugnat sig något neg Lis för Kasper och tackade honom för att hon kommit med på balen.

— Ja, det är sant, hur är det med handen? Får jag se? Docenten tog Lis hand i sin och strök långsamt och ömt över den. Deras ögon möttes.

Lis sänkte blicken. Hon skälvde till, det var som om golvet sjunkit undan.

Ifrån sängkammaren kom ljud av steg och röster, som närmade sig.

— Lis, låt oss råkas i morgon, det är något jag vill fråga om. Något som gäller oss båda!

Lis såg upp. Blicken var som förklarad av lycka, hon nickade jakande.

— På Skansen klockan halv fem uppe vid Hellestadsstapeln, är det bra?

Åter nickade Lis jakande.

— Se där ha vi dem vi söka, sade generalen med munter ton. Då jag inte fann dig i de andra rummen, kunde jag just förstå, att du gått för att presentera din skatt.

Lis och docentens ögon möttes i en kort blick av hemligt förstånd.

Generalen fortsatte:

— Jag skulle be att få presentera överstelöjtnant Klubbs för fröken. . . hur var det fröken hette nu igen. . . då man kommer till mina år glömmar man så lätt namn och siffror. . .

— Elise Järnefrost, svarade Lis enkelt.

— Järnefrost? Järnefrost? Å, äntligen har jag det! Fröken påminner mig nämligen på ett så egendomligt vis om en ung förtjusande dam, som jag i min ungdom svärnade för en hel sommar. Vi råkades en midsommarafton på en liten badort vid västkusten. Hon hade ett leende, som kunde få en is att fatta eld. Hon gifte sig också med en Iis, och gav mig på båten. Sedan har jag aldrig hört vart hon tog vägen. Men hon hette som flicka Järnefrost, precis som fröken. Kanske det var en faster till fröken?

Frågan blev avbruten av generalen, som förut talat med sonen om några arrangemanger, men nu vände sig till gästerna.

— Kom nu, så gå vi in till de andra. Max, nej för all del, Kasper får nöja sig med sitt eget sällskap i kväll. Mamma ville tala vid dig, så du får gå före. Generalen vände sig till sin son, som strax skyndade före de andra för att uppsöka modern.

Lis' läppar voro blåbleka och blicken hade ett uttryck, som om hon varit nära att svimma. Men de bägge äldre herrarna märkte det ej, där de gingo långsamt igenom rummen ända till stora salongen, de hade kommit in på några gemensamma minnen just ifrån den där sommaren. Överstelöjtnanten ämnade sedan få språka i ro med den där unga damen. Men därtill blev aldrig något tillfälle, ty Lis var ständigt upptagen av de unga herrarna, som trängdes för att få dansa med henne.

Lis dansade, man kunde säga med passion, hon var ytterst glad och herrarna måste skratta åt hennes ordvändningar. Kavaljerarne voro obeskrivligt roade av denna för dem förut okända dam.

Lis visste mången gång inte själv vad hon sagt.

Bara prata på, bara fly ifrån överstelöjtnantens hemska närhet och granskande blick. Undvika honom på vilka villkor som helst.

Hon skiftade oupphörligt färg.

Ett raffinerat koketteri, påstod fröken Pilspets till generalskan, som iakttagit och undrat över fröken Järefrosts förändrade sätt och väsen.

Äntligen var denna bal slut. Lis önskade att så obemärkt som möjligt få smyga sig därifrån. Men av värd-folket måste hon dock först taga avsked.

Docenten höll Lis hand i ett fast tag, hans röst var varm och tonfallet, då han med halvhög röst sade: i morgon

klockan halv fem vid Hellestadstapeln, glöm ej löftet, kom Lis att känna en rysande underbar lyckokänsla — men också fruktan för vad som kunde komma.

Hennes röst var nästan ohörbar, då hon pressade fram: ett löfte håller jag alltid, om jag kan, men jag har också något att tala om, jag... jag är inte... den docenten tror!

* * *

Dagen därpå gick Patrik Pilspets med klappande hjärta upp till Skansen.

Han hade kommit redan klockan fyra. Vinterskymningen föll över staden med dess skimrande vatten. Vida, vita vidder lågo bundna av vinterkylan och med täcke av snö. Han såg gatornas lyktrader tändas liksom de många tindrande ljusen i stenmassornas olika fönster. De upplysta spårvagnarna gled fram som små eldflugor efter Strandvägen och Skeppsbron, bilarnas eldögon lyste och försvunno. Som obetydliga krälände myror kröpo mänskopunkterna fram efter gatorna.

För honom, som stod däruppe, var allt det pulserande livet där borta så obetydligt. Det var bara en enda sak, som gnagde och gnagde i hans medvetande.

— Jag är inte den docenten tror!

— Vad var hon? Vad menade hon? Vem var hon?

Klockan blev halv fem, fem, halv sex, sex. Ännu stod han ensam.

Himlens många stjärnor tindrade i vinterprakt. Rimfrost och snö tyngde trädens grenar, vägarna på Skansen

lågo vita av snö med de uppskottade snövallarna som höga skydd på ömse sidor. Det var så tyst där uppe. Sabbats tyst, endast ett och annat snattrande läte ifrån and eller andra övervintrande fjäderfä störde tystnaden. . . . Ljuskenet, som lyste ut från de små fönsterrutorna på Skansens gamla stugor, tillhörde ej denna tiden. . . . Han själv, som gick här ensam och väntade på lyckan, som aldrig kom, han var de gångna generationernas osälla ande. . . .

* * *

— Vill mamma vara god och telefona till det nummer jag tecknat upp på ett papper, som ligger på mitt skrivbord. Säg bara att jag rest bort, sade docenten, då han samma kväll hastigt kom in till middagen, som föräldrarna redan börjat äta.

— Skall du? Generalskan, som hoppats på, att de skulle få en riktigt trevlig pratstund vid middagsbordet och ändå mera efteråt, såg upp obehagligt överraskad. Hon knäppte hastigt ihop läpparna över de ord, som varit nära att slippa fram, ty sonens utseende skrämde henne. Generalen, vilken ej var så snabb att iakttaga skiftande sinnestämningar, undrade till vilket föremål resan skulle ställas.

Generalen var ännu i feststämning efter gårdagens bal och ville gärna komma fram med sina egna iakttagelser av de damer han funnit mest tilldragande och naturligtvis då i främsta rummet fröken Järnefrost.

Generalskan, som redan fått del i dessa förtroenden, ville

till vad pris som helst, hindra mannen att komma fram med dem. Hon förstod att det var något eller någon, som sårat och gjort hennes gosse sorg, stor, kanske obotlig sorg och instinktivt föll tanken på Lis.

— När och vart reser du? Generalskan såg ut som om det varit den obetydligaste och alldagligaste fråga i världen, att sonen så där hux, flux reste bort.

— Jag skall försöka bli färdig till södergående nattåg. Något mål har jag ännu ej bestämt.

— Herre Gud pojke, det låter ju, som om du tänkte rymma. Men du kan inte komma så långt utan pass och pengar. Generalen tog ännu allt ifrån den skämtsamma sidan.

— Jag har mitt gamla pass sedan i somras, det räcker två år. Med pengarna är det sämre, men kanske jag kan få låna av pappa?

— Jo, det var mej en skön skojare. Överge hem, föräldrar och ska' vi kanske säga käresta — för en nyck, eller enleverar du henne? Där ser man bäst vådan av att inte vara bunden av ett ordentligt arbete. Generalen började att reta upp sig, ty det var hans sorg och hemliga förödmjukelse, att hans enda son var en fantast, en läskarl, en som sparkade bakut som en istadig häst för arbetstvång, och som ej ville underordna sig andras principer och arbetsmetoder.

— Det är bäst du går ifrån bordet och börjar packa, om du skall hinna. Jag skall hjälpa dig. Generalskan reste sig hastigt och följde sonen till hans rum.

Generalen blev till sin överraskning på så vis lämnad ensam vid bordet, där han efter bästa förmåga sökte klargöra för sig orsaken till sonens egendomliga beteende.

På kvällen reste docent Pilspets med södergående kurrirtåg till Malmö. Vart han sedan skulle styra sin kosa visste ingen, inte ens han själv!

* * *

Dike hade efter Lenas giftermål fått ärva dennas sängplats och alla förmåner av ett eget delat rum.

Det var ett oerhört framsteg på den sociala rangskalan, men trots detta tyckte Dike, att det kändes mera hennumstatt att bo som hon förut gjort. Då hade hon rättighet att få vara slarvig och att inte kunna sina läxor, "ty då man jagas ur rum i rum" kan ingen fordra något.

Men nu! Nu hade hon Carmens stränga basiliskögon över sig och sina två byrålådor, över kläderna i halva garderoben och över hur skodona stodo för att blott nämna några av nackdelarna i denna upphøjelse. Det var ej längre möjligt att glömma en smutsig näsduk på ett bord eller en stol utan extra obehag, ty Carmen hade givit henne en stor påse, på vilket stod "smutskläder", och denna hängde precis, där den skulle hänga.

Nu hade Dike sitt eget bord, där skolböckerna lågo i staplar, och där hon fick sitta och läsa sina läxor. Carmen avstod tjugu kronor mera än vanligt i hushållspengar bara för Dikes skull, ty Carmen ville, att Dike skulle få ett bra avgångsbetyg.

Sedan gällde det för Dike att söka få plats, och kunna bidraga till det gemensamma hushållet. Hon skulle med andra ord beredas för att så fort som möjligt kunna stå på

egna fötter och dessutom hjälpa till med den "allmänna" hushållskassan.

Dike avskydde tanken på en framtid sådan som systrarnas. För Carmen gjorde det ju ingenting, hon föreföll att inte fordra mer av livet än att få gå som en smörjd och väl uppdragen klocka. Hon tog arbetet på sin tid och nöjena på sin tid.

Dike kunde sitta långa stunder och grubbla över denna underbara syster och vad hon möjligen tänkte och tyckte, men aldrig lät någon ana, eller kanske hon varken tänkte eller drömde eller någonting sådant där som andra människor brukade göra. Kanske hon rent av tyckte det var roligt att gå samma gator på samma tider, sitta år ut och år in på samma snurrstol vid samma bord med precis samma tjocka kontorsböcker, med samma sorts linjer med samma sorts fakturor, samma siffror, samma svar, samma papper med samma stämpel på, samma kuvert, samma människor i sin närhet, och vid månadens slut hämta samma avlöning, kanske med ett hopp att någon gång i okänd framtid få den förhöjd.

Dike hade gjort en svag antydning till Carmen om den undran hon hyste vis à vis systemens känslor och tankar i denna sak, men hon visste, att aldrig mera skulle hon göra en dylik fråga.

Carmen hade ett sätt att tyst se på en, liksom väga ens stackars inres obetydliga värde. Och strax frågan var gjord visste Dike på förhand, att hon var befunnen för lätt för att få ens det allra minsta lilla förtroende av Carmen, och i detta ämne naturligtvis mindre än någonsin. Dikes fattiga människovärde kröp ihop till intet, till min-

dre än intet, och hon önskade brinnande, att hon aldrig gjort sina frågor.

Det blev dödstyst, ty Carmen bevärdigade inte sin lilla syster med ett svar.

Dike såg ned i sin bok och låtsades läsa. Då hon åter såg upp, fann hon sig ensam i rummet.

Dike rusade upp!

— Usch! fnyste hon som ett lokomotiv, som håller på att explodera av för stark överhettning. Usch, att vara så där som en istapp, en trästock, en maskin, en räknatabell, ett kolli, instoppat i sitt bestämda fack... Dike tog sin matematikbok och slängde den i golvet, så att de redan förut lösa bladen flögo över golvet som vita jätteflingor.

Dörren rycktes upp mellan hennes rum och salen.

Dike kände det svagt i knäveckan, och hon vågade ej vända sig om för att se efter om det var Carmen. Ty naturligtvis var det hon! Inte kunde man tänka att ödet kunde låta någon annan rycka upp dörren än just Carmen — i en stund som denna — då golvet såg ut som nu.

— Vad i Herrans namn tar du dig till? Lever och förstör dina dyrbara skolböcker, som minsann inte äro dina, och dessutom kör du ut din stackars härliga syster ur hennes eget rum!

Dikes ben blevo hastigt spänstiga, och hon stramade lika raskt upp sig i det hon vände sig om och betraktade modern, där denna stod i den halvöppna dörren.

— Vad står du där och flinar för, sade modern otåligt. Och varför slänger du dina böcker omkring så här på golvet? Se, så här ser ut!

— Det ser väl inte ut något särskilt. Det är bara min

matematik, och jag skulle se om Euklides gick ut lika med Homerus. Mamma vet det där väldigt svåra talet. Minns mamma, om det gick att dela med fem eller om det var med fyra? Dike såg med undrande och rätt så enfaldig blick på modern.

Fru Pegé satte sitt knubbiga pekfinger på underläppen. Hon sökte tydligen erinra sig, hur det talet skulle lösas.

— Jag vill minnas, att det var med fem, sade hon slutligen rappt och litet överlägset i det hon stängde dörren och hastigt gick in till sitt lilla rum, där hon ställde sig framför spegeln i djupa tankar, glad över att slippa ifrån vidare frågor ifrån sin kunskapsförstånd dotter.

Fru Pegé blickade alltjämt på sin spegelbild, ty hon funderade nämligen starkt på att klippa av sig håret eller bättre uttryckt låta bobba sig! Nu, då hennes dotter och måg snart skulle komma hem, ville hon uppträda kontinentalt, ty fast man inte varit ute och flackat runt Europa som de, så skulle det väl ändå synas, att man inte möglade i en Grönköpingsvinkel.

Ordet kontinentalt var ett av fru Pegés älsklingsord, och det som hon med förkärlek använde, fast det i regel förvanskades. Hon hade helt nyligen upptäckt det, och för att inte glömma bort ordet, som ju onekligen var litet besvärligt att minnas, lät hon tanken ila till hotell Continental eller som hon av gammal vana kallade det, hotell W. 6 ifrån den tid, då hon "uppträdde" och hade att dagligen passera detta hotell, innan hon nådde Thalias tempel vars tiljor hon visserligen trampat, men vars trappsteg hon aldrig beträtt, emedan hon ej befanns värdig att komma högre än till det allra lägsta.

Fru Pegé snurrade och vände sig framför spegeln.

Hon var rätt nöjd med frampartiet, som genom en lämplig korsett diminuerat allt för framstående partier.

Men sittpartiet!

Fru Pegé suckade. Hur hon än stod, rak, krokig, böjd, vara hur det vara ville, sittpartiet stod ändå ut i triumferande omfång, och den korta och snäva lilla klädningskjolen såg ut som ett korvskinn, däri man stoppat allt för mycket av näringsvärde.

* * *

Den, som sett Dike i den stund, då modern försvann, skulle otvivelaktigt tro, att hon endera fått ett hysteriskt anfall eller plötsligt blivit sinnesförvirrad. Dike kastade sig nämligen handlöst ned i sin säng, borrade huvudet ned i kuddarna, och hon skakade och vred sig av skratt.

— Att tänka sig något så fasligt, något så bedårande! Å-å-å-å, skrattade hon igen, så tårarna trillade! Tänka sig att säga att Homeros och Euklides kunde delas med fem! Det var obeskrivbart!

Dike rullade ihop sitt nattlinne till en boll och började kasta det upp i luften för att se om hon hann nappa det till sig, innan ärmarna flaxade ut som vingar.

Gång på gång fångades nattlinnet, rullades åter ihop

för att strax efteråt slängas upp halvvägs till taket allt under det Dike skrattade i uppsluppet lynne.

— Krasch!

Dike rusade förfärad upp!

Tänk, om nattlinnet slagit ned något av Carmens tillhörigheter!

Gudskelov, det var bara en liten Kupidobild, som tillhörde Lena. Systemen hade fått den en gång av den där assessor Bless, det visste Dike alldeles bestämt, fast Lena inte sagt det i tydliga ord. Hon hade fått en bukett röda rosor samtidigt. Så glad som Lena då varit och så vacker och snäll, hade Dike aldrig sett henne. Hon hade givit Dike en kyss, och tänk, hela fem kronor att få göra vad hon ville med! Men den hade stått bortglömd på byrån, och nu låg den sönderslagen i spillror på golvet.

Dike såg bekymrad på de trasiga resterna av Kupido. Lena brydde sig kanske inte längre om den lilla Kupido, nu kunde hon ju köpa sig så många andra hon ville, men i alla fall skulle hon, Dike syndetikoniropa den.

Vad Lena var olik Carmen! fortsatte Dike sin tankegång. Lena kunde helt enkelt inte sitta kvar hela sitt liv på samma stol, och därför hade hon gift sig. Tänk, vad hon nu skulle bli lycklig med egen våning och jungfru och fin mat och sova så länge hon ville och gå ut när och vart hon ville och aldrig tänka på att spara eller gå klädd i gamla fula kläder, ja, så ville Dike ha det, när hon blev stor... Dike kunde aldrig tänka sig själv såsom varande fullväxt.

— Ja, det var då visst och sant, att den första man, som kom och friade till henne skulle hon strax taga,

strax, om han så var både vindögd och skallig och krok-
bent. För det visste då Dike, att den enda lycka, som
fanns i livet, det var att vara gift!

* * *

Efter en månadslång bröllopsresa återkommo de ny-
gifta till sitt hem.

Det var med oändligt stor spänning, som familjen Pe-
gé återsåg dem.

Dike kände sig besviken. Lena var sig alldeles lik, fast
hatt och klädning och allt sådant var nytt. Om man in-
te visste, att hon var gift och stormlycklig, kunde man
rent av trott, att hon kommit hem från kontoret och
skulle betala sin månadsranson, för hon hade det där
överlägsna och litet retliga i sitt sätt, som hon då bru-
kade ha.

Den första dagen åto de nygifta middag hos fru Pegé.
Denna hade bobbat sitt hår, och tyckte själv att det
klädde och gav henne ett yngre utseende. Hon var vid
strålande humör, och höll konversationen vid liv under
hela middagen.

Lena hade skickat hem vykort ifrån deras resa, och
fru Pegé ville visa, att hon med intresse följt deras färd
på kartan.

Svärsonen hade beskrivit Paris, och vad han mindes
därifrån. På teatrar hade han inte förstått ett ord, och
konst tyckte han var bosch och tröttande att gå om-
kring att se på, fast han pliktskyldigast hade följt med,

då Lena ville gå dit. På Mont Martre hade de varit. Hans ansikte skiftade uttryck, och han skrattade förtjust och slog sig på magen.

— Där må svärmor tro det var liv la-la-la ett sådant liv! Hans förtjusta ansikte med det cyniska leendet förbyttes hastigt till strängt allvar, ty han mötte Dikes ögon, som tycktes sluka vart ord han sade.

— Svärmor kan tro, att det är ett sabla besvär med all förtullning på resor, och ett värre pack än tullsnokarna i Spanien finns inte, avbröt han tvärt sig själv i det ämne han annars kunnat förlängt till det oändliga. Vad var det gränsstationen hette nu igen? I... i..., Lena, vad hette tullstationen i Spanien, där du höll på att bli fast för kameran. Mannen vände sig till hustrun, som var i ett livligt samtal med Carmen och ej lyssnade till de andras prat. Innan hon hann få klart för sig frågans innebörd, skrek fru Pegé förtjust över att visa, hur hon följt dem på kartan.

— A, Urin, menar August, det skrev Lena om på ett kort.

— Ja visst, Urin, men så var det väl i alla fall inte. Svärsonen såg litet förbryllad ut, ty fru Pegés säkerhet ägde något visst imponerande.

Dikes ögon började gnistra på ett oroväckande sätt, men Lena såg allvarlig, nästan uttråkad ut, då hon upplyste om att Irun var gränsstationens namn. Dike vågade ej låta sitt skratt sprudla fram som det annars hade gjort. Lyckligtvis var middagen just slut, så samtalet blev avbrutet, ty de reste sig upp ifrån bordet och gingo in i salongen.

— Kanske jag kan få bjuda min svägerska på en cigarett? Grosshandlar Fürberg vände sig till Carmen och sträckte fram ett cigarettfodral av guld. Det är finfin vara, skall jag säga. Ärligen insmugglad... Ha, ha, ha, skrattade han förnöjd. Det är en tusan till spänning att kunna dra tullsnokarna vid näsan.

Han började beskriva allt han lyckats smuggla in, hur han burit sig åt, Carmen och fru Pegé lyssnade intresserade.

Lena gick in i sitt gamla rum, Dike smög orolig efter, fast hon helst stannat kvar och lyssnat till vad August sade.

Lena såg alldeles ut som en tavla, där hon stod, orörlig borta vid fönstret, varifrån hon omöjligt kunde se någonting av intresse, det visste Dike. Då hon stått så där och fånat en hel evighet, ja, minst i fem minuter kanske tio, kanske rent av en hel kvart blev Dike orolig, för kanske Lena fått stelkramp och inte kunde varken tala eller röra sig. Dike tyckte sig hava hört någon hemsk historia i den vägen. Hon gick närmare systemen. Lena stod kvar som förut.

— Lena, sade hon och lade handen på systemens axel för att fråga, om hon ville ha vatten eller möjligen var sjuk. Men Dike hann aldrig fråga, ty i samma stund Lena kände beröringen av Dikes hand, hoppade hon skrikande till och vände sig om. Dike blev i sin tur rädd och var nära att också skrika till, ty hon var absolut ej förberedd på ett dylikt uppträdande ifrån systemens sida.

— Jaså, du smyger ännu omkring och spionerar och skrämmer ihjäl folk, precis som förr i tiden! Lena var

aldeles blek, och ögonen stirrade mörka på Dike, som tyckte att systemen såg ut precis som ett spöke.

— Varför står du där och stirrar på mig? fortfor Lena irriterad. Kan du inte förstå, att jag för en enda fattig minut vill vara fri! Fri ifrån bindande band och efterhängsna människor!

Det snurrade runt i Dikes hjärna. Hon kunde varken tänka eller röra sig, utan stod bara kvar där hon stod och stirrade om möjligt ännu mera storögt på systemen.

— Har du mist både tal- och rörelseförmåga, sade Lena i samma ton som förut. Annars brukar du inte lida brist på den varan.

— Jag ville bara... bara... Tankarna flögo runt i virveldans och i halsen kändes det som om Lena nupit till så Dike ej kunde andas.

— Kläm fram med vad du ville, sade Lena med en ton, som var litet mildare.

— Jag ville bara be dig om förlåtelse för... för... Amor... är död... jag menar Kupido... du vet, han trillade ned och gick i spillror och jag har försökt att lappa ihop honom, men det blev inte vackert... och nu är jag så rädd, att du skall bli ond på mig, fast det inte var jag utan bara mitt nattlinne, som slog honom i golvet, inte alls jag, förstår du... och jag smög mig inte alls efter för att spionera på dig. Dike blev allt mer och mer modig i tonen, ty Lena stod tyst med ett så underligt leende.

— Jaså, du har haft sönder min lilla vita bild, sade Lena slutligen. Kupido är sönderslagen, sade du... ja, jag kan förstå, att det inte har lyckats dig att lappa ihop

den... det blir fuskverk, förstår du. Men var inte ledsen för det. Jag får väl leva utan min lilla Kupido, den skulle kanske inte passat i mitt nya hem. Lenas skratt lät främmande och underligt i Dikes öron, och hon började att undra över, hur lyckan kan förändra människor på ett fullt vis. Dikes grubblerier blevo avbrutna av tunga steg, som närmade sig deras rum.

— Vart har gumman min tagit vägen, sade grosshandlar Fürberg och kom in i rummet, där systrarna stodo. Vi skall väl tänka på att gå hem snart, eller vad säger du? fortsatte han och gav Lena ett kärleksnyp på höften.

Dike såg till sin bestörtning åter ett nytt uttryck i Lenas ögon, då denna såg på sin man. Men så hade hon aldrig tänkt att en lycklig ung fru skulle se på sin make.

Den natten hade Dike svårt för att somna, ty hon hade så mycket att grubbla över, och hon undrade på om romanerna alltid talade om precis såsom det var i det riktiga, verkliga livet.

* * *

Det blev mer och mer tal om att Dike skulle söka plats. Hon kunde alltid få vikariat under sommaren. Det gick inte en dag utan att det talades om detta. Då skolan väl var slut, kunde hon börja. Carmen hade talat vid sin chef, och de hade bestämt dag och timme för Dike att gå dit och visa sig, ty chefen hade den principen att aldrig antaga någon, som han ej först sett.

Dike hade stretat emot av alla krafter, hon ville absolut inte hava vare sig bank- eller kontorsplats. Hon skulle dö inom en kort tid, hade hon sagt, men både modern och systrarna hade svarat, att man dör inte så lätt, och vilka talande argument Dike än haft, så hade hon blivit överbevisad om motsatsen av den övervägande majoriteten.

Dike var slagen till slant, som hon själv uttryckte sig.

Hon hade bett modern att få arbeta som flickorna Järnefrost, men då modern hade blivit allt för ond över detta förslag, hittade hon på att vilja bliva piga på landet och sköta ett hönseri, ja, vad som helst, bara inte tvingas att vara fastspikad vid en och samma stol i ett rum, dit varken sol eller måne hittar.

Dike var inte myndig, hon måste lyda!

Dike beslöt att bliva författarinna, som Lis, vilken för rakt ingenting fick pengar av tidningar, då hon hade skrivit nästan ingenting. Fast naturligtvis skulle Dike gå längre. Hon ämnade bliva en Marika Stjernstedt eller Frida Steenhoff eller varför inte en andra Selma Lagerlöf? Hon skulle få både pengar och rykte och skulle slippa nötas emot en kontorsstol...

Hon låg om nätterna och fantiserade ihop underbara nervspännande historier, som sedan naturligtvis skulle skrivas ned. Hon kluttrade också pappersark på pappersark fulla. Hon fyllde marginalen på gamla skol-skrivböcker med sina snillefoster. Men då hon sedan genomläste vad hon skrivit, förstod hon egentligen inte själv vad det var för tankegång hon haft. Dike kunde inte begripa, varför det skulle vara en sådan skillnad på

att skriva ner en tanke på papperet emot att bara tänka den i huvudet.

En gång skrev hon i alla fall rent en novell, som hon själv fann utmärkt, och gick med den under stark hjärtklappning till en tidningsredaktör. Dagen efteråt studerade hon ivrigt brevlådesvaren i deras dagliga tidning. Först efter många dagars tåligt väntande läste hon titeln på sin novell samt sin pseudonym.

Där stod: Ifall papperskorgen kan rymma den kvantitet inskränkta svulstigheter, som besagda novell fylles av, blir dess framtid att hamna på dess botten.

Harmens bittra tårar fyllde Dikes ögon, den enda trösten var att ingen visste om denna hennes förödmjukelse.

Dike lade sina storhetsdrömmar om författeriet åt sidan. Det var egentligen alldeles för besvärligt för att vara ett roligt arbete för framtiden.

Nej, det bästa var förstås att gifta sig. Det gällde bara att hitta på ett lämpligt jobb till dess den där mannen — befriaren kom!

Dike började åter att grubbla över olika möjligheter utom dem systrarna och modern ville tvinga henne till.

En dag blev det uppgjort, att Dike skulle gå direkt ifrån skolan till Carmens direktör.

Vid frukostlovet denna dag kunde Dike inte äta, hon var sjuk, skakade av kyla och hackade tänder. Hon måste gå till sängs, och den kärleksfulla modern lade filt på filt på sin alltjämt frysande dotter.

Dike viskade fram med matt röst, att om hon kunde somna bleve det kanske bättre. Fru Pegé, som hade ärenden nere åt staden, önskade mycket att kunna få gå.

Dike viskade fram, att det var inte alls nödvändigt att modern skyndade sig hem, ty hon skulle ligga stilla och behöfve ingen tillsyn.

Fru Pegé vandrade alltså iväg och så snart det hade knäppt i tamburdörren, började den sjuka att kasta av sig filtarna, som hindrade hennes rörelseförmåga. Väl befriad ifrån dem, rusade Dike till salongen, öppnade fönstret och böjde sig så långt ut hon kunde för att se, om modern verkligen gick bort åt eller möjligen ångrade sig och kom hem igen. Då Dike blev förvissad om att modern fortsatte gatan fram, log hon triumferande och sprang direkt ut i köket, där hon bokstavligen slök i sig några kalla kåldolmar och potatisar samt smörgåsar, varpå hon kokade upp en stor kopp choklad.

Bara hon ätit och fått kläda på sig, skulle hon springa in till tant Eva och höra hur Lis mätte och tala om, att för denna gången var hon räddad ifrån att behöva söka kontorsplats!

* * *

Aldrig hade en trappa förefallit Lis så lång och trött-sam som den, hon gick upp för ifrån generalens bal. Docentens ord upprepades gång på gång i minnet, medan hon hörde gästernas muntra ord och skratt, som ekade i trapporna, då de mer och mer avlägsnade sig utför dessa. Som skarpa hugg av gnistrande metall skar den där överstelöjtnantens ord genom alla andra ljud och tankar.

— Jag kände en fröken Järnefrost, och hon gifte sig med en Iis. Kanske hon var frökens faster? Kanske hon var?...

Lis snarare släpade sig fram än gick de två sista trappstegen. Hur skulle hon orka sätta nycklarna i patentlåset och öppna?

Det glada skrattet tystnade nere i trapporna och ljuset slocknade. Lis orkade ej gå de få stegen, som fordrades för att trycka på knappen och åter få ljus. Hon stödde huvudet mot deras egen tamburdörr, men hon förmådde ej öppna låset.

Astrid, som var lättsövd och ej kunde sova riktigt förr än hon visste att systemen också låg, vaknade vid det allra svagaste lilla ljud från tamburklockan. Det var Lis, som ovetande om det själv kommit att snudda vid ringledningsklockan.

Kanske Lis glömt nycklarna. Astrid var som en blyxt ur sängen och framme vid dörren.

— Lis, viskade hon, är det du?

Ett svagt ja blev svaret, och strax efteråt var Lis insläppt.

— Har du haft roligt, undrade Astrid i glad nyfikenhet, fortfarande viskande, för att ej väcka fru Järnefrost. Ljuset var ännu ej tänt, så hon kunde inte se systemens ansikte.

— Har du haft roligt, upprepade Astrid sin fråga.

— Kanske hon var frökens faster... Kanske hon var... Lis röst var en främlings utan klang och uttryck. Astrid blev rädd, och ändå mer förskräckt, då ljuset tändes och hon fick se systemens mörka stirrande ögon, där ångesten allt för tydligt var förhärskande.

Kinderna voro likbleka, och verkade ihåliga, läpparna torra och snarare blåskiftande än röda. Aldrig hade Astrid sett systemen förr se så hemsk ut.

— Lis, vad är det, ropade Astrid full av förtvivlan ... Lis såg sig sökande omkring liksom rädd.

— Där ... där står han, skrek hon och pekade på sin egen aftonkappa, som Astrid hängt upp.

Doktorinnan Järnefrost väcktes av ropet. Också hon blev förskräckt vid åsynen av Lis. Till slut fingo de henne i säng, men någon vila blev det ej av, ty Lis fick ingen ro. Hon pratade vilt och osammanhängande.

— Mor tag mig, håll mig fast ... riktigt ... riktigt hårt, annars kommer han och äter upp mig ... håll hårdare ... där är han ... se så rödsprängda hans ögon äro ... han slår ... mamma ... hjälp ... Astrid kom hit ... gå tyst, så han inte ser dig ... här under sängen kan vi gömma oss. Nu slog han sönder en fönsterruta ... då är han full igen ... var är mamma ... se där går han och letar rätt på mammas pengar, som hon gömt ... nej, han får inte taga pianot ... inte pianot ... det är mammas ... å, så de trampa på mitt huvud ... kanske hon var frökens faster ... den vet allt ... och jag var så nära att nå paradiset. Men den där främmande stöter mig ned i avgrunden ... ner, där han går och lurar ... mor håll mig fast ... jag vill glömma mitt namn ... Mor är det sant att föräldrarnas missgärningar sträcka sig intill tredje och fjärde led ... söta Gud låt mig slippa ... slå mig ... slå mig ... inte Astrid ... till fjärde led ... Vi äro små blommor, som stå på en äng .. så kommer han ... och sätter sin fot på små blommorna ... det gör så ont ... i lilla blommans huvud ... Jag vågar ej sä-

ga mitt namn... kanske alla människor då avsky mig... Där kommer han igen... Han har långa järn-
armar och händerna äro som klor..., se, nu vill han ta
honom, min sol... han vill smula sönder honom... jag
måste upp... vi ska' råkas... han vill föra mig till Pa-
radiset... när skulle vi träffas, å, det dunkar så i mitt
huvud... jag måste gå honom till mötes... håll inte
fast mig... släpp så jag kan ila dit bort... hjälp, där
kommer han... hjälp...

Lis skrek högt, kinderna voro blossande röda, hon vil-
le resa sig upp, men förmådde ej röra sig tack vare dok-
torinnan Järnefrosts och Astrids kraftiga tag, som höll
henne kvar i sängen.

Så tidigt som möjligt påföljande morgon telefone-
rades efter läkare. Lis hade då fyrtyio graders feber.
Doktorn satte diagnosen på tyfus, men måste först ta-
ga blodprov, innan det med bestämdhet kunde konsta-
teras.

Först efter tvenne dagar blev det verkligen klart, att
hon hade den hemska sjukdomen. Varifrån hon fått
den var oförklarligt.

Lis blev förd till epidemisjukhuset, ty i hemmet kun-
de hon ej få den noggranna vård, som fordrades, och
dessutom var det fara för smitta.

* * *

Det blev en svår tid för de hemmavarande. Det tyck-
tes dem som om allt ljusst och glatt plötsligt försvun-
nit ur världen.

— Astrid, sade doktorinnan Järnefrost, då de sutto framför sin vanliga söndagsbrasa, vet du vad det är, som känns svårast av allt i denna stund?

Astrid skakade på huvudet.

— Jo, det är att jag igenom vad Lis sade i yrseln förstår hur oerhört ni måste lidit som barn, fortsatte den gamla.

— Ja, mor, vi ledo mera än någon anar. Det var fruktan, skam, det var allt, som kan vara svårt.

— Jag trodde, att Elise talat om allt för mig, och jag har ej velat plåga er med att fråga i onödan eller ens nämna något i denna sak mera än vad ni frivilligt velat tala med mig om, och jag hoppades jämt, att ni skulle glömma.

— Åck, mor sådant kan man aldrig glömma! Astrid suckade tungt.

Det blev en stunds tystnad.

— Astrid, tycker du det är svårt att berätta mig något ifrån den där tiden? Jag tycker mig veta allt, men ändå anar jag, att det är mycket, som felas, och jag vill höra mera...

— Och jag vill så gärna berätta... nu då vi äro ensamma... men mor, jag vill också så gärna veta, hur det var möjligt att mamma kunde gifta sig med honom. Hur kunde hon?

— Åck, barn lilla, om du anade hur många oräkneliga gånger jag gjort mig själv den frågan. Hon, enda barnet, älskad av, jag kan säga, så gott som alla, som kommo i hennes närhet, och som till på köpet var i det närmaste hemligt förlovad med den älskligaste unga man man kan tänka sig, du har nog hört talas om Gösta,

kyrkoherde Björks yngste son. De voro läskamrater, ungdomsvänner, och vi föräldrar hoppades alltid på att de unga skulle bli förenade i en framtid. Gösta var ju ung, men vad gjorde det, de hade tiden framför sig.

— Så kom denne Herbert Iis från Amerika, där han påstod sig hava varit direktör för ett gummibolag. Han bodde en sommar hos vår arrendator. Han var någon sorts släkting till fru Blomberg. Han gjorde naturligtvis visit uppe i prästgården. Han såg bra ut, kunde tala bra, deklamerade överdådigt, dansade väl, höll roliga små tal, hade ingenting att göra, utan kunde ägna sig helt åt att följa Elise på hennes många besök hos församlingens sjuka. Ingen av oss gamla hade en tanke på fara, inte förr än Elise själv en dag kom och berättade, att hon var förlovad med honom, och att de ämnade gifta sig till hösten.

— Ännu tycker jag det var som i går, då hon kom och sade det där, liksom hela den uppskakande scen som sedan följde. Vi hade sett nog av honom för att förstå, vilken olycka det skulle bli, om Elise gifte sig med honom. Vi sade henne allt det vi kunde hitta på, vi både, förbjödo, men det var förgäves... Hon var som hypnotiserad.

— Han var den enda man hon kunde älska, och det onda, som sades om honom var förtal, påstod hon.

— Vi fordrade att de skulle vänta ett år med att eklatera förlovningen. Vårt enda hopp var att tiden skulle bringa henne till besinning. Hon var så ung, bara nitton år.

— Vi talade också till honom, talade så, att ett verkligt isberg kunnat smälta, men han påstod sig älska Elise

och kunde ej leva utan henne och hennes ljuva kärlek, han ville ej vänta, och med teatraliska gester förklarade han, att det ej var hennes förmögenhet han brydde sig om, utan endast henne själv, att han skulle bliva en förfallen människa, om ej Elise räddade honom, o. s. v. Det blev en hård och svår strid, ty vi ville rädda vår enda skatt ifrån ett liv av besvikelse och sorg, och ändå anade vi föga, hur svårt det skulle bliva...

— En morgon var Elise borta, och på en pappersbit stod bara: Förlåt älskade mamma och pappa, min kärlek övervinner allt, och jag följer Herbert. Vi resa till Göteborg. Om ni vilja mitt väl, så svara på p. r. Göteborg, att ni tillåta oss att få varandra, i annat fall, farväl och tack för allt. Eder Elise.

— Jag har det lilla brevet kvar, du kan få se det, om du vill. Som du förstår svarade vi strax, att hennes önskan skulle uppfyllas, men att hon själv fick bära följderna.

— Elise kom hem, strålande av lycka, det blev bröllop, och de reste hit upp till Stockholm... Brevet hem voro till att börja med översvallande av lycka, men så småningom förändrades de.

— Jag reste upp, då Elise blev sjuk och lille sonen kom till världen. Han var dödfödd. Jag förstod ej, vad det var, som felades i deras hem eller hur Elise kunnat bliva så förändrad på mindre än ett år. Med en ny oro lämnade jag dem och reste hem.

— Så återsåg jag henne ej förr än både du, Lis och lilla Ninni voro födda. Det var första gången efter sitt giftermål, som hon kom hem till oss med er barn.

— Ninni dog, och vi gamla trodde, att det var den

sorgen, som gjorde Elise så tyst och sluten. Hon talade så litet som möjligt om honom, mannen, och vi märkte, att ni barn fingo något förskrämt över er, då det talades om honom. Den hösten, då ni då reste ifrån oss, kan jag aldrig glömma.

— Inte jag heller, mor, sade Astrid dystert. Jag minns, hur Lis och jag bådo till Gud att låta oss dö och följa lilla Ninni i stället för att behöva resa till Stockholm, där pappa bodde, vi bönföllo mamma att lämna oss kvar, där vi voro, och det var först, då vi sågo mamma gå fram och åter i vårt rum och vrida händerna och gråta i förtvivlan, som vi fingo medlidande med henne. Och då hon mumlade liksom utom sig av oro: Gud, jag kan inte bära det längre, jag mäktar inte lämna barnen kvar här och ensam möta honom, och jag har ej rättighet att föra dem tillbaka till det helvete, som väntar dem, och jag kan inte, vill inte tala om allt här, inte för någon, jag förtjänar mitt straff och skall ensam bära min börd. Då rördes våra små hjärtan av något vi ej förstodo, och jag minns att Lis och jag togo varandra i hand och tultade fram till mamma, vi slogo våra knubbiga armar om hennes hals och skreko överljutt att vi aldrig skulle lämna henne, vi skulle följa henne i helvetet.

— Jag vet, att ingen av oss visste vad helvetet betydde. Mamma trodde väl, att vi ingenting hört, och blev därför så överraskad.

— Det är Guds bönhörelse, nästan skrek hon, och så föll hon på knä och kysste oss turvis, jag minns att jag höll på att mista andan, för så länge och hårt kysste hon mig, och sedan grät hon länge, länge, men ifrån den

gången kan jag säga, att både Lis och jag blevo gamla, så små vi än voro, och ifrån den gången fingo vi känsla av, att det var vi, som skulle hjälpa och skydda mamma, och att vi hade en gemensam hemlighet, som ingen annan skulle få veta . . . Men under årens lopp tycktes det oss för mycket att bära på.

— Ack, om mamma bara hade skiljts ifrån honom, om hon talat om för mor och morfar, hur vi hade det, men hon ville inte. Då han var nykter och hade lyckats få arbete kunde det vara dagar, kanske veckor av relativ ro, men vi visste ju att det ej skulle vara länge. Vi kunde höra det på stegen, på det sätt varpå han satte tamburnyckeln i låset.

— Ännu kan jag gripas av den där vansinniga skräcken, som vi kände, då han kom hem full, och vi visste, att han, om han blev ond, kunde göra vad som helst. Då vi såg, hur han kunde skaka mamma som en trasa och sedan kasta bort henne. Å, så många gånger hon föll på golvet, än mot stolar, än mot bord. Han kunde också slå henne med sin käpp, han kastade ibland efter henne tallrikar och vaser, ja, vad han fick fatt i. Det hände, att Lis och jag måste springa emellan och hjälpa mamma, för i regel var det bara henne han ville pina, men var han mycket full, kunde han också misshandla oss.

— En gång var han nära att slå ihjäl Lis, men då blev han själv rädd. Han var oftast ond över att mamma ej bad om mera hjälp hemifrån.

— För att han ej skulle få se de pengar ni varje månad skickade till mamma, måste hon gömma dem, för att han ej skulle få tag i dem och supa upp dem med sina vänner, ty gjorde han det, skulle vi blivit utan mat, utan

ved, utan allt det nödvändigaste en hel månad eller ända tills mors och morfars nästa rek kom. Reken voro ju alltid till mamma, men var han hemma, kunde det hända, att han med våld tog brevet, sedan mamma kvitterat ut det. Och det var därför, som mamma sista åren bad er sända pengar till postverket.

— En gång, då Lis och jag voro ensamma hemma, kom han med några stadsbud, som bar bort pianot. Han gav oss en femma till att gå på bio och festa för. Sedan fingo vi veta, att han sålt mammas piano, då hon ej velat giva honom de pengar han begärt av henne, men till oss sade han, att mamma bett honom sälja pianot och därför kom han med stadsbuden. Kanske han var rädd för att vi annars skulle haft mod att säga ifrån till stadsbuden att det ej fick ske, detta att föra bort mammas enda glädje och tröst. För ser mor, i svåraste sorgestunderna gav musiken liksom lindring och lite ro till mamma.

— Han började också gå med underliga damer, och det hände att de kommo hem till oss, de drucko champagne och roade sig i vår lilla salong. Mamma stängde då in sig och oss i sängkammaren.

— Då vi voro alldeles utan pengar, måste vi taga mammas nipper och gå till pantlånaren med, och då de voro slut, togo vi silverstakarna, bordssilvret, till och med duktyg och lakan, ty vi måste ju hava kläder och mat. Ibland kunde vi lösa igen dem, men till slut var allt borta.

— Mor förstår, att somrarna på Hellebacka voro som paradiset för oss.

— Då mamma fick ärva morfar, tog pappa pengarna.

Han ville tvinga mamma att frivilligt avstå ifrån dem, och gå in på skiljsmässan, för han ville väl gifta sig med den där kvinnan han nu drar med. Jag tror ibland, att det var hon, som underbläste alla hans onda lidelser, och de hade väl räknat ut att pina mamma, tills hon skulle förlora förståndet. Vårt öde brydde de sig säkerligen ej om.

Astrid höll upp i sin beskrivning. Det tycktes som om minnena varit allt för bittra. Då hon sedan fortsatte, var rösten liksom stockad av tårar.

— Jag är glad, att mamma fick sluta, jag önskar bara att det skett förr, ty det är så bittert att tänka sig hela hennes liv, ja, mor förstår, jag menar livet som gift. Tänk, bara den gången, då han tog våra respengar, så vi ej kunde komma ned till mor och morfar, som väntade på oss, och mamma måste skriva och säga, att hon ej hade tid att resa ned med oss den sommaren.

— Det var året därpå, som hon skrev och bad er skicka pengarna till resebyrån, så det bara skulle vara att gå dit efter biljetter till oss.

— Kanske mamma levat ännu, om hon ej blivit tvungen av honom att stiga upp, fast hon låg i influensa och hade hög feber, bara för att ordna supé åt de där fulla herrarna han tagit med sig hem.

— Vi hade inte någon jungfru . . . Han slog henne, jag såg det själv. Och herrarna voro kvar och skralade hela natten.

— Mor vet kanske inte heller, att mamma oräkneliga gånger fick tvätta både lakan och golvet också på den tiden, då vi hade jungfrur, bara för att inte dessa skulle

få se, att han kommit hem dödfull och sedan blivit sjuk, sjösjuk mor förstår. Mamma talade inte om det för oss heller, men barn får ändå allt för ofta klart för sig sådant, som stort folk tro att de dölja så bra . . .

— Stackars min lilla Lis, och allt detta lidande bara för en sommars sinnesrus, ty hon kunde inte älska honom verkligt.

— Ack nej, lilla mor, jag vet att hon avskydde och vämjdes vid bara tanken på honom, men hon var för stolt att erkänna det. Hon gjorde allt för att bevara skenet.

— Stackars små flickor, en så svår barndom ni haft, och hur väl jag kan förstå er bitterhet emot honom . . .

— Ack mor, jag tror ändå inte, att mor till fullo kan förstå, hur det känns för oss! Mor står just som på ett högre plan och kan inte riktigt sätta sig in i hur det skall vara att blygas för sin härkomst, att skygga tillbaka för blotta tanken på att låta folk veta, att till exempel ens egen far lever, att han bor i samma stad! Eller att man känner ett spasmodiskt ryck i känslonerverna, då man blir presenterad för främlingar i fruktan för att de skola fråga, vilken Järnefrost, som var ens far, den eller den, ty bara tanken på att berätta, att ens verkliga namn är Lis, är som en tortyr.

— Mor kan inte heller förstå, hur det känns, att då man går med en vän eller kamrat helt plötsligt se en full karl ragla fram över gatan, kanske komma fram för att tala vid en, och veta, att det är upphovet till ens tillvaro!

— Nej, nej, ingen mer än Lis och jag kunna veta vad detta allt innebär.

Astrid steg hastigt upp, hon kände som om hon ville kvävas av de många minnenas bitterhet och hennes ömhetskänsla för mormodern tvingade henne att ej längre fortsätta att tala om barndomens många skräckminnen.

* * *

Lis hade inte egentligt minne av, hur hon kommit dit, där hon nu låg.

Mjälten hade förstorats av den höga febern, som ej tycktes vilja gå ned, och det var svårt för henne att andas, och hon varken fick eller orkade röra sig. Blicken stirrade glasartat framför sig på den mattmålade oljefärgsväggen.

Där såg hon dag efter dag samma tydliga bild, då väggen delade sig och ett fagert blommande äppelträd stod framför henne. Två av trädets största blommor lutade sig emot varandra, de liksom logo. Den ena blomman var Lis själv, och den andra blomman var Patrik Pilspets. Det tycktes henne så underligt, den första gången hon såg det.

Men nu var hon van därvid och låg bara och drömde om, att väggen åter skulle dela sig och hon skulle få återse allt det vackra, underliga.

Vinden kom, och blombladen blåste bort. Lis var färdig att gråta av sorg för var gång hon såg blombladen försvinna med vinden, men strax efteråt ser hon ett äpple, som rullar på marken. Det kom en man, som lyfte upp det i sin hand, det är själva Gud Fader, det ser

Lis, ty det lyser så ljus, vart han går. Han blåser på äpplet och bryter det i två delar, och där återser Lis sin vän och sig själv.

— Nu kastar jag er ut i världen, sade Gud Fader, och var och en av er skall ständigt täras av en gnagande längtan, ända tills ni åter råkas, det är edert straff för att ni lät vinden blåsa bort edra blomsterblad. Men akta er att låta misstrons vind åter komma till eder, ty vet, att det är den hemliga tanken, som lockar vinden till sig, lika visst som magneten drager järnet... Det föll skymning över världen.

Lis blev så trött, så trött av att irra omkring som ett halvt äpple, äntligen kom det någon och åt upp henne, vem visste hon ej, men nu låg mörkret tungt över jorden.

Långt borta, långt, långt borta syntes en skiftning, det var ljus, det spred sig hastigt.

Nu såg Lis åter ett träd, och där satt två små fåglar. Det var ett flugsnapparpar. Han sjöng så ljuvt... och hon njöt att lyssna till hans sång.

Lis lyssnade, det var en så vacker sång, den blev starkare, nej, det var inte längre sång, det var hans stämman hon hörde, vännens, som hon älskade.

Och se, där satt ej längre en liten fågel, utan hon själv, som lyssnade till orden, som sades. Men där på en annan gren satt en annan fågel, den flög hit och dit, den ville nå Lis, och hennes vän såg den och trodde, att Lis givit sitt hjärta till den andra fågeln.

Då kom åskan och splittrade trädet. Det slog så hårt, det värkte och högg i Lis huvud.

Och åter kom det stora mörkret över världen...

Det var så svårt att andas, ty den stora gnagande längtan tärde på Lis sinne, hon sjönk, sjönk, sjönk.

Då fick hon se framför sig ett berg, och berget delade sig, och där satt på en sten en kvinna och vid hennes fötter låg en stor svart hund, som hon smekte och tadelade vid. På en vajande blomsteräng gingo kor och getter och betade. Det kom en gosse gående på en stig, hans blick lyste, ty han skulle möta sin hjärtans kär, han skulle gå till flickan, som satt på stenen, och vars längtan ledde honom till henne.

Lis måste le, då hon såg deras lycka, ty så måste paradiset säkert vara. Kvinnan log emot mannen med ögon, fulla av tillbedjan och kärlek, medan hon smekte hunden, som lagt sitt huvud i hennes knä.

— Du får ej älska någon annan än mig, sade mannen, och kastade hunden ut över avgrunden vid deras fötter.

— Å, skrek kvinnan, nu kommer åter misstrons vind och skiljer oss åt.

— Nej, sade mannen, längtan att åter nå din närhet har piskat mig blodig och drivit mig till förtvivlans djupa dy. Jag tror dig Lis, jag tror på din kärlek, och jag skall hämta dig hunden åter.

Lis skrek till, ty hon såg sig själv i den där kvinnan, och hon såg, hur hennes vän kastade sig ut för avgrundens djup, för att hämta hunden åter till henne.

Lis sökte resa sig upp, hon ville kasta sig efter honom, hon ville . . .

Hon sjönk matt tillbaka på bädden, hon kände något mjukt, svalt, som strök över hennes ansikte. Det var blommor, dess lukt omsvepte henne som en ljuvlig sky, hela rummet fylldes därav.

Hon sökte vända blicken åt det hållet, där hon trodde att de stodo.

Skära nejlikor, nu skulle hon se, vilken blomma, som var hon själv och vem som var vännen, som kastade sig i avgrunden nyss.

Lis blick lämnade ej blommorna, vilka sjuksystem nyss kommit in med.

— Lis, min lilla älskling, kan du se, så vackra blommor du fått, de kommo just nu. Det var ej hans röst, som hon annars brukade höra, men det var ändå en öm röst, en som Lis kände, men vem var det, som kunde tala så vackert? Ack! Det var mors röst, men så långt, långt borta hon måtte vara, mycket längre bort än vännen, som just nyss kastade sig i avgrunden.

Skära nejlikor!

Det flög ett skimmer av medveten känsla över Lis bleka, avmagrade ansikte.

Skära nejlikor... skära nejlikor...

Lis slog upp ögonen och log svagt emot doktorinnan Järnefrost.

Lyste det inte ett sken ifrån den brinnande brasan i spiseln över dem, där de stodo på brickan på pallen. Mor satt i sin stol, Astrid på golvet och han... skära nejlikor... Kasper stod bredvid, men det värkte inte i armen... skära nejlikor, som spred sin doft över rummet... och skedar, som slogo emot glas...

Det var första gången på tre veckor, som den sjukas blick syntes medveten om vad hon såg. Efter en stund sov Lis lugnt, såsom den gör, vilken man hoppas kunna rädda till livet.

* * *

Generalskan Pilspets hade kämpat igenom en svår tid. Hon förstod som sagt instinktivt att det var fröken Järnefrosts fel att hennes son hals över huvud flytt ifrån hemmet och det egna landet.

— Men varför? Varför?

Det var den stora frågan, som ständigt sysselsatte hennes tankar. Först efter åtta oroliga dygn fick hon ett litet kort, som upplyste, att han hamnat i Paris och studerade konst. Efter ytterligare åtta dagar kom ett kort till, han var ännu kvar, men för huru länge var ovisst.

Efter moget övervägande gick generalskan upp till doktorinnan Järnefrost.

— Det var för Kaspers skull, sade hon. Ty hunden ville, varje gång han kom ut ur hissen, gå dit upp, och nu bad generalskan om ursäkt för sin påflugenhets, men de voro ju grannar. Hon hade dessutom hoppats på att få en personlig visit av fröken Järnefrost i stället för det lilla visitkortet, som doktorinnan Järnefrost skickat, däri hon talat om, hur sorgligt det var med fröken Lis och i vilken oro de voro för henne. Med den höga feber hon hade, kunde ju doktorn ej säga, hur utgången av sjukdomen skulle bliva.

Det där lilla kortet hade till sitt innehåll varit olikt vad generalskan tyckte passade in på den hon alltjämt trodde vara doktorinnan Järnefrost, ty sitt misstag insåg hon först, då hon andra gången gick dit upp, och råkade doktorinnan Järnefrost personligen.

Detta besök blev betydligt mycket längre, än vad som var nödvändigt för att Kasper skulle känna sig nöjd.

Då de bägge damerna skiljdes åt, kände de trots den oro de bägge buro på, en ömsesidig ljusning i sinnet,

som var och en känslig person måste erfara, då hon möter en personlighet, som ingiver henne sympati.

Den kvällen sände generalskan ett långt brev till sin son. I brevet stod om vilka bjudningar de varit på, vilka som de råkat träffa, samt också något om vädret och kylan, som höll i sig, slutligen blev det en lång redogörelse om Kasper och alla hans bedrifter samt om hur han jämt ville springa upp för femte trappan, varför hon, generalskan just i dag gått dit upp, för att han skulle få tillfredsställa sin önskan därvidlag o. s. v. På själva slutet berättade hon, att hon hade träffat den gamla damen, som inte var den hon trott, utan en bildad, fin och ytterst sympatisk dam, som var mycket bekymrad över att den fröken Järnefrost, som var på balen hos oss, helt hastigt insjuknat och nu låg på epidemisjukhuset. Doktorn var orolig över hur det skulle gå . . . Vidare intet mera i detta ämne.

Generalskan följde i sina tankar brevet på väg till Paris. Varje dag gjorde hon små besök uppe hos den sympatiska gamla frun. Hon lärde känna Astrid, vilken också intog hennes hjärta.

Nu borde brevet vara framme i Paris, men ändå intet livstecken ifrån sonen.

Kanske hon misstagit sig. Eller att han rest ifrån Paris. Kanske han skulle få se dödsannonsen i en svensk tidning, som han av en händelse fick fatt i på ett kafé i Rom, Berlin, London eller annan plats.

Generalskan kunde och ville ej tala med mannen i detta ämne . . . Det var blott uppe hos doktorinnan Järnefrost, då de två voro helt ensamma, som hon ägde en vän till vilken hon kunde få förtro sig.

På fjärde dagen kom det telegram hon väntat på.

— Först nu bekommit brevet. Besökt Fontainebleau. Reser hem i kväll. Patrik.

Generalskan var och mötte sin son vid tåget. Bara för att låta Kasper få litet motion.

Hon hade ej väntat sig att se sonen så härjad som han var, och han å sin sida blev rädd över moderns avfallna utseende, men ingen av dem ville låtsas om sina iakttagelser.

Det föll så naturligt att tala om, hur det var med fröken Järnefrost, ty då det talades om Kasper, och det gjorde generalskan, så måste det ju också nämnas, hur han jämt och ständigt ville gå dit upp och hur oroliga de voro där uppe för den sjuka, som i går kväll haft hela $40\frac{1}{2}$ grader...

Det blev inget vidare samtal av, sedan detta var sagt, ty generalskan hade så mycket att se på igenom sitt bilfönster, och Kasper skulle också se ut.

Då sonen efter sin hemkomst varit ute och åter kom hem, gick han direkt in till modern och kysste hennes hand. I handen bar han en skär nejlika, som han ställde emot Frälsarens bild, vilken modern alltid hade stående på en hörnhylla i sitt arbetsrum. Han stod tyst en stund, så gick han fram till modern och kysste hennes hand: Tack mamma, var det enda han sade. Varpå han skyndsamt gick sin väg.

* * *

Det hade återigen varit bråk med Dike om att hon måste söka plats. Carmen, Lena och modern voro över henne som "hökar", Dikes speciella uttryck i detta fall. Hon hade sökt hjälp hos fru Järnefrost, ty hon, som låtit sina egna flickor själva välja sitt yrke, måste förstå att också hjälpa Dike.

Dike hade till och med bönfällande bett att få flytta till tant Eva. Hon skulle göra alla pigsysslor, som fanns, hon skulle arbeta som en slav, men hon kunde inte betala för sig, ty hon hade intet att betala med.

Men fru Järnefrost lät inte beveka sig att taga Dike till sig, ty emot både moderns och systrarnas önskan ville hon ej göra detta.

Dike påstod, att hon kände, att hon i sitt eget hem skulle bliva en elak, hård och narraktig kvinna, ja, rent av en fallen varelse, men om hon fick stanna under tant Evas ledning och med flickornas exempel för ögonen, då skulle det bliva annat av, för se hon hade haft en så rar och fin och begåvad pappa, och hon trodde att hans egenskaper skulle komma till henne, om hon nu fick sin vilja igenom.

Dike var så söt och ödmjuk, så brinnande i sin ivriga bön om att få flytta över till det lilla hemmet, där de nu voro så sorgsna och olyckliga, att fru Järnefrost riktigt kände sig rörd, men hon kunde och vågade ej giva det minsta lilla hopp för framtiden.

Dike berättade frimodigt, både hur hon ljög och spelade komedi för både mor och systrar, bara för att slippa undan de obehag hon möjligen kunde ha av skiftande natur. Hon hade exempelvis helt nyligen åter blivit sjuk, väldigt sjuk, det var efter själva middagen, och

de sutto i salen och drucko kaffe och Carmen hade sagt, att hon skulle följa Dike på kvällen till chefen, så han fick se och tala vid henne, det hade åter en gång gjorts upp redan på morgonen mellan Carmen och honom.

Dike måste springa ut i köket, hon hade fått så svåra kväljningar. Både Carmen och modern kunde höra, hur hon halvt om halvt vrålade, innan själva kräkningarna kommo skvalande. Modern hade till slut kommit ut för att se hur hon mädde, då var hon redan litet bättre, och Carmen trodde ej att det var så farligt, så hon ville taga henne med till besöket i alla fall, ty att två gånger å rad utebliva, då det var bestämt, det gick verkliga ej för sig, det var minst sagt oanständigt.

Carmen erbjöd sig till och med att taga en bil, så att Dike kunde få åka i fall hon var allt för medtagen efter vad som nyss passerat i köket.

Men trots detta var Dike alldeles för matt för att kunna hålla sig uppe. Modern blev orolig och Carmen tog fram termometern för att få fakta.

Det hade Dike ej beräknat, ty hon tyckte kräkningarna voro alldeles tillräckligt naturliga. Hon hade ett så bra sätt att hastigt vrida på vattenledningskranen samtidigt som hon vrålade till med några kväljande magtoner, hon hade nämligen sett och hört Carmen och Lena, då dessa voro sjösjuka på en ångbåtsfärd med Tjust mellan Vimmerby och Stockholm. Och nu ville Carmen ändå, att hon skulle taga temperaturen! Det var verkligen för starkt!

Carmen kom fram med den lilla otäcka termometern för att kontrollera systemens till synes ytterst kritiska tillstånd.

Dike bad med matt röst om att själv få taga termometern och ordna med den. Det hade Carmen ingenting emot. Dike undrade om Carmen ville svara i telefonen. Carmen hade ingenting hört, men gick ändå och svarade, det kunde ju vara någon, som väntade på henne. Då Carmen kom igen, låg termometern på bordet bredvid sängen, där Dike vilade. Den visade på över fyrtiotvå grader.

Fyrtiotvå grader! Då var man ju död!

Fru Pegé kände samvetsqual över alla begångna oförrätter liksom ovänligheter, som hon låtit sin stackars, lilla oskyldiga dotter lida av.

Fyrtiotvå grader!

Carmen tog termometern ända fram till ljuset för att se, om hon såg rätt. Den visade faktiskt fyrtiotvå grader!

— Jag har nog tyfus, jag med, precis som Lis mitt emot, som just nu håller på att dö, viskade Dike, och slöt ögonen.

Carmen såg på systemen. Var det möjligt att tala så, om man hade 42 grader?

Fru Pegé satte sig på sängkanten och klappade Dike på den plats, där hon antog att dottern hade sina fötter. Hon såg redan kistan, begravningen, den svartklädda familjen och hela likprocessionen. Tårarna flödade, hon hade ingen näsduk till hands, utan fick fatt i en av ärmarna till Dikes nattlinne, i vilket hon ljudeligt snöt sig. Dike vände sig på sidan, och drog täcket över huvudet. Det syntes oroande ryckningar under täcket.

— Det är bäst att vi skicka efter doktorn, sade Carmen hjärtlöst.

— Inte i kväll, vi kan se, hur jag är i morgon, pep Dike under täcket.

— Då är du död! Carmens ton lät obeveklig... Nu går jag och telefonerar efter doktor Berg. Hon gick. Ja, hon gick till telefonen?

Dike satte sig upp i stum förfäran. Så störtade hon upp ur sängen och ut i salen, där telefonen stod.

— Ring inte, söta Carmen, jag, jag skall försöka att orka gå med dig, nu i kväll. Dike vacklade ut i tamburen.

— Tror du, att du kan det, fast du har fulla fyrtytvå graders feber? Carmens ton var oändligt hånfull.

— För din skull skall jag övervinna mig själv.

— Och för din skull skall jag tala om, att nu är tiden för långt liden att gå dit vi skulle. Skall man söka en plats, får man inte spela komedi! Carmen gick med stenhårt uttryck in i deras gemensamma sovrum.

* * *

Ingen tilltrorde Dike att kunna bära på en hemlighet allra helst när det gällde andra personer än henne själv. Och ändå hade hon vetat om denna sorgliga hemlighet, som tyngde Astrids och Lis' barndom och hela liv. Det kom så oförmodat en gång, då hon följde med Astrid några ärenden och de mötte en raglande man, som kom så rakt han kunde emot dem.

— Se där har — har jag min lilla högfärdsgrannlåt, hade han sagt och sökt lägga sin hand på Astrid axel.

Astrid hade blivit så blek som en död, och utan ett ord hade de bara rusat därifrån.

Dike hade förstas helt nyfiket frågat, vem den gräsliga karlen var, och fått det överraskande svaret: Min far! Sedan hade Astrid talat om, att fru Järnefrost ej var hennes mor, utan mormor, och att Lis och hon själv tagit sin mors namn och hoppades att ingen skulle få veta deras sorgliga historia.

Dike hade varit så förstående och taktfull, hon hade aldrig talat om detta mera, inte ens med fru Järnefrost, som ej anade att Dike visste något. Och i sitt eget hem stridde hon strider hetare än någonsin för att få frihet att gå in till vännerna mitt emot.

Det hade blivit lättare med denna sak, sedan Dike triumferande berättat för modern, att generalskan gick dit upp var dag för att fråga, hur det stod till med Lis.

Till att börja med trodde fru Pegé, att det var en av dotterns vanliga knep för att få sin vilja igenom, men efter tåligt spionerande upptäckte hon, att det verkligen var sant.

Fru Pegé var tillintetgjord av överraskningen!

Generalskan, som hon ända sedan de flyttade hit drömt om att få umgås med!

Det skulle allt låta något att få säga: min vän generalskan, sade det och det, eller min vän generalskan tycker det och det. Och varför skulle inte människan lika gärna kunna kila in på en kaffetår till henne som till dom där; fru Pegé sneglade föraktfullt åt Järnefrosts tamburdörr.

— Ibland får man lov att hjälpa ödet till rätta, tänkte fru Pegé, och beslöt att göra detta. Alltså råkade hon ge-

neralskan helt och hållet av en händelse, då den förstnämnda var på väg uppför femte trappan för att gå och fråga, hur det var med den sjuka.

Fru Pegé hälsade artigt med en förnäm och älskvärd min, och hon stannade och sade några ord till generalskan om den stackars fattiga, sjuka flickan. På slutet undrade hon, om inte generalskan också ville titta in in till henne, eftersom de voro så nära grannar.

Man kan inte påstå, att generalskans svar eller min voro vidare älskvärda. Fru Pegé kände till sin obeskrivliga harm, att hon avsnoppades utan möjlighet att få sista ordet eller en värdig reträtt.

Senare samma dag, hade hon besökt Lena, och hon kom ifrån sin gifta dotter i en sinnesstämning, som var nära kokpunkten. Dottern, hennes egen dotter, hade sagt, att hon, modern, gjorde sig löjlig i sitt uppblåsta uppträdande och sin fruktansvärda brist på savoir vivre. De skulle giva en stor middag, och nu visste inte Lena, om hon hade mod att bjuda modern på denna, för hon ville inte behöva skämmas över sin mor inför sin mans rika släkt. Ja, detta, och ändå mera hade Lena slungat rakt i ansiktet på sin mor, som av häpnad och förbittring icke funnit något att försvara sig med utan skyndsamt avlägsnat sig.

Fru Pegé var alldeles tillintetgjord av Lenas svada, och för att något lugna sig, styrde hon stegen ned till Skeppsbron och Slussen. Att se båtarna hade en underlig lockelse för henne, ända sedan hon var liten och fick följa med modern någon gång dit ned. Modern var nämligen uppapperska på en av Norrlandsångarna. Men vad fadern varit, hade aldrig blivit riktigt utrett.

Fru Pegé skälvde ännu av den sinnesskakning hon varit med om under dagens lopp. De mötande passerade förbi hennes blick som dimfigurer, ty hennes själs öga såg turvis generalskans hållning eller Lenas hårda ovänliga min, och fru Pegé upprepade gång på gång ramsan av de ovänliga ord, som duschat över hennes stackars oskyldiga huvud ifrån dotterns läppar!

— Men du min skapare, är det inte själva Fia Jönsson?

Det var så länge sedan fru Pegé hört det där namnet, att det riktigt kändes som i ungdomstiden. Hon såg upp och fick se en kraftigt byggd, bredaxlad man, som leende betraktade henne. Visst hade hon sett det där ansiktet förr, men var? Det snurrade runt av alla tankar och intryck i hennes trötta hjärna.

— Du store Antonius, det är ju Janne! Janne Persson, skrek fru Pegé och slog ihop händerna.

Kylan och dagens många förargelser hade nupit hennes kinder ungdomligt röda, och ögonen ägde förtrytelsens glans.

— Så sant jag lever Fia, är du inte lika mullig och grann som förr i tiden. Ja, han svor till en kraftig ed, tror jag inte, att du är grannare nu, än då jag sprang som en stolle efter dig och nötte ut hasorna mina.

Fru Pegé kände sig glad, det var inte ofta nu mera, som hon betraktades med dylika blickar. Det värmdes hjärtat och kom den förkrympta självkänslan att åter börja krya på sig.

Helt naturligt slogo de sällskap. De hade så mycket att tala om. Det var lång tid sedan de sist råkades, ja, inte sedan han var gast på samma ångbåt, där Fias mor

var akterstäderska. Ty de få gånger de mötts strax efter Fias stora steg upp till teatern och det ändå högre steget på den sociala rangskalan, då hon gifte sig med magister Petterson, vars namn på hennes initiativ förbytts till Pegé, hade varit ytterst flyktiga.

Fru Pegé hade ej varit mån om att minnas sina vänner ifrån barndoms- och första ungdomstiden.

Kanske var det Lenas förfrysande uppträdande i dag, som kom mötet med vännen att kännas så hemmastatt. Fru Pegé reflekterade ej över detta förr än hon mötte en fru, tillhörande hennes nuvarande umgänge. Denna hälsade i det hon gav fru Pegés sällskap en undrande blick. Hade detta skett för blott några dagar sedan, hade fru Pegé omedelbart tagit ett nådigt avsked eller sökt undkomma mötet genom att vika in på en tvärgata, men i dag gick hon på, och sade för sig själv, att hon struntade i vad dom andra tyckte och tänkte, hon gav dem blankt katten!

Hennes sällskap märkte ingenting. Han gick vid hennes sida, stor och grov och med ett förtjust leende över hela sitt rödlätta, brunbarkade ansikte allt under det han pratade och då och då skrattade till på samma barnsliga vis som i ungdomen.

Han berättade om den del av hans liv, som hon ej hade reda på, ja, det fanns mer ändå att tala om, nu fick det ske så kort som möjligt, ty han skulle till rederiet och avlämna papper och senare hade han träff på Pelikan med några kolleger. De skulle ha avskedsmiddag för Lundgren, han som varit andre styrman. Fia mindes väl honom? Han var kapten nu, och skulle i morgon avgå till Syd-Amerika.

— Du store tid, så minnena rullade fram vid vart ord Janne sade!...

De kommo överens om, att han skulle kvista upp och dricka en kaffetår dagen därpå, och se hur Fia hade det, och då skulle de få språkas vid lite mera om alla gamla minnen.

Vid middagen nämnde fru Pegé intet om detta möte för sina bägge döttrar, men hon var vid ovanligt gott humör. Och följande dag vid frukostrasten överraskade hon Dike med att giva henne tre kronor för att kunna bjuda en kamrat, vilken hon själv ville, med och gå och dricka kaffe på ett kondis, som hon kunde få välja efter behag.

Väl ensam i hemmet dukades kaffebord med gask och stora staplar med kaffebröd. Hon måste skratta vid tanken på att det var hon, Fia, som gick i sitt eget hem och gjorde fint för att Janne skulle komma.

— Herre Gud, vad han var dum på den tiden, då han stod och tjurade och var ond över att hon slamsade med andra pojkar än honom. Men han kunde aldrig få i sin tjocka skalle, att han inte kunde vara något för henne. Yngre än hon var han, men det spelade ju ingen roll, värre var väl, att han bara var gast, hade inte mera i månaden än som med knapp nöd räckte för honom själv. Och hon...

Fru Pegés blickar vilade på vetebullarna... hon ville nå livets höjder och då också dess lycka. Hennes hjärna var fullproppad av romaner, vars osmälta ingredienser på ett ytterst farligt sätt blandade ihop fantasi och verklighet. Hon ville nå uppåt, ville skudda ångbåtsstoftet av sina fötter, och väl kommen till det mål hon

drömt sig, kände hon hur svårt det var att hålla den rätta balansen.

Nu stod hon ensam och främmande i sitt eget hem, ty vad var hon för Lena?

Ingenting! Hon var bara till hinder för denna, som nu i sin tur ville arbeta sig upp till en ännu högre samhällsställning, nu då hon ej fick den stora lycka hon drömt om.

— Stackare! Fru Pegé suckade till. Det var allt bitert att inte längre känna det där hemliga samförståndet, som de haft, hon och dottern emellan sig, när Lena slutade sin plats och gifte sig. Då hade olyckan kommit och låtit Lena förstå litet av vad modern känt i sina da'r, men nu, nu var modern bara i vägen och till skam och åtlöje, så hade Lena själv sagt.

— Och Carmen!

Fru Pegé skulle, om hon varit katolik, helt plötsligt gjort korstecknet.

Carmen var en fullkomlig främling för modern, en som ingav respekt och beundran, och vars känsla och tankevärld voro för modern oanade. Det var en gåta för fru Pegé, hur hon kunnat få en sådan dotter. Hon kände sig förbryllad och ödmjuk inför henne och skulle helst velat niga och säga ja till allt, vad denna dotter ville, men drog dock alltid en lättnadens suck, då dörren stängdes dem emellan.

Men hur skulle de kunnat reda sig i hushållet utan Carmens stora ekonomiska bidrag.

Carmen hade ännu inte i tydliga ord sagt, att hon skämdes för sin mor, och att denna stod hindrande i vägen för hennes lycka, men i alla fall . . . i alla fall visste

fru Pegé, att om hon ville vara fullt ärlig, så var förhållandet så. Och så Eurydike.

Nå ja, för henne kände hon då ingen respekt, men en obehaglig otrygghetsförnimmelse av att vara på osäker mark, genomskådad utan att veta hur eller på vad vis. Hon visste dessutom hur obarmhärtigt kallsinnig dottern var, och hur hon skulle komma att mera än förr gå sin egen väg ifall hon, som det nu var bestämt skulle få plats på svågerns kontor och med sin lön lätta ekonomien. Dike var lik en ål, hal och slingrande, omöjlig att fasthålla emot hennes egen vilja.

Fru Pegé stod alltjämt och stirrade på vetebullarna. Hennes tankar voro ej glada.

Vad hade livet givit henne?

Bara besvikelse och förödmjukelse, och ändå hade hon arbetat så tappert för att nå ett högt mål!

Hon spratt förfärad till vid en skarp ringning, så måste hon småskratta, medan hon sprang för att öppna, ty ingen annan än Janne skulle kunna ringa, så man kunde tro, att elden var lös.

Det var mycket riktigt också han, som kom.

Efter kaffe och husasyn satte de sig att prata i salongen, medan han rökte sin lilla pipsnugga. Han berättade om hur han, då hon övergivit honom och det gamla laget, givit sig tusan på att han skulle stiga i graderna, och det hade han gjort, för se nu var han allt avancerad till kapten.

— Jaha, nu vart du allt flat Fia, sade han och snodde runt med tummarna i de hopknäppta händerna.

Det var skojigt att tänka sig Janne som kapten. Fru Pegé måste skratta.

— Jo, jo, men, kapten, det gick inte av för hackor det! Det var allt annat det än att vara gast och slita hund. Nu var man herre på egen kommandobrygga. Hon hette Elfrida och gick med last mellan Göteborg och Lübeck. Men nu skulle han berätta något till. Han hade ärvt en liten stuga invid Varberg. Den hade han byggt till, så nu var där fem rum, tre nere och två uppe, inbyggd glasveranda och en liten täppa var där med. Om somrarna hade han hyrt ut hela huset, om vintrarna bodde han där, men det kändes liksom så sorgesamt att sitta där ensam med de många rummen, ibland fick grammo-fonen sjunga och spela, men det var trist att gå ensam i mörka vinterkvällar. Här suckade han.

Fru Pegés hjärta började klappa, och hon frågade deltagande: — Varför har du inte gift dig?

— Här skall du se, blev det överraskande svaret, och kapten Persson kavlade upp rock och skjortärmarna på vänster arm och visade ett hjärta inneslutande ett F. J. tatuerat med blå punkter något ovanför handleden.

Det blev alldeles tyst.

Fru Pegé stirrade på hjärtat och bokstäverna. Det strömmade något varmt, levande in i hennes eget hjärta, och ögonen fylldes av tårar. Till slut bröt han tystnaden.

— Ja, det skall betyda Fia och Janne, som du väl kan begripa. Du kan tro, Fia, att jag har råkat på många töser i mina da'r, som gjort sig till och krumbuktat sig för att få bli fru Persson, och mången gång har jag varit nära däran att fastna på kroken, men så har jag kommit att se på armen här, och då har du liksom rullat fram och visat dig, pigg och mullig, som då jag inte

drömde om annat än dig, ja, så kan det gå, och då jag såg dig igen, flög det för mig, att jag nu hade något rejält att bjuda dig, och vill du som jag, så ge mig labben din, så slå vi till och gifta oss!

Han sträckte ut sin valkiga hand emot henne, och fru Pegé lade sin knubbiga och mycket välskötta hand i hans.

Hon ville ej göra det, utan man kan säga, att det skedde rent utav av misstag. Men då han väl slöt hennes hand i sin, varmt och kraftigt, kände hon en lyckoförnimmelse, som drev alla andra tankar på flykten.

* * *

De nyförlovade hade kommit överens om, att ej ofentliggöra hemligheten förr än de togo ut lysning. Han skulle först göra en tur till Le Havre, ty på vårvintern var sjöfarten inställd till Lybeck. Då han kom igen om tre, fyra veckor, skulle det lysa, och de skulle gifta sig, och hon skulle följa med på Elfrida, som hade både hytt och liten matsalong. Det skulle bli första turen till Lybeck för året, och hon skulle få se hela staden och kanske de skulle hinna göra en tripp till Hamburg eller Berlin, medan Elfrida lastades.

Fru Pegés hjärta svällde av ungdomlig lycka.

— Jag skall också få resa och se världen, den stora okända världen, och jag skall kunna bli vece, hon menade kontinental, men tänkte som vanligt på hotell Conti-

mental, och i sin iver återtog hon sin ungdomsbenämning på hotell W. 6.

Fru Pegé märkte ej sin missägning förrän efteråt, men det gjorde ingenting. Fästmannen hade ett så behagligt sätt och skrattade så beundrande åt allt vad hon sade.

Beundran och kärlek var livselexir för fru Pegé och något som hon ej fått smaka på många, många år! Men all hennes säkerhet försvann i samma stund hon bara tänkte på att tala om sina framtidsplaner för döttrarna.

Det var ju överenskommet, att allt skulle vara klart till Janne återkom, men dag efter dag gick och fru Pegé kunde omöjligt komma sig för att säga något till sina döttrar. Hon försökte att göra det med en av dem i sänder, men det gick inte.

Hon ordnade med en extra fin middag för att under den glada stämningen meddela dem nyheten, det gick lika litet. Hon gick och gjorde sig ärende till Lena för att glädja dottern med att hon skulle slippa besväras av att ha sin mor i Stockholm, ja, hon försökte allt möjligt, men då det kom till den punkten, att hon skulle berättas om vad som förestod, svek henne modet och hon teg.

Dike, som hade tydliga anlag för spioneri, anade ugglor i mossen, det förstod modern, och det skrev hon också till Janne om.

Kanske Dike ej misstänkt något, om hon ej fått de där kronorna till kondisbesök, och hon sedan, då hon kom hem, känt en underlig cigarrluk i rummen. Visst var hon van vid dylik rök, men den här var ej lik den de brukade använda där i huset. Och moderns ögon

lyste så underligt, hennes kinder voro röda, och det kortklippta håret stod rätt ut åt alla håll, som hon inte varit kammad på åtta dagar.

Det var som sagt ifrån den där dagen, som Dikes misstankar väcktes. Dessutom började modern att visa tecken till oro vid tiden, då brevbäraren skulle komma. Och en gång fick Dike fatt i ett brev med franskt frimärke på. Dike visste ej av att de hade några bekanta utom Sveriges gränser och frågade strax vem, som skickat brevet. Modern ryckte det till sig och blev röd som en pion över hela ansiktet.

Fru Pegé hade för minst tredje gången läst igenom dagens brev med de kära raderna ifrån vännen på främmande kust. Hon hade försjunkit i ljuva drömmar om en sällhet hon ännu aldrig njutit, och ur dessa rycktes hon på ett obehagligt sätt, då Dike kom hem ifrån skolan och slog igen ytterdörren. Fru Pegé hade då störtat in i salongen, där hon var i fullt arbete med städning, då Dike kom in och upptäckte det bortglömda kuvertet.

Dike såg med ogrannlaga nyfikenhet på moderns förvirring. Att en så gammal, så gräsligt gammal person som modern skulle kunna vara förälskad, kom naturligtvis aldrig i Dikes tankar. Men något underligt var det.

Plötsligt spred sig ett skimmer av ljus i Dikes förörskade hjärna. Modern hade förstått svaret på en giftermålsannons. Kanske narrat någon att tro, att hon var ung och vacker, för inte kunde någon annars bry sig om att svara.

— Mamma ser ut, som om du tänkte gifta dig, fnyste

Dike fram inte fullt övertygad, ty tanken föreföll i alla fall allt för stollig.

— Hur ser man ut då, frågade fru Pegé och vände ryggen till för att öppna fönstret och dymedelst kalmra sitt upprörda sinne och söka samla sina tankar för att sedan i väl valda ordalag kunna meddela Dike, att denna verkligen gissat rätt.

— Hur man ser ut, då man skall gifta sig upprepade Dike lite fundersamt. Man skall förstås ha stora mörka ögon, så där mamma vet, så den älskade kan drunkna i dess djup, så brukar det mycket ofta stå i romanerna. Och så skall man vara blek och slank, så där tunn så man tänker på en hundranummers tråd.

Dike kom plötsligt att se moderns bakparti, vänd i en tredjedels vinkel. Nå-å, sade fru Pegé, som väntade på en fortsättning, men Dike stod tyst. Dike kände sig nämligen fullkomligt bortkommen, ty synen av modern och den beskrivning hennes fantasi konstruerat ihop om typen för en kvinnlig giftermålskandidat voro alltför skilda.

— Nå-å, sade modern igen och vände sig om för att se, vad det var åt Dike, som var så tyst. Dike kände, att hon ändå måste säga något. Asch, jag kom bara att tänka på Carmen, för hon är just precis så, som man ej skall vara för att bli gift.

Dike ansåg det behagligare att låta samtalet övergå till Carmens person än att dryfta det förra ämnet.

— Och min tro är också, att det är därför, som hon är gnatig och vid dåligt humör. Hade hon bara någon möjlighet att bli gift, skulle hon nog vara annorlunda. Dike hade återfått sin säkra röst.

— Tänk, bara, vad hon gnatat och gnatat på mig, för att jag skulle antaga det där vikariatet under påsken, då jag ingen skola har. Och naturligtvis har du hållit med henne. Det gör mamma alltid. Inte en enda gång har du haft ryggrad att säga ifrån så mycket som för en flugvinges tyngd, då det är något Carmen vill. Men jag! Jag har däremot mod att säga Carmen sanningen, och jag tycker det är skamligt av henne att låta mig börja arbeta på en plats, medan jag ännu går i skolan. Det är emot lagen. Jag skall minsann säga Carmen...

— Vad skall du säga mig? Carmen hade under Dikes högljudda prat oebmärkt kommit in, och nu stod hon framför Dike, blek och allvarlig.

— Jag? Jag skulle bara tala om att... att... att jag mötte Lena, hon var så väldigt flott så... Dike skyndade till tamburen, slängde på sig ytterkläderna och var som ett skott utför trappan.

Fru Pegé hade avdunstat till köksregionerna strax hon fick se Carmen komma. Väl i ensamheten ute i köket lade hon handen på sin fylliga barm och kände hur Jannes brev prasslade, där det låg väl gömt på Enskilda banken, dit ingen mer än hon hade nyckeln.

Också hon skulle få förståelse och kärlek! Fru Pegé försjök i ljuva drömmar, medan blicken stirrade på en svart fläck på gasköksslangen, utan att hon själv var medveten därom.

* * *

Man kunde säga att ifrån den dagen, då de skära nejlikorna sändes upp till Lis, blev det en vändpunkt i hennes sjukdom. Temperaturen gick långsamt ned, och hennes medvetande fortfor att vara fullt redigt. Inte att det kunde vara blommorna, som gjorde det, ty hon hade ständigt haft några blommor i sitt rum, till på köpet blommor, som hon visste ifrån vilka de voro, medan de där nejlikorna sänts upp utan vare sig kort eller hälsning.

Lis hade fått tillskickat sig den där lilla antika klockan, som annars stod på chiffonieren inne i doktorinnans rum. Nu, då hon kunde tänka medvetet, var det så roligt att låta blicken vila på visarna och att lyss till urets ständiga tickande.

— Livet gled bort, tiden gled bort, bort, bort, men vart?

Ticktacket berättade underliga sagor, tyckte Lis. Ofta nog lockande till livet och hälsan, fast ibland också så hemskt skrämmande för det okända, som ingen vet eller känner.

— Tänk, om det varit den stora sömnen, som kommit och ej de skära nejlikorna, vilka väckt henne till nuets liv. Eller kanske detta livet var en dröm, och döden en väckare till verkligheten?

— O Gud, viskade Lis, låt min dröm i så fall få bliva lycklig!

På morgonen kände Lis stor oro i sinnet. Hon tyckte det var som om någon okänd hand ville slita bort hjärtat eller som om alla nerverna drogos ut till långa smala trådar. Ända till tjugotvåan drogos de, men inte hem, inte till mor och Astrid, utan de stannade vid

fjärde våningen, där nervtrådarna höllos fast i docentens hand. De drogo honom i sin tur ut, ända fram till sjukhuset, där hon låg, Lis sinne fick ro.

Nu stod han där och sände hälsningar till henne.

Hon kunde ej röra sig ur sängen, men ändå var hon övertygad om, att han fanns i hennes närhet. Kanske också Kasper var med. Lis smålog, och så brukade hon somna.

Detta, som började varje morgon brukade dagligen upprepas tre gånger. Då hon vaknade bars det oftast fram blommor till henne, åtföljda av ett litet kort, där det endast stod: Hälsning från Kasper. Det föreföll henne, som om hon långt förut vetat att de skulle komma. Sjuksystemen, som passade Lis, retades av den sjukas hemlighetsfulla leende varje gång hon fick dessa blommor, liksom av hennes tystnad.

Syster hade ej många patienter för tillfället. Hon hade god tid, och hon hade ett levande intresse av att lära känna sina patienters både närvarande och förflutna. Det var ett sjukligt behov för henne att få prata och göra sig intressant. Hon hade också så mycket att berätta om. Ett tyfusfall, som hon skött, hade varat i sex månader. Patienten hade tappat allt sitt hår, och hon kunde aldrig bliva riktigt bra, ty magsäcken hade blivit förtorkad. En annan dog efter två månader i tyfus. De där två fallen voro bara småsaker emot vad hon hade varit med om. Och så berättade hon vidare, tills Lis tyckte att dödskrampen började att rycka i hennes egna lemmar.

Men syster var också fylld av romaner och dito intriger, då sjuksystrar snärjt sig in i läkarnas hjärtan och

lyckats nå sitt mål, fast de många gånger fått driva det därhän, att läkaren först måst skiljas från sin första fru. Naturligtvis var det dock mest att berätta om de patienter syster skött både i hemmen och på sjukhus.

Kanske syster berättade allt detta för att väcka Lis intresse och sympati. Kanske att syster var van vid att på så vis få sina skyddslingars tillgivenhet. Men med Lis var allt förgäves. Hon visade ej minsta intresse för systers konversation, och till sist blev syster både sårad och ond, kanske mest över att Lis ej själv ville prata och visa intresse för systers vänligheter.

Då doktorinnan Järnefrost kom, då kunde hon minsann både tala och skratta. Syster fick en tydlig känsla av, att Lis var högfärdig och såg henne över axeln. Syster blev sur och ovänlig emot Lis, hon snäste henne och gjorde sina sjuksköterskesysslor på ett ytterst kärlekslöst sätt.

Då doktorn gjorde rondan, var hon däremot idel strålande solsken, men dessemellan plågade hon Lis med sin förkrossande ovänlighet.

Syster ville förbjuda doktorinnan Järnefrost att besöka Lis, ty, påstod hon, Lis blev bara sämre av att få besök. Dagens glädjestunder var, då mor kom och satt bredvid Lis, småpratande och kärleksfullt leende emot sin flicka.

Lis vågade ej säga något till doktorinnan Järnefrost om systers förändrade sätt, och hur svårt hon fann det, ty hon ville ej oroa dem där hemma och Lis förstod, att hon ändå ej skulle få komma att byta ut henne emot den syster, som vikarierat för denna i tio dagar, och som

Lis kände en så varm sympati för, och vars sätt varit helt olika emot den ordinarie.

Lis fick recidiv, och temperaturen steg i ett tag upp till 39,9.

Endast Lis kunde förstå orsaken, och hon ansåg fortfarande, att hon ej kunde yppa något därom. Lis var naturligtvis svag efter den ständiga febern och bristen på riktig mat. Hon kunde ej hindra tårarna ifrån att rinna, då hon låg där i ensamheten och lyssnade till systrarnas gälla röster och glada skratt utanför i korridoren, sedan rondan var gjord och läkarna ur synhåll. Hon förstod att den yttre dörren ej var stängd, ty till och med klackarnas taktfasta gående i korridoren tyckte hon hamrade i hjärnan.

En lycklig händelse gjorde, att den avskydda systemen fick tjänstledigt på åtta dagar och Lis återfick den, som förra gången vikarierat.

Febern sjönk samma dag och efter sju dygn ansågs Lis smittfri och färdig att föras hem.

Lis sinnesstämning under denna sista tid gick upp och ned som skarpa feberkurvor. Hon skulle komma hem, hon skulle återse honom, vilken ständigt natt och dag var i hennes tankar, hon skulle få höra hans röst, möta hans blick, känna lyckan av hans blotta närvaro, kontakten, som bröts av genom hennes sjukdom skulle åter kopplas vid.

Allt detta var fröjdestunder att ligga och tänka på och drömma om . . . något att sträva till för att så snart som möjligt bli frisk och stark!

Men så kunde, som ett fruktansvärt bakslag, tanken på fadern komma. Hon spjärnade emot för att slippa des-

sa minnen, men de smögo sig fram med obetvinglig makt. De växte och blevo större och större, de ville kväva henne med sin grymma verklighet.

Och allt detta hade hon tegat med för honom. Han visste intet eller hade den där överstelöjtnanten kanske redan berättat allt vad han kände till!

Då hon kom hem, då de åter råkades, då måste hon i alla fall tala om allt för honom... Kanske han då skulle fly ifrån henne, känna avsky för dottern till en sådan fader!

Lis borrade ned huvudet i örngottskudden för att kväva sina ångestfyllda snyftningar. I de stunderna önskade hon innerligt att få dö, att aldrig behöva komma hem igen och riskera att återse honom!...

Men nejlikorna! De voro ändå ifrån honom!

Han hade under hela hennes sjukdom vakat över henne. Han hade stått utanför sjukhuset, han hade trott på och älskat henne, fast hon sagt honom, att hon ej var den han trodde!

På dylikt vis gick Lis tankar och förhoppningar upp och ned i en evig kretsgång, och det var både med bänvan och hopp, som hon tänkte på den dag hon skulle få komma hem.

* * *

Doktorinnan Järnefrost hade redan i början av Lis sjukdom fått ett brev från Gösta Björk, däri han skrev att han ämnade komma hem från Kina för att besöka föräldrarnas gravar och eventuellt bosätta sig i hemlan-

det. Han hoppades också att ej vara bortglömd av tant Eva, till vilken han ämnade komma och göra ett besök, så fort det blev tillfälle. Antagligen skulle hemresan ske redan en vecka efter brevets avsändande.

Astrid och hon hade resonerat om, hur de skulle kunna göra det riktigt trevligt för honom, då han efter så många år åter besökte fosterjorden. De hade kommit överens om, att han kunde få bo i salen, det vill säga flickornas rum, ty då Lis nu var borta, var det ju så lätt för Astrid att om nätterna flytta in Lis lilla dragspel i doktorinnan Järnefrosts rum och ligga där.

Doktorinnan Järnefrost hade alltid en känsla av skuld inför sin käraste väns son, ty hade ej Elise svikit honom, skulle han ej som nu lämnat föräldrahemmet, studiebanan och så gott som rymt från fosterlandet.

Säkerligen hade han det ganska smått, och att bo på hotell, skulle allt för hastigt sluka hans med möda hopparade slantar. Det var under många år, som ingen visste var han fanns. De små korten till jularna sade intet mera, än att han ännu levde.

Under oron för Lis glömde de bort, att han skulle komma, och doktorinnan Järnefrost blev också helt överraskad, då hon en dag vid en ringning öppnade tamburdörren och fick se en främmande man stå framför sig med något i blicken av gammal god vän. Men vid hans: Goddag, kära tant Eva, värmdes hennes hjärta av igenkännandets stora glädje.

Efter en stund sutto de inne i doktorinnan Järnefrosts rum. Där var allt så likt som på Hellebacka och tant Eva var sig också lik, nej, inte äldre än då, snarare

yngre, tyckte Gösta Björk, som satt och pratade om sitt gångna liv.

Doktorinnan Järnefrost hade svårt att inte klappa honom på kinden som förr i tiden, ty trots hans vidtinningen gråsprängda hår, hans av arbete och försakelse fårade drag, lyste blicken klar och vaken som i barnomens dagar.

Det var ett underligt samtal, som fördes dem emellan. En utomstående skulle ha haft svårt att förstå och följa med, då de hoppade från minnena på Hellebacka till hans olika äventyr i främmande länder, och så för en obetydlighets skull kunde fortsätta att åter tala om, då till exempel Elise och Gösta skulle ställa till kalas och smörjt sirap och peppar på skurna potatisskivor, som de sedan älskvärt bjudit deras gemensamma pinöande, guvernanten Ellen Berg. Hon hade tagit den största och vackraste och hon hade till barnens oerhörda förtjusning stoppat den i ett tag i sin mun. Barnen hade frustande av skratt sprungit och gömt sig, men inte längre bort än att de kunde höra hennes skrik om hjälp, ty hon trodde sig förgiftad. Gösta måste skratta än i dag vid detta minne. Men det fanns andra, som de ännu ej berätt.

Tiden gick fort för dem bägge. Doktorinnan Järnefrost hade flyktigt sökt fylla luckorna i hans kännedom om de senare händelserna i hans barndomshem liksom i deras eget liv. Hon förstod ju, att till en del var han underrättad därom genom brev från sina syskon.

Han å sin sida lät henne veta, att han först efter otaliga misslyckanden och besvikelser lyckats att få det ekonomiskt bra. Det hade skett genom ett ihärdigt ar-

bete och genom att aldrig släppa taget, aldrig låta misströstan få insteg i sinnet. Nu hade han förvärvat stora teplantager. Ungefär hälften hade han avyttrat, och för en del av denna summa ämnade han köpa sig en egendom i Sverige för att på gamla dagar känna glädjen att äga ett hem i fosterlandet.

— Jag har just varit och sett mig om i Bohuslän, men där fanns det ingen till salu, som lämpade sig för mig, sade han. — Varken doktorinnan Järnefrost eller Gösta Björk hade hört, då Astrid kom hem, upptagna som de voro av sitt samtal. Nu stod hon som en ljus uppenbarelse i dörren till det yttre rummet, glad över att Lis var bättre samt nyfiken att se vem det var, som mor talade vid.

Gösta Björk såg henne samtidigt som doktorinnan Järnefrost. Han satt kvar orörlig med blicken stirrande på den överraskande uppenbarelsen i dörren.

Han hörde ej, att doktorinnan Järnefrost sade: — Det här är Astrid, min äldsta tös! Han rörde sig inte ens, fast Astrid kom närmare och sträckte fram sin hand för att hälsa och önska honom välkommen.

Hans blick, kanske ändå mera än hans sätt, gjorde henne generad och bortkommen. Hon rodnade av förvirring, då hon halvt allvarlig, halvt leende sade: — Ja, jag är Astrid, och detta här är väl, är väl Gösta, kan jag förstå. Välkommen hit till oss!

Astrid visste inte, om hon skulle kalla honom herr Gösta eller för farbror och i förvirringen blev det Gösta, såsom hon hört mor säga, då de talat om honom.

— Tack, sade han endast och tog hennes hand i sin.

Han hade rest sig upp, och där de stodo sida vid sida var han ej mycket längre än hon.

Han stannade över middagen och dröjde kvar till kvällen, det var ju så mycket gemensamt de hade att tala om, och för honom, som så många år saknat den svenska hemkänslan, föreföll detta hem honom såsom något sagolikt, det var i hans ögon själva hemmet personifierat.

Hans blick hade svårt att lämna Astrid, den drogs till henne oemotståndligt.

Astrid, som var van vid att liksom komma litet i skuggan av Lis otvungna charm och smidiga väsen, kände sig omedvetet smickrad av den tydliga beundran hon väckte. Astrid tyckte förresten, att hon kände honom sedan förr, ja, långt innan hon var född, ty han skulle egentligen varit hennes far, om ej den andre kommit i vägen. Astrid gjorde sina tysta jämförelser, och medlidandet med modern var på väg att förbytas i en hård dom, ty hur kunde hon övergiva en man som denne, för att kasta sig i armarna på den andre!

I tysthet tänkte de alla tre många undersamma tankar, medan de talade om andra ämnen.

Då Gösta Björk sent på kvällen gick hem till sitt rum på Grand Hotell, var han djupt rörd över deras vänlighet att vilja bjuda honom kvar såsom gäst i deras hem, ty han förstod tillfullo, hur mycket allt detta innebar.

Dagen därpå hoppades han, att åter få råka dem. Hans gång var spänstig, och han bar med sig en rikedom av ljusa drömmar om en lycklig framtid i hemlandet.

Nu, då Lis var utom all fara, tyckte Astrid att hela livet kändes så mycket lättare. Inte ens fröken Pilspets, som varit uppe på ateljén för att avprova en klädning, som hon sedan själv tänkte sy, hade haft förmåga att plåga henne.

Det hade kommit några nya elever till kursen i klädsömnad, och på avdelningen för vitbroderier var det alldeles fullt. Fortsatte det som hittills, kunde Astrid ej vara annat än nöjd. Hon hade allvarligt tänkt på, att låta Dike få sin vilja fram och gå som frielev igenom de olika kurserna för att sedan bli lärarinna och hjälp för framtiden.

Astrid kunde inte låta bli att hålla av den lilla stackaren, som så tappert stridde för att få behålla sin frihet och slippa nitas fast vid en kontorsstol. Men vart arbete måste ju äga sina stötestenar liksom också några små glädjeämnen.

Varför Astrid ej för länge sedan lovat Dike att komma, berodde på doktorinnan Järnefrost, som avrådde Astrid till detta steg och dessutom påstod, att emot fru Pegés medgivande kunde det aldrig komma ifråga.

Det fanns flera flickor, som kunde bli till hjälp på ateljén, om de blott ville ägna hela sitt intresse åt detta arbete och ej blott hava det som en bisak och nöjena till huvudsak.

Under Lis sjukdom hade Astrid riktigt lärt känna och uppskatta Dike. De båda flickorna gjorde nu upp många olika planer på, huru det skulle kunna ordnas riktigt festligt för Lis snara hemkomst.

Dike ämnade köpa blommor för att pryda hela rummet med. Helst hyacinter, liljekonvaljer och rosor, stora, rö-

da rosor. Astrid protesterade emot sådana, som voro för dyra, eller doftade för starkt. Dike kunde absolut inte förstå, vad blomdoft kunde ha för inverkan på en sjuk. Hade det varit på våren skulle Dike ofelbart fyllt hela rummet med syrénér och jasminer, som hon tyckte hade så härlig, bedövande doft.

Dikes kassa, som konstant var stadd i ebb, hade ytterst ringa utsikter att kunna räcka till för allt vad Dike skulle vilja anskaffa, varken till blommor eller till det lass av choklad och godsaker, som hon tänkt hälsa sin vän välkommen hem med, fast hon hört att Lis ännu knappast fick äta annat än ägg och mjökmät. Dike hade grubblat både hit och dit för att kunna få den summa, som fordrades. Till slut kom hon på den tanken att studera sin garderob för att se ut något plagg, med vilket hon kunde gå till stampen.

— Bättre brödlös än rådlös, tänkte hon och synade sina klädningar.

Ingen skulle naturligtvis få veta av detta steg på förnedringens väg.

Hon valde ut den stjärngnistrande, månskensskiftande paljettklädningen, den var det vackraste hon ägde. Visst sved det att offra denna härliga klenod på vänskapens altare. Men en stor vänskap är värd ett dylikt offer, tänkte Dike, och så snurrade hon in sin skatt och vandrade oförmärkt ut med den till ett pantkontor.

Dike var rädd, men på samma gång stolt över sitt eget mod att ensam våga gå till en dylik röverkula.

Dörrklockan pinglade på ett obehagligt skrällande vis, liksom om den ville basuna ut, att här kommer Eurydike

Pegé, som är så fattig, så hon inga pengar har utan bär en klädning, som hon vill stampa på för att få blommor till en god vän.

Klädningen var i Dikes ögon höjden av allt vackert, som tänkas kan. Den borde minst kunna inbringa fyrtio, femtio, kanske hundra kronor.

I den synande pantlåneherrns ögon befanns den vara allt för lätt, det vill säga den var ej värd mer än fem kronor. Och Dike, som absolut måste hava minst tolv, ty den summan hade hon beslutat att firningen av Lis hemkomst skulle få kosta.

— Fem kronor, det räckte ju inte alls. Dike grubblade i febril brådska över annat hon kunde äga, som var värt pengar.

— Skolböckerna?

Men dem måste hon ju behålla och läsa uti. När allt kom omkring ägde hon verkligen ingenting, som var av värde.

Väl hemma gjorde Dike en noggrann besiktning av hemmet och dess skatter. Hon ämnade ju ej stjäla, visst inte, hon skulle ärligen betala igen pantpengarna med de pengar hon under påsken förtjänade på sitt arbete. Men nu måste hon ha pengar, och att bedja modern eller systrarna därom, var ju värre än att inga pengar ha, ty det visste Dike med säkerhet, att skulle de få veta vad hon skulle hava dem till, skulle det inte bara bliva blankt nej, utan också obehagliga beskyllningar och hårda ord.

Nej, Dike hade funnit, att enda sättet var att reda sig på egen hand ur tillfälliga svårigheter. Hon skulle naturligtvis ej låna något i ögonenfallande föremål eller något, som hon kunde tänka kunde komma till användning

i hemmet. Det måste vara något annat. Men vad? Vad skulle hon välja?

Lis skulle komma hem ifrån sjukhuset dagen därpå, och Dike måste ha allt klart innan dess.

Ett skärt sidantäcke skulle vara bra roligt för Lis att ha, nu då hon ändå måste ligga den första tiden och ett par skära sidentofflor och en liten spetsnattmössa med skära sidenband, för kanske Lis tappat allt sitt hår, och då skulle detta inte synas. Dike tänkte på, att den där docenten naturligtvis skulle komma och hänga där uppe både bittida och sent nu, då Lis kom hem, och det vore ju bra synd, om han skulle få se Lis alldeles skallig.

Dike gick ut i köket, där fanns absolut ingenting att taga. Hon sökte igenom hela salen och drog slutligen ut skänklådorna, en efter en för att undersöka, om det möjligtvis där kunde finnas några förborgade skatter, som ingen brydde sig om. Till slut upptäckte hennes spanande öga ett paket, invirat i silkespapper. Dike vecklade upp det.

Hennes iver förbyttes till bestörtning, ty där låg en sjöskumspipa med guldbeslag, den låg i ett etui, fodrat med rött siden. Dike hade aldrig sett den förr, vad hon kunde minnas, men den såg alldeles ny ut och etuiet verkade fäsligt pampigt. Den var ju som skapad just för detta ändamål, ty en pipa begagnade ingen av hela familjen, det visste hon alldeles bestämt, och den skulle alltså ingen sakna.

Dike tyckte att hon just träffat på det bästa, som tänkas kunde, om hon kände sig lätt om hjärtat, då hon halv-sprang gatan fram för att nå pantlånekontoret, innan det stängdes.

— En sådan tur, en sådan oerhörd bondtur att just finna en sådan pipa! Det hade kanske varit pappas en gång i tiden eller den där rika morbroderns.

Dike var nära att tappa sin skatt, ty på samma trottoar, som hon själv gick på, fick hon se kadett Blom komma gående. Hon hade ej sett honom sedan den där teaterkvällen.

Om en stund måste de mötas. Dike ville inte hälsa på honom, hon kände sig sårad och kränkt av hans oridderliga beteende emot henne den där oförgätliga gången, och ändå mer skämdes hon över sig själv och hur hon sett ut. Men på samma gång ville hon gärna se en skymt av hur han skulle göra, då han fick se henne. Dikes ivriga blickar irrade omkring för att upptäcka något bodfönster att kunna stanna vid och låtsas titta på dess skyltvaror.

Det närmaste fönstret var en cigarraffär, längre bort vågade hon ej gå, alltså stannade hon där, och började att noggrant studera de olika cigarrerna, cigaretterna och cigarrlådorna, som stodo i olika staplar. Nu borde han hunnit förbi. Dike sökte att i fönsterrutan se, om han skulle passera bakom hennes rygg eller smyga förbi på en omväg, man kunde ju ej veta vad han tog sig till.

— Goddag fröken, hörde hon honom i samma stund säga alldeles i sin närhet. Dike stirrade alltjämt på de lockande cigarrlådorna, hon hade tydligen ingenting hört.

— Goddag, fröken Pegé!

Dike vände sig om och hälsade överraskad som på en främling, som hon ej visste fanns i staden, mycket mindre i henes omedelbara närhet, så ämnade hon fortsätta sin väg såsom det anstod en dam, som blivit kränkt.

— Det är vådligt vackert väder i kväll, sade kadett

Blom och ställde sig hindrande i hennes väg. Dike teg, för hon visste absolut inte vad hon skulle säga.

— Kanske att jag kan få hjälpa fröken att bära, fortsatte kadett Blom, precis som han förr erbjudit sig att bära hennes skolböcker.

— Nej tack, svarade Dike morskt, och knep hårdare om etuiet med dess fina innehåll.

— Fröken tillåter väl i alla fall, att jag följer med till porten?

Också de orden brukade han säga förr, då de möttes om middagarna, och han eskorterade henne till hennes port.

Dike började vekna, men så stelnade hon till av fasa. Tänk, om han skulle tvinga sig med och se, att hon gick till ett pantlånekontor!

— Jag har stämt möte med min gifta syster och har väldigt bråttom, så det är bäst jag skyndar mig, hafsade Dike ur sig med sludrig fart.

— Henne såg jag alldeles nyss gå upp i en bil, och någon värst stor brådska har väl inte fröken, då fröken kan ha tid att stå och stirra på cigarrlådor så där länge, som fröken nyss gjorde. Kadett Blom blev mer och mer ivrig att få återknyta det goda förhållandet, som förut rått dem emellan. Hennes tydliga köld kom hans ömma låga att åter flamma upp.

— Å, vad den saken angår, så kan den minsann ha sina randiga skäl, svarade Dike med en viss undermening i tonen på hans föregående fråga. Men nu måste jag springa.

— Å ja, jag kan väl också springa, sade kadett Blom och tog långa hoppande steg för att med värdig hållning försöka hålla jämna steg med Dike, som redan fått litet försprång. För en del kan det kanske tyckas lätt att fö-

ra en ledig konversation medan man halvspringer. För kadett Blom var det mycket svårt, helst, som han måste se åt alla håll för att i tid upptäcka möjligen mötande förmän och kamrater för att i så fall sakta farten och uppträda mera respektingivande. Först vid Lenas port stannade Dike tvärt.

— Adjöss, avbröt hon honom mitt i meningen, då han med andfådd röst sökte förklara, att han blivit illamående, när de sist varit på teatern.

Den tunga ytterdörren smällde igen om Dike, och där stod kadett Blom, harmsen, andfådd och handfallen.

Dike stannade kvar i förstugan och såg med klappande hjärta igenom dörrens järnornament, hur kadett Blom blev stående kvar och först efter en stund lommade iväg som en slokörad hund. Fast själv hoppades han, att hans hållning var lik en nyutnämnd amirals.

Först då Dike var fullt viss om att han ej var i närheten, smet hon ut och ilade i sporrsträck till pantlånekontoret, varifrån hon hoppades att hemföra det kapital, som hon ansåg vara nödvändigt för att värdigt fira Lis hemkomst.

* * *

Dikes hjärta klappade av all den överståndna ångesten inne i pantlånekontoret, ty tänk, tänk om någon bekant hade fått se henne där!

Just som hon kom ut ur boden och skulle skynda hem, var hon nära att falla i famnen på en mycket berusad man, som kom raglande mot husväggen. Han hade en kvinna

i sällskap, också hon verkade berusad. De tycktes gråla. Hon sökte draga honom till sig, men han stretade emot. Dike vek åt sidan för att ej komma i beröring med dem.

Mannen såg upp och mötte hennes blick. Bägge studsade till som slagna av samma tanke. — Så, min duva, sade han med skrovlig röst och närmade sig Dike, medan han, alltjämt såg på henne med ett uttryck, där vreden synbart stegrades. Det var du, som var i sällskap med min dotter, fröken Högfärdsblåsa, jag känner väl igen dig! Och nu ser jag på dina ögon, att hon ljugit dina öron fulla! Ljugit, ljugit, ljugit. Men nu kan det vara nog med ljug! Jag har låtit henne vara ifred. Henne och den andra fröken Högfärdsblåsa, som inte vilja kännas vid sin egen far. Som springer, då de se honom komma på gatan. Och käringen, det satans aset, som stal min hustrus kärlek och som stulit mina barn! Nu är det slut, förstår du! Ja, stå där och se rädd ut, min fröken, för nu är det slut med mitt tålmod. Jag har bidat min tid, men nu är hämdens stund kommen. Och jag skall hämnas för all fruktan, förakt och avsky, som de visat mig, och för alla de pengar de bestulit mig på. Mannen skrattade till och hytte med bägge armarna i luften medan han knöt händerna i raseri.

— Hämnas. Hämnas. Hämnas, skrek han vilt.

Några förbigående stannade för att se på mannen, som nu föreföll nästan nykter.

Dike var för rädd för att kunna tala eller röra sig.

Släpp mig kvinna och dra' åt helvete, mannen slängde sig fri ifrån sitt sällskap, och så började han att springa. Då Dike fick se honom snedda över gatan och sedan vika av uppåt tvärgatan, som var genaste vägen till tjugu-

tvåan, greps hon av en fruktansvärd tanke. Ja, hon visste, att det var så. Han skulle springa upp till tant och Astrid, han skulle slå ihjäl dem! Han skulle hämnas för allt det onda, han gjort dem! Kvinnan, som varit i mannens sällskap, sökte att hinna upp honom, men han hade fått försprång.

Dike kände, att det var på henne vännernas liv berodde, och här stod hon alltjämt stilla och kunde ej röra sig, inte skrika, inte ens tänka klart.

— Väntar lilla fröken på någon, eller kan vi kanske få sällskap, sade en schåare och ställde sig så nära in på Dike som möjligt.

— Skaffa en bil, fort, det gäller livet. Äntligen kunde Dike tala, och hon skrämde den älskvärde mannen med sin röst. Han förstod, att det var brådska eller fara å färde. På avstånd framrusade en bil, mannen fick den att vända, och inom en minut var Dike på väg till tjugutvåan.

Skulle hon komma för sent? Gatan föreföll henne ändlöst lång och människor, bilar och spårvagnar, som kommo hindrande i deras väg, tycktes aldrig taga slut. Dike satt icke, därtill var spänningen för stor. Hon halvstod på skälvande ben, till hälften böjd ut ur den öppna bilen. På långt håll ser hon mannen, som alltjämt springer, snart skall han vara framme vid tjugutvåans port. Och ännu står bilen och väntar på att spårvagnen skall krypa förbi, innan de kunna fortsätta.

Bilen sättes igång. De ha för länge sedan kört förbi kvinnan, som sprang efter mannen. Av luftraget, kanske också av ångesten att oavbrutet blicka emot ett bestämt mål, fylles Dikes ögon av tårar. Kanske det därför bara är inbillning, när Dike tycker sig se, hur mannen börjar

vackla. Nu har han nått huset, snart skall han vara framme vid tjugutvåans port. Han skall taga hissen, innan Dike hunnit fram, han skall ringa och Astrid skall öppna.

Ett genomträngande skrik kom chauffören att vända sig om och att stanna bilen. Och i samma stund ser han sin passagerare kasta sig ur vagnen och springa framåt gatan.

Dike ser hur mannen raglar framåt, vinglar åt sidan och sedan faller redlöst ned på gatan alldeles framför tjugutvåans port.

Dike har en enda redig tanke, att hon måste hålla fast honom, innan han åter reser sig upp. Under hela tiden medan hon springer, skriker hon med gäll röst:

— Hjälp, hjälp, kom och hjälp. Det var inte många människor, som hörde ropen, ty så här dags på dagen var det ej mycket folk ute.

En gumma och några halv vuxna pojkar skyndade efter den skrikande flickan. Docenten Pilspets, som var på vandring hem, hade sett den springande mannen och hans fall och var just på väg att hjälpa upp honom, då han hör Dikes skrik på hjälp, samt ser henne som en furie störta fram till mannen, som hon handlöst kastar sig över.

— Håll i honom! Håll fast honom! skrek hon. Han får inte gå dit upp. Håll fast honom!

Då docenten hann fram till dem och såg Dikes ångest trodde han att mannen, som alltjämt låg orörlig var hennes far eller någon nära anförvant, och att hennes förstörda utseende, berodde på den oro hon hyste för det som hänt den till det yttre livlöse mannen. Han sökte lugna henne med att mannen antagligen ej var så farligt

skadad. De skulle bära upp honom och laga att han fick vatten, så kvicknade han till igen.

Docenten kunde inte förstå sig på flickan, ty till allt vad han sade, bara skrek hon. — Nej! Nej! Håll bara fast honom.

Dikes bil hade under tiden kört fram och stod nu i avvaktan på vidare order.

— Där, låt oss bära in honom dit. Dikes iver var obetvinglig. Gumman och de bägge halv vuxna ynglingarna hjälpte till med att lyfta in den avsvimmade mannen i bilen. Docenten vände sig till Dike och frågade vart de skulle köra honom.

— Bort, bara bort, skrek Dike och höll ett fast tag om mannens orörliga armar.

Hade flickan blivit tokig. Docenten såg rådvill ut. Också chauffören tycktes undersam.

Då stapplade det fram en kvinna med uppsvällda kinder, håret i oreda, hatten på sned och blickarna i ondska riktade på Dike. Hon bände sig utan ett ord förbi docenten upp i bilen, där hon sjönk utmattad ned på sätet.

— Kör till Mästersamuelsgatan. Kvinnan sade ett nummer, och bilen gled bort ifrån tjugutvåan.

* * *

Lis var verkligen hemkommen.

Hon kände sig gränslöst rörd över all den vänlighet och kärlek hon möttes av, men också mycket trött. Och tanken på, att den älskade snart skulle komma, drev bort

sömnen, som var så välbehöblig för henne. Hon låg i Astrids soffa, ty under konvalescenstiden skulle systrarna byta nattläger.

Nu satt mor vid Lis sida och berättade hur ivriga bå-Astrid och Dike varit att få allt fint och festligt, och hur Dike av egna pengar köpt den lilla svenska sidenflaggan liksom nattmössan med blomsterguirlander och sidenband omkring. Det hade ju varit hennes tanke att också köpa ett helt fång med blommor, men då hade både generalskan och docenten bett att få den glädjen, och man måste ju vara rättvis, log mor och såg i smyg på Lis, vars ögon voro fulla av lyckotårar, där de blickade på de härliga blomstergrupper, vilka stodo runt om i rummet. Nu skulle hon äntligen få höra något mera om honom, något, som hennes längtande hjärta törstade efter att få höra.

— Mor, sade hon med en röst, som var svår att få fullt naturlig, vad sade han, docenten, då han fick höra, att jag var sjuk? Det var första gången på denna långa tid, som Lis kunnat göra en sådan fråga.

— Jag vet inte min älskling, vad han sade, för samma kväll reste han till Paris.

— Reste han till Paris, utan att först komma hit? Utan att taga avsked av dig? . . . Lis satte sig upp i bädden och såg med mörk blick på doktorinnan Järnefrost.

— Ja-a, det gjorde han, svarade doktorinnan Järnefrost, fastän hon kände, att hon borde svarat något annat, men hon var ej beredd på frågan, och att på något vis narras eller svänga sig hade aldrig varit hennes starka sida. Lis hade under hela sin sjukdom sorgfälligt undvikit att nämna hans namn eller på minsta vis hänsyfta på

hela den Pilspetska familjen, så frågan kom både överraskande och ändå efterlängtd, ty doktorinnan Järnefrost hade så mycket hon ville få tala om, men ännu ej vågat vidröra.

Lis bleka kinder blevo hastigt lika röda som rosorna, som stodo på Lill'Lis, vilken var smyckad som till bröllofsfest. Lis lade sig ned i bädden, och de röda kinderna blevo snart vita som på en död. Hon låg tyst med slutna ögon.

Kanske hon sov? Doktorinnan Järnefrost vågade ej göra någon fråga, men hennes sinne kändes tungt som inför en stundande olycka. Stjernerundsurets tick-tack var det enda ljud, som störde den stora tystnaden i rummet.

— Mor, jag vill inte se eller hälsa på någon människa mer än Astrid och mor. Ingen! Jo, lilla Dike, lade Lis till med matt röst. Hon hade ögonen slutna, det var som om dagsljuset varit för starkt och gjort ont.

Med tungt hjärta gick doktorinnan Järnefrost och telefonerade till generalskan för att tala om, att Lis icke orkade se eller tala med någon. De två damerna hade nämligen kommit överens om, att både generalskan, docenten och Kasper skulle på eftermiddagen komma upp och hälsa på den hemkomna.

* * *

Doktorinnan Järnefrost, som fruktat, att Lis skulle få ett recidiv, såg till sin glädje, att den sjukas krafter så småningom blevo större. Men blicken tycktes förgränd

och olycklig. Lis var uppe halva dagarna och kunde dessutom gå omkring i den lilla våningen, utan att temperaturen steg. De sutto helst alla tre tillsammans. Astrid talade om sitt arbete, och de utvecklingsmöjligheter hon drömde om. Hon berättade också om de gånger, de varit tillsammans med Gösta Björk.

Lis tyckte redan, att hon kände honom, fast hon ej sett honom. Nu var han i Småland för att hälsa på en gift syster och för att samtidigt se på egendomar i den trakten, ty han hade definitivt bestämt sig för att bosätta sig där nere.

— Han har föreslagit, ja, bett, att mor och vi två skola flytta till honom och anse hans hem som vårt, men jag vill naturligtvis inte lämna mitt arbete, sade Astrid i en ton, som vore hon beredd på motsägelser.

— Å, mor, det är ju som en bönhörelse! Lis fick glans i blicken, och rösten återfick något av sin forna livlighet. Tänk, att få resa härifrån, strax.

— Och jag, som trodde, att du älskade vårt lilla hem och trivdes med det så som vi nu ha det. Mors röst lät så sorgsen.

— Förlåt! Lis ögon fylldes av tårar. Viss trivs jag, men i alla fall. Tänk, att få komma ifrån ett ställe, där man riskerar att... att möta personer man fruktar att se, att få lämna Stockholm och allt skvaller och tarvlig småsinthet och kvävande höga stenhus. Och i stället få komma ut på landet! Så måste vi väl också just som gottgöra vad mamma brutit emot Gösta. Tycker inte du det med? Hon såg spörjande, liksom bedjande på systern, vilken hon till sin förvåning såg rodna.

— Ja, det är just det jag också tycker, sade Astrid och

såg noga på stygnen på sitt arbete. Därför tycker jag alldeles bestämt, att mor och du skola flytta dit ned och göra livet riktigt idealiskt för honom. Tänk, ni båda och så alla våra vackra möbler.

— Men du då? sade doktorinnan Järnefrost med en viss förebråelse i tonen.

— Jag! Jag stannar naturligtvis kvar och fortsätter med mitt arbete, och så reser jag ibland ned och hälsar på er, och så komma ni ibland upp till mig.

— Och du skulle kunna tänka dej, att bo ensam? Lis röst var tvivlande.

— Inte alldeles ensam, men jag kunde ju behålla de här rummen och hyra ut mors rum till någon av flickorna på ateljén. Där är det jämnt tal om, hur svårt det är att få rum, som passar, så nu är det lätt att få någon att dela hem med. Astrid framhöll den ogifta kvinnans många lyckomöjligheter. Hon talade med en iver som om hon fruktade att bliva avbruten eller motsagd. Då äntligen alla hennes många olika argument voro sluttömda, blev det en stunds tystnad, som först bröts, då Lis sade:

— Vet du, det låter precis, som om du gått och grubblat över det där länge, och hon fortsatte:

— Det är kanske det, som ligger i luften, för jag tycker precis, att det känns, som om ni gick och bar på någon hemlighet.

Astrid kände, hur hon åter skiftade färg, då hon mötte Lis blick. Men hennes ton var den vanliga, då hon svarade, att det var svårt att säga, hur länge hon burit dessa tankar under medvetandets yta, och naturligtvis var det mycket, som hade hänt under den tid Lis varit borta, och som de ännu ej hunnit tala om, men nu var det bäst att be-

stämman, hur de skulle göra, om de skulle eller inte skulle flytta dit ned.

Det blev långa och ivriga samtal i detta viktiga ämne. Lis ivrade fortfarande för, att de skulle flytta till Gösta Björk, och Astrid förfäktade lika ivrigt, att hon själv måste stanna på den post hon nu hade, men att det var de andras skyldighet att flytta dit ned.

Doktorinnan Järnefrost visste inte, vad hon skulle säga eller tänka, och hennes oro stegrades trots att Lis snart föreföll fullt återställd. Ty hur skulle Lis taga den under rättelse, som så småningom måste fram till hennes öron.

Också Dike hade långa samtal uppe hos sin tillfrisknade vän. Hennes hjärta svällde av stolthet, då hon hörde, att Lis låtit hennes små blommor stå kvar på bordet, medan Astrid fått dela ut alla de andra till flickorna på ateljén. Själv hade hon fått flytta in de två syréträden till deras våning. Det tycktes också som om Dike kände sig oerhört kaxig över att hon var en självförsörjande kvinna, men, försäkrade hon med iver, inte en dag längre än till skolan började i påsk, ämnade hon mögla bort på en sådan plats.

Hon var som en ung istadig häst, vilken sparkar bakut och vill skena, då betsel och sele för första gångerna skola läggas på den. Dike hade en skrattretande förmåga att härma sina nya kamrater. Hon beskrev hur var och en sökte stjäla tid åt sig med att göra ingenting. Hur de kunde låtsas arbeta bara direktörens steg hördes närma sig.

— Men, kunde hon tillägga i allvarlig ton, ibland är det alldeles för mycket arbete för somliga, och dessa av arbete överlastade måste bliva både utslitna och förbi i för-

tid. Stackare, fortsatte Dike med ett verkligt medlidande i rösten. Tänk, att sitta så där ett helt liv och bara se reflexen av solen ifrån huset mitt emot, som jag gjorde i dag. Strax efteråt kom det med hennes vanliga glada flickröst:

— Och så ha vi förstås var lilla lunchrast. Somliga ha sina små paket med franska bröd med sig hemifrån, andra slinka ned till närmaste kafé efter kaffe och några wienerbröd. Men de flesta koka kaffet själva inne på den elektriska plattan i lunchrummet. Där är det en, som är "mamma" för det hela. Då må ni tro, att det pratas. Du tid, så munnarna gå! Jag sitter tyst, för jag har ju ingenting att prata om, men de andra känna så fasligt många människor, och där den ena inte vet besked, så vet den andra. Det är väldans intressant, må ni tro, ibland måste jag tro, att de veta allting om alla människor!

— Om alla? Lis såg med en mörk blick på Dike.

Dike rodnade ända upp till hårfästet och tillade brådskande.

— Ack, ja, du förstår väl att jag överdriver, jag menade bara så där, att de skvallra. Tänk, om Lis hade haft någon särskild mening med sin fråga!

— Ibland kommer kamreren in, fortsatte Dike ivrigt, och då må ni tro, att flickorna lysa upp. Han är också väldigt stilig. Hade Lena tagit honom i stället för svåger, kunde jag då förstått henne, för efter honom sno då alla flickorna.

— Kan ni tänka er, att Lena, som nu är gift och allting och borde vara stormlycklig, hon ser inte glad ut alls, och då jag är hos henne, så är jag allra gladast, då vi få gå

däriifrån. Nog var hon bestämd och säker förut, men nu så får en annan stackare inte en syl i vädret, bara för att Lena tycker, att allt vad mamma och jag säga är dumt. Hon är riktigt högfärdig, tycker jag. Dicke suckade.

— Men fortsatte hon med samma ton som förut, man kan ju förstå, att det har stigit henne åt huvudet att vara så där fin, som hon nu är och att veta, att hennes man har pengar att betala oss alla på kontoret. Och att hon har egna jungfrur och allt sådant där.

— Stackars Carmen, hon går där hon går, men det är rätt åt henne, för vet tant, att hon är så snål, ja, så grymt snål, så att det är tur, att hon unnar oss att äta. Och tror någon, att hon har den minsta vördnad eller respekt för mig, fast jag nu under hela skollovet släpar på en plats precis som hon. Nej, visst inte. Och då hon i går kväll fick höra, att jag hade stämt möte med en av herrarna på kontoret, det var förresten han, som ville bjuda mig ut på något skoj, och jag fick lov att tala om det för Carmen, för jag ville låna hennes nya vårhatt. Ja, då tog hon sin tråkiga nuckmin på sig som vanligt och sa, att fast jag nu hade plats och kanske kände mig litet självständig, så skulle jag veta att uppföra mig som det anstod en självförsörjande kvinna. Och hon ville varken låna mig hatten eller tillåta mig att gå ut med honom. Hon kände till hurudan han var, sade hon, ifrån den tiden, då Lena arbetade på kontoret, och Lena hade också reda på hurudan han var och hade minsann talat om för Carmen, hur han drog nytta av alla små äventyrslystna flickungar. Det där sa' hon bara, för att hon inte för sitt liv själv skulle kunna få ett det minsta lilla äventyr.

— Är du säker på det, frågade doktorinnan Järnefrost med en glimt av humor i blicken.

— Alldeles tvärsäker. Det kan väl tant Eva förstå, att man kan veta bara man ser på henne och mycket mer, då man känner henne som jag gör. Tänk på, hur lastgammal hon är, och hur inrotad hon är på sin plats.

— Men vad tycker ni att jag skall bli sedan? Dike såg spörjande ifrån den ena till den andra. Inte någon räknepåls eller något sådant där och läshuvud har jag ju inte, det vill säga, inte så, att jag vill bli ämbetsman och inte lärarinna, för barn skulle taga livet av mig med sina dumma frågor. Hade jag varit rik, skulle jag kunnat ge gratislektioner och känt mig som en ängel! Och inte har jag råd att göra ingenting, förresten skulle det väl vara värre ändå. Och inte kan jag bli sångerska och inte pianist och inte målarinna. Författeriet hoppade hon över, ty i sin själs innersta hoppades hon alltjämt på att en vakker dag upptäcka författarskapets flödande källåder. Det enda jag skulle vilja egna mig åt, vore att bli journalist, att få gå omkring och intervju alla storheter och ta reda på slagsmål och mord och annat roligt, och ständigt bära på färsk nyheter i handväskan! Tänk så stiligt, och fribiljett till teatrarna och så vidare och vidare och tänk, vad dom måtte ha roligt på redaktionerna. Men det kan man väl förstå, att förr skulle jag kunna bita mig i ryggen än få en sådan plats, därför har jag föreslagit mamma, att vi borde sätta upp ett litet bageri, då skulle vi ju alltid hava goda kakor och varmt i spisel, men det tycker mamma inte är fint nog. Och inte heller att få arbeta som Astrid och du Lis med att måla och göra blommor och handtryck. Men det skulle jag väl inte heller kunna

göra, då jag inte kan måla ett enda smul. Det där att jobba med färger skulle vara väldigt roligt. Vet ni, att här om dagen hittade jag på något så väldigt bra, men det ville mamma alls inte höra talas om. Men så är det alltid. Det jag vill, vill inte hon.

— Vad skulle det vara, undrade flickorna Järnefrost.

— Jo, jag tänkte ställa ut en annons om att en ung, glad dam med fördelaktigt utseende sökte plats som husföreståndarinna hos medelålders ungherre och på lön fästes mindre avseende. Mamma påstod, att det var opassande av mig att bjuda ut mig så där, men det kan jag då inte begripa, hur hon kan tycka. Den låter ju precis som alla andra annonser, man läser.

— Den gången hade nog din mamma rätt, sade doktorn Järnefrost, som hade svårt att ej le åt Dikes förvånade uttryck. Men hur tycker du det skulle vara, ifall du fick löfte att flytta till landet och sköta höns?

— O, så bedårande! Jag, som inte vet något roligare än att se, då hönsen himla sig och skrocka eller då tuppen gal, så här. Dike störtade och krumbuktade sig, gol överljutt och sparkade med fötterna ej allt för olikt en tupp. Hon utförde sin roll med stor skicklighet. De tre åskådarna måste skratta. Dikes glädjestrålade ansikte blev tvärt dystert, hon satte sig ned med en gammal människas uttråkade min.

— Det är förgäves, suckade hon. Jag vet att mamma skulle säga nej. För mamma vill inte bo annat än här i Stockholm, där det luktar storstad och gator. Och för mamma är det livet att bara få gå och se i bodfönster och titta på folk och njuta bilbullret. Jag minns minsann hur ofta hon sade till pappa, att hen-

nes själ förkrympte, då vi bodde där nere i Grenköping. Så måste ju också Carmen och jag dela hem med mamma, för att vi skola kunna leva ståndsmässigt. Och jag vet, att hon skulle säga att det är finare och säkrare att sitta instängd på ett kontor och låta tankarna snurra runt med siffror och dumma, enformiga ord än att sällskapa med levande djur.

— Dike, jag har det, sade Lis. Du skall hyra en villa utanför Stockholm och taga emot olika hundar, både sådana, som äro sjuka och sådana, vars herrskap skola resa bort, och som inte veta, vart de skola göra av sina älsklingar. Tänk, ett så roligt göra, och så roligt för hundstaccarna, som annars skola sändas till hundstallet, som är så otäckt för dem.

— Nej tack, sade Dike, jag tycker inte om hundar, och vi förstå inte varandra.

— Det är bara för att du aldrig lärt känna någon hund, ty den, som har både gott hjärta och uppfattning, måste ovillkorligen tycka om de trofasta djuren.

— Ack, vad tant är söt, som säger så där. Dike blev rörd över de vänliga orden, men hon skämdes att visa det, så hon började att borsta och gnida en fläck på sin kjol, som hon mycket väl visste satt rotfast kvar så länge tyget skulle hålla.

* * *

— Jag förstår inte varför mor går så ofta ut och går nu för tiden, klagade Lis och såg undrande på dokto-

rinnan Järnefrost, som stod färdigklädd till promenad. Vart går mor?

— Kära barn, vart jag går? Ut förstås! Jag tycker förresten att du också borde taga dig en promenad. Doktorn har ju sagt, att det bara vore nyttigt för dig att komma ut i luften. Det är omöjligt att få igen krafterna så länge du envisas att stänga in dig, som du nu gör.

Lis teg. Hon hade en formlig fasa för tanken på att behöva gå ut för trappan eller in i hissen och ned på gatan. Nej, ut ville hon inte gå, förr än de flyttade ned till Småland.

Doktorinnan stängde suckande ytterdörren. Hon gick långsamt ut för trappan som i djupa tankar. Den som sett henne kunde trötta, att det var i idel distraktion, som hon stannade utanför general Pilspets dörr, ringde på och blev insläppt. Det kunde ju också anses för en smula excentriskt av den gamla damen att efter omkring en timmes tid åter komma ut därifrån, fortfarande fullt påklädd för promenad och långsamt gå tillbaka uppför den femte trappan och åter vända hem. Hon hade då Kasper i följe.

Lis kom och öppnade. Kasper hade ej sett Lis under alla dessa många, många veckor. Han blev vild av förtjusning och for fram som en veritabel vilde. Det dystra uttrycket i Lis blick mildrades, och hon måste le åt hundens förtjusning.

Då Kasper något lugnat sig, sade doktorinnan Järnefrost med den naturligaste röst i världen. Jag råkade Kasper, då jag just var på väg hem. Han kände igen mig, och det var tydligt, att han undrade var du var, så jag hade ej hjärta att låta honom stanna ensam kvar.

— Var han ensam? Lis, som efter sin sjukdom alltjämt var svag, hade ett oroande sätt att växla färg. Hon borrhade smeksamt in sitt huvud i hundens yviga päls och sökte undvika den andras blick.

Doktorinnan hörde antagligen ej frågan utan fortsatte som för sig själv.

— Det är synd om Kasper nu för tiden, ty det förefaller mig, som om de inte längre brydde sig om honom.

Lis började att kela och leka med sin vän. Hans sällskap livade upp henne. Hon återfick något av sitt forna uttryck i blicken och leendet.

På kvällen kom generalskan upp för att hämta ned hunden, för hon misstänkte, att han fanns här uppe. Hon stannade kvar och pratade. Generalskan och Lis hade ju ej sett varandra sedan balkvällen, och det var roligt att få språkas vid.

Det var tydligen nyttigt för Lis att tvingas att sällskapa med andra personer än blott de allra närmaste. Men att dagen därpå gå ut en aldrig så liten promenad, som doktorinnan Järnefrost föreslog, det vägrade Lis ändå att göra. Men hon längtade efter Kasper och blev glad; då han kom uppstörtande.

Doktorinnan Järnefrost kände att ännu skulle det dröja länge om, innan hon skulle våga tala fritt med Lis om allt som nu tyngde hennes sinne!

* * *

Att generalskan Pilspets i vida kretsar ansågs för ett reellt fruntimmer, utan onödig sentimentalitet och känslö-pjunk var ett för länge sedan fastslaget omdöme. Därför skulle ingen enda av hennes vänner tro det varit sant, att hon den där dagen, då sonen kom hem och satte en skär nejlika vid Kristusbildens fötter, hade gått ut och köpt sig en amulett, som hon dagligen bar på sig, och att hon dessutom högtidligt lovade sig själv att alltid bära den, ifall den sjuka bleve bra. Föga kunde hon då tro, att lyckan ej skulle komma till dem, samtidigt som hälsan kom till den döende. Och ändå var det så.

Den sjuka hade tillfrisknat. Hon var ju till och med hemma, och hon bodde i deras omedelbara närhet, och ändock var hon långt mera fjärran nu, än då sonen varje dag på bestämda tider vandrade bort till sjukhuset, där hon låg, bara för att få se den byggnad, som härbärgerade henne.

Modern hade sett, hur sonens livsmod och hälsa återvände samtidigt som den sjukas. Han hade talat om sin kärlek för modern, och hade fröjdats och drömt fram-tidsdrömmar tillsammans.

Och nu var allt slut.

Hon, däruppe hade sagt, att hon ej ville se dem! De hade hoppats på, att då hon blev starkare, skulle de få gå dit upp till henne. Hon blev starkare, men ändå kom intet bud efter dem, ingen hälsning. Och de blommor, som de skickade henne, gavs till andra personer. Patrik hade mött Astrid en morgon, då hon var på väg bort med famnen full av de blommor, som han själv med så mycken omsorg valt! Han berättade det sedan för modern med en röst, skälvande av sinnesrörelse, han gick fram

för att taga den förtorkade nejlikan och smula sönder den till stoft, så som han ämnade söndersmula sin egen kärlek, men generalskan hejdade honom i sista stund.

Blomman skulle vara kvar, där den en gång placerats, hade hon då sagt. Och alltjämt låg nejlikan vid foten av Frälsarens bild. Utan den sjukas tillåtelse hade hon i alla fall gått dit upp. Hon hade talat vid henne och kunde berätta hur avfallen Lis såg ut, men sonen lyssnade ej till vad hon sade, och inte heller hörde han på, beskrivningen om Kaspers besök uppe hos Järnefrosts.

Hon där uppe var död för honom! Hon existerade ej längre i hans tankar. Han var hjärtetsårad. Han hade överskattat henne, han hade insett sitt misstag, och ingenting på jorden kunde nu ändra hans beslut att undvika henne.

Han stängde in sig på sitt rum och sökte att med arbete döva sin gnagande besvikelse. Ibland gick han ut på korta promenader. Han undvek sorgfälligt allt umgänge med föräldrarnas bekanta, och han ville överhuvud taget ej råka någon människa. Han tycktes inte ens märka att Kasper sällan var hemma.

Generalskan var nu ensam hemma och tänkte med en viss bitterhet på all den sorg, som drabbat alla medlemmarna i två familjer, enbart för att en enda person av en nyck, ett sjukligt infall ej ville råka hennes son! Och ingen vågade tala reson med henne av fruktan, för att hon av för stark sinnserörelse skulle få ett recidiv, ty hon "var så känslig, så svag".

Vad skulle hon måne säga, den otacksamma, om hon fick höra, hela den rysliga historien med fadern? Om hon visste hur duktigt den lilla flickan fem trappor upp

hade handlat för att rädda sina vänner, och hur storslagen Patrik varit, när han tog hand om den för honom främmande mannen, som fallit omkull på gatan.

Det var först sedan karlen hjälpts upp i bilen, som den upprörda flickan Pegé lyckades få kraft nog att göra klart för Patrik, att det var Lis och Astrids fader, som låg där avsvimmad. Sedan blev det en strid mellan Patrik och den gräsliga kvinnan, som trängde sig upp i bilen och ej tillät, att mannen fördes till ett sjukhus utan fordrade att de skulle åka till deras hem. Detta såg ut som ett riktigt rövarnäste, och Patrik fick vänta där en hel timme innan doktorn kunde komma. Denne konstaterade slaganfall.

Nu var den sjuke förd till ett sjukhem. Ännu levde han, men kunde varken tala eller röra sig, och döden kunde komma när som helst. Det var Patrik, som varit den som ordnat allt och så skonsamt som möjligt talat vid Astrid och doktorinan Järnefrost om det skeddä. Det var naturligtvis också han, som lyckades tysta ned offentliggörandet i tidningarna, då kvinnan häktades för stöld, och det blev husundersökning, och polisen fann graverande bevis för en rad hittills ouppklarade stöldkupper. Patrik hade blott tänkt på att Lis ej genom någon tidningsnotis skulle få vetskap om det skeddä. Han hade sänt henne blommor, han hade gått utanför epidemisjukhuset bara för att se de väggar, innanför vilka hon vistades . . . och nu var hans kärlek död, förbytt till besvikelse och förtvivlan!

Generalskan tänkte dessa liksom många andra tankar, medan hon gick omkring det stora salsbordet, som om hon haft beting att hinna ett visst antal varv, inom en viss tid. Hon hade för en stund sedan lyckats få sin man att gå ned till notariatavdelningen på Skandinaviska Kredit

vid Gustav Adolfs torg, för att tala om några obligationer, som hon hela morgonen talat om och verkligen kunnat väcka hans intresse för.

Det var omöjligt att förhöra sig i telefonen, hade hon sagt, och han måste absolut gå själv. Hon hade hört, att det var sällsynt fördelaktiga papper, han skulle verkligen taga reda på dem. Och så hade hon råkat överstelöjtnant Klubbs, som klagat över att Conrad aldrig kom till Sällskapet och lunchade. Hon hade sagt honom, att det var ovanligt lämpligt i dag, ty hon hade givit jungfrun ledigt på f. m.

Vilken lättnad det var, då hon äntligen hörde mannen gå och hissen knarrande åka ned.

Sedan var det Lina.

Hos Bergfalks i gamla staden hade det annonserats om nyinkommen Halmstadlax. Ifall Lina ville vara så snäll och gå dit och se, om hon ansåg den nog bra, för då kunde hon ju taga en halva, och så färsk spenat i saluhallen på Hötorget och så jordgubbar. De voro naturligtvis oskäligt dyra så här års, men det var bäst att hava något extra gott till påsken, det visste ju Lina, att både generalen och docenten tyckte var så roligt.

Det visste Lina mycket väl, men Lina ansåg, att det var lika bra att höra sig för hos deras vanliga furnissör i Östermalmshallen, ty det var ej så långt att gå.

Men den här gången måste Lina böja sig för sin husmors bestämda önskan.

Lina hade ju ingen brådska, generalen åt sin lunch ute i dag och generalskan själv var liksom docenten bortbjuden, och påskaftonmiddagen var ju klar.

Med knotande och missnöjd min gick Lina alltså de

ärenden hon hade blivit befalld. Beda, med sina skarpa öron och ögon, var inte heller road av att sändas ärenden, men blev trots detta skickad med ett brev till en av generalskans vänner.

Om adressaten ej var hemma, skulle Beda vara snäll att vänta till doktorinnan kom hem, ty generalskan måste ovillkorligen ha ett personligt svar, samt en provlapp på ett tyg, som skulle köpas.

Beda, liksom Lina var ju gammal i gården och ansåg det var bättre, att hon gick på kvällen, då hon ändå skulle gå till sin kusin, som bodde åt det hållet. Men generalskan hade ej samma åsikt. Alltså gick Beda med hopsnörpta läppar, hopdragna ögonbryn och sårad i sitt innersta trotjänarhjärta över detta ärende, och ändå anade ej Beda, att hon skulle få sitta och vänta i tre dryga timmar, ty doktorinnan var liksom generalskan bjuden på lunch till en gemensam vän, fast generalskan i går hade skrivit återbud, "emedan hon redan var bortbjuden".

Kasper var inlåst i jungfruns rum.

Hemmet var tomt.

Allt hade gått efter uträkning, nu gällde det blott de två huvudpersonerna! Generalskan skälvde av iver, där hon alltjämt travade omkring salsbordet och då och då kastade en blick på klockan.

En fältherre strax innan en avgörande drabbning kunde ej vara rov för större sinnesrörelse än vad hon nu var!

Skulle Patrik ej komma hem, som han sagt? Snart var det lunchtid, och ändock hördes han ej av.

Äntligen knarrade hissen och gick i långsamt tempo tills den stannade vid deras våning. Det var han!

Generalskan mötte sonen ute i hallen.

— Patrik, sade hon sedan de först hälsat, du får vänta något med lunchen i dag, ty både Lina och Beda ha fått lov att gå ut några ärenden. Och så en sak till. Vill du göra mig den tjänsten att svara på telefonen och öppna tamburdörren, om det är någon, som ringer. Jag väntar ett bud med tyg, som jag skall mäta av, du kan föra in den, som kommer till mig. Jag måste skynda mig att hinna sy undan det jag åtagit mig och som skall sändas till arbetsstugan uppe i Norrbotten. Du förstår, att då jag syr på maskin, hör jag inte om det ringer. Hon nickade till sonen och fortsatte in i de andra rummen.

* * *

Samma dags morgon, som generalskan Pilspets var så angelägen om att få sin man att gå till notariatet och tala om obligationer och affärer samt äta lunch ute, satt doktorn Järnefrost i sitt rum och sydde, samtidigt som hon talade med Lis. Morgonposten hade medfört ett brev ifrån Gösta Björk, däri han talade om, att han lyckats träffa på en egendom, vilken föreföll som skapad för honom. Närmaste station var Smälleryd, och den låg i nära grannskap till hans systers hem. Han skulle övertaga egendomen med kreatur och inventarier och tillträdet skulle ske redan den första maj. Han hade ej känt sig så lycklig sedan gossåren, ty nu hoppades han, att tant Eva och hennes flickor skulle komma och bosätta sig hos honom, att de skulle känna, att hans hem också för framtiden

den var deras. Blev det ej så, skulle alla hans nyväckta lyckoförhoppningar grusas.

Astrid hade redan gått till sitt arbete, så det var bara de två andra, som rådgjorde i den stora frågan. Lis tyckte det var en bedårande tanke. Hon skulle skaffa en liten stuga alldeles i närheten, och anordna det där sjuksemester- och vilohemmet för hundar, som hon talat med Dike om, och så skulle hon varje dag gå och hälsa på mor, som bodde i själva huvudbyggningen.

— Kanske din första klient då blir Kasper, ty nu i sommar skall ju hans herrskap resa utomlands. Har generalskan talat om, att docenten redan rest bort?

— Nej, inte ett ord har jag hört. När reste han?

Doktorinnan Järnefrost tycktes ej ha hört den sista frågan. Hon gick bort och tog fram en packe blommig kretong.

— Lis, vill du vara snäll och göra mig en tjänst? Sist generalskan var här, kommo vi överens om att hon skulle få taga vad hon ville av det här tyget. Doktorinnan såg på klockan. Hon skulle sy ett övervar till en soffa, sade hon. Det gör mig så ont om henne, ty hon ser ut som om hon ständigt gick och var orolig och sorgsen. Tycker du inte det med?

Lis svarade ej, ty hon hade verkligen ej haft en tanke på om generalskan varit sorgsen eller orolig de gånger, då de råkats, ty hon hade haft andra tankar, som helt upptaget henne, och nu skämdes hon över sin egen blinda själviskhet.

— Jag skulle ej bedja dig gå, om jag ej visste, att du mycket väl orkar det, och jag måste strax skriva till Gösta och svara, fortsatte doktorinnan, så han ej går och oro-

ar sig i onödan. Alltså skriver jag, att du och jag flytta ned till honom! När vill du?

— Lilla rara mor, det får mor bestämma. Lis kysste den gamla på pannan, tog tygstycket och vandrade utför trappan. Hon gick som i sömnen.

Han hade rest. Hans kärlek hade ej mäktat bära honom över vad ryktet sagt honom om fadern, ty naturligtvis hade den där överstelöjtnanten berättat allt, allt av fattigdom, skam och elände. Naturligtvis skulle fadern skövla hennes liv så som han gjort det med moderns. Och den älskade hade inte ens brytt sig om att höra efter varför hon ej kom till deras avtalade möte. I denna stund av förtvivlan hade Lis t. o. m. glömt bort de skära nejlikorna. Allt var henne så likgiltigt. Nu, då han inte längre älskade henne! Mekaniskt hade hon gått utför trappan och lika mekaniskt ringde hon på tamburklockan.

Dörren öppnades och där, mitt framför henne, stod den person, som hon trodde sig aldrig mer få se.

— Där, sade Lis, då hon äntligen fick igen tal- och rörelseförmågan och räckte fram tygpacken. Det var henne omöjligt att hälsa som på en vanlig människa, och hon önskade brinnande att få sjunka djupt ned under jorden och gömma sig.

Inte heller docenten kunde finna sig till rätta i sin överraskning. Han blev rädd för hennes blekhet och fruktade att hon skulle falla avsvimrad ned framför honom. Han kände sig hjälplös och bortkommen, och hans hårda sinne var färdigt att vekna inför hennes hjälplöshet.

Som en tafatt skolpojke bad han henne stiga in och följa med till modern. Han gick före, och hon vacklade

mattbent efter. Äntligen hörde de ljudet av en symaskins surrande. Docenten öppnade en dörr, och som i en dimma såg Lis generalskan, som satt och sydde på maskin.

— Nej, så snällt av fröken att komma, sade generalskan och log överraskad, då de inträdde. Vänta Patrik, och kom och hjälp mig att flytta undan symaskinen. Fröken tycker väl, att här ser stökigt ut, men alla de här plaggen skolas nu skickas upp till Norrland, och den där tor-kade, skära nejlikan . . . som ligger och ser ut som bortkastad, den . . .

— Mamma, avbröt sonen med en skärande hård röst.

— Den där nejlikan gav Patrik Frälsarens bild, för . . . låt mig räkna efter, när det var du fick mitt brev, som omtalade, att fröken Lis låg sjuk, och som gjorde att du sedan huvudstupa reste hem . . . jo, nu minns jag, det blir i morgon för precis nio veckor sedan . . . och då han kom hem, gav han Frälsaren den här nejlikan.

Generalskan väntade ej något svar och såg ej på varken den ena eller den andra utan smög sig ljudlöst ut och stängde dörren efter sig. Sedan fortsatte hon att gå på tå genom hela filen av rum. Väl inne i mannens rum, sjönk hon ned på den stora skrivbordsstolen. I denna stund kände hon sig sjukligt svag och hjälplös och önskade, att hon haft mannen att söka sitt stöd hos.

Hade hon handlat orätt!

— Gud, förlåt mig i så fall mina synder, viskade hon med svag stämma. Men jag kunde ej se, hur de var på sitt håll förbittrades av sorg och besvikelse och längtan. Jag har gjort allt vad jag kunnat, men mera mäktar jag inte göra.

Hon blev sittande kvar lutad över skrivbordet med hän-

derna sammanknäppta, vilande över pulpetalmanackan i ångestfull väntan på, hur det hela skulle avlöpa.

Kanske satt hon så i blott några fattiga tiotal minuter, kanske i flera timmar, innan hon hörde steg, som närmade sig.

De kommo närmare, tänk om de gå ut i hallen i stället för att komma hit!

Generalskan böjde huvudet, ty stegen togo riktning emot det rum där hon satt. Hon stirrade på dörren, som om hon väntat att få se en uppenbarelse, och som en sådan föreföll henne också de bägge unga, då de trädde in i rummet.

— Var håller mamma till? frågade sonen med en jublande klang i rösten.

Generalskan ville resa sig upp och gå dem till mötes, men benen kändes allt för svaga, hon fick lov att sitta kvar där hon satt.

Det behövdes inga förklarande ord ifrån de unga. Strax hon såg deras glädjestrålade ansikten och av lycka lysande ögon, visste hon att all misstro och småsint stolthet å bägges sida fått vika för den stora kärlek, som bägge velat förneka.

Generalskan förstod, att det kan finnas känslor och ord, som äro för heliga att yppas för andra än blott dem det gäller, och därför gjorde hon ingen antydning eller fråga, om huru de kunnat återfinna tron på varandra. Men hon förstod att ännu visste Lis ingenting om Patriks handlingssätt emot fadern.

* * *

Sedan Lis gått var doktorinnan Järnefrost för orolig för att kunna samla sina tankar till brevskrivning. Hon satte sig på sin vanliga plats efter att först ha spelat en psalm. Hon hade en skuldmedveten känsla av att hon låtit Lis uppfatta vad hon sagt om att docenten rest bort såsom ett faktum i stället för ett löst antagande. Hon hade efter noggrant eftersinnande och med avsikt gjort detta, men nu tyngde det hennes ärliga sinne. Hon var också i vända över vad som till slut måste omtalas för Lis, ty fadern kunde ju när som helst dö och innan dess vore det gott, om hon kunde gå till honom och liksom Astrid giva honom ett vänligt ord.

Doktorinnan Järnefrost tog fram det gamla brevschattulet och letade rätt på de första kärleksbrevens från sin man, vilka hon genomläste.

Hur nära var det ej, att de två blivit skiljda åt blott genom fint spunnet förtal och lumpen avundsjuke. Och hur skulle livet blivit, om hon ej fått njuta av han stora kärlek och dela både hans glädje och sorg? Det var en underbar ödets skickelse, som gjorde att de råkades och allt blev förklarad dem emellan. Hon visste, att det varit i tanke på allt detta, som hon nu handlat som hon gjort vis å vis Lis. Det var ju bara i god mening och ej av själviska bevekelsegrunder. Nej, nej, det var intet orätt uti detta, att hon sänt Lis dit ned. Hon lade breven åsido för att fortsätta att läsa de andra, sedan hon först gått igenom ett kapitel i sin gamla bibel. Den gåva, som gavs henne allra först av fästmannen. Hon ville i ensamheten känna kärlekens heliga andakt och med tanken återförernas med den bortgångne.

Doktorinnan Järnefrost ryckte förfärad till, ty det ringde skarpt på tamburklockan.

Var det Lis, som redan kom hem, i så fall hade det varit förgäves, vad hon gjort för att söka få henne att övervinna sin egen kortsynta stolthet, så ovärdig en djupt kännande kvinna.

Hon gick med oro i sinnet för att öppna.

Det var ej Lis, som stod där, utan fru Pegé, rödflam-mig i ansiktet över vad hon ämnade att göra och kippande efter luft, ty hjärtat bankade som på en turbin i fullt arbete, och innan doktorinnan Järnefrost hann yttra ett ord, började fru Pegé att tala.

— Jaha, jag kan förstå, att frun är litet häpen över att nu först få visit av mig. Men jag tänkte som så, att det är bättre sent än aldrig.

Fru Pegé gick förbi doktorinnan Järnefrost och klev oombedd in i den lilla hallen, allt medan hon fortsatte att tala. — Å, kors du store tid, här ser ju rent herrskapslikt ut, ja förlåt, jag menar, att alla de här antikvarierna, de verka så antikt och förnämt. Jag har just som en liten klockarkärlek till sådant. Men är det inte imintation? För äkta vara, det är mycket pengar i dessa tider, och frun har väl inte så mycket av den varan, kan jag tro. Fru Pegé började stryka med handen över mahognymöblerna. Efter en stund, då de bägge fruarna sutto mitt emot varandra, hade fru Pegé ändå svårare än förut att komma fram med sitt ärende. Och doktorinnan Järnefrost gjorde intet för att underlätta det för henne, ty hennes tankar voro allt för upptagna av de stora minnen ifrån förgångna tider i vilka hon varit fördjupad, då det ringde, liksom på Lis och hur mötet där nere skulle avlöpa.

Det var dess utom svårt att följa med fru Pegé, som talade hit och dit. Hon rörde på ett tröttsamt vis ihop Lenas rika och utmärkta äktenskap med Carmens hårda natur och svårförståeliga syke. Det var först då hon började att tala om Dike, som doktorinnan Järnefrost lystrade till, ty det lilla barnet höll hon nu mera av än förr, ja hon var som en av hennes egna flickor, och det gjorde henne ont om Dike, som hade stora möjligheter till både gott och ont.

— Jag vet nog, må frun tro, hur Dike ränt hit i både tid och otid, och jag har ärligen förbjudit henne det, men vad lönar det att förbjuda ungdomar, då de vill en sak. Och jag skall säga, att det inte är så lätt att stå ensam i livet och dra försorg om tre oförsörjda barn. Fru Pegé suckade tungt. Nu är det så, fortsatte hon med sin nytra röst, att tösen går ut åttan i vår. Vi hade tänkt, att hon skulle få den där platsen på min mågs kontor, som hon nu vikarierar, och då får hon ju lön, så att hon kan betala för sig.

Här fick fru Pegé något i vrångstrupen och började hosta. Ja, det vill säga, fortsatte hon, flickan får egna pengar, så att hon kan betala en liten . . . liksom en liten inackordering för sig . . . och nu, ja, nu är det så, att Lena vill inte ha henne i sitt hem och Dike vill inte vara hos henne. Fru Pegé tystnade och sökte att finna igen sitt vanliga lugn igenom ett par djupa andedrag samtidigt som hon gned nässpetsen liksom hon blivit stucken av en ettrig mygga.

Doktorinnan Järnefrost såg sorgligt oförstående ut, ty hon kunde absolut inte begripa, varför fru Pegé skulle komma in till henne och berätta detta.

— Och Dike, fortsatte fru Pegé med något av dödsförakt i blicken, se hon och Carmen, de kunna förstås inte draga jämt, och vem av dem skulle bädda och laga maten och svara i telefonen och köpa hem maten.

— Nej, det blir enda möjligheten att Dike separerar från Carmen, som väl får bo på något annat vis. Ja, frun skall inte tro, att det är lätt att ordna med framtiden för sådana döttrar som mina äro.

— Men förlåt, avbröt doktorinnan Järnefrost, ämnar inte fru Pegé längre hushålla för sina döttrar? Det har Dike ej nämnt ett ord om.

— Hon vet inte om det. Ingen människa vet om det, men så är det i alla fall. Fru Pegé såg både stolt, generad och hemlighetsfull ut, samt inte så litet nyfiken över hur hennes vis à vis skulle taga detta meddelande.

— Inte kunde väl den lilla trinda frun tänka på att återgå till teatern, eller vad menade hon?

Doktorinnan Järnefrost såg med nyväckt intresse på sin granne.

— Ja-a, så är det, nickade fru Pegé till svar på den spörjande blick hon fått.

— När skall det börja, frågade doktorinnan Järnefrost artigt.

— Det skulle egentligen börjat för flera veckor sedan, men så skulle han resa bort, men i nästa vecka kommer han hem, och då börjar det riktigt, men jag har inte kunnat tala om det för flickorna ännu. Det känns liksom litet konfyst, och jag är rädd att dom skall skratta.

— Det är väl ingenting att skratta åt, om man följer sin kallelse. Men varför kan inte Dike bo kvar i hemmet som förr, det kan jag inte förstå?

— Kära, inte vill han det, och förresten flyttar ju jag dit ned i villan.

Doktorinnan Järnefrost tyckte, att det hela verkade litet konstigt, men redan från början hade fru Pegés konversation inte förefallit fullt vanlig.

— Nå, men hur länge varar engagemanget?

— Å, den här gången hoppas vi det blir för livstid. Fru Pegé skrattade till förtjust över doktorinnan Järnefrosts lustiga sätt att alludera på teatertider, som Dike förstas talat om.

— Menar fru Pegé att...

— Ja, visst katten, menar jag att jag skall gifta mig. Det trodde jag frun strax förstod. Och det är därför jag är här för att fråga, om frun vill vara så snäll och taga hand om Dike, för som sagt, då hon väl har platsen, kan hon betala för sig. Men det vill jag säga, inga pig-sysslor! Och så vill jag bedja frun om, att inte nämna ett knyst till Dike, för jag har tänkt, att jag skall göra det själv på ett högtidligt och minnesrikt sätt. Då Janne nu snart kommer, skall jag ha klarat skivan. Sen så blir det hans tur att hålla tal, och berätta dem, hur vi ska' få det i vår stora, senfödda kärlek.

Doktorinnan Järnefrost kände sig fullkomligt vimmelkantig av överraskning och av svadan, som fru Pegé märktade prestera.

Då fru Pegé äntligen gick, var det uppgjort, att Dike skulle få flytta över till doktorinnan Järnefrost, så snart büllopet var undanstökat.

Om sistnämnda eventuellt förestående flyttning till landet nämndes inte ett ord, ty kom Dike väl till henne, var det lättare att ordna upp dylikt.

Doktorinnan Järnefrost hade nätt och jämt andats ut efter detta "konfysa" besök, förrän det åter ringde på dörren. Då hon denna gång gick och öppnade, stod Lis glädjestrålände framför henne och vid hennes sida docenten.

— Mor, lilla kära mor, var allt vad Lis i denna stund av lycka förmådde säga i det hon slog armarna om den gamlas hals och kysste henne med öm tacksamhet.

* * *

Sedan kapten Persson rest, gick allt till det yttre som förut i det Pegéeska hemmet, ända tills fru Pegé fick telegram från Janne, som nyss var anländ till Göteborg.

Elfrida låg i hamn för att avlastas, och själv tänkte han resa upp med nattåget, för att redan följande morgon kunna få omfamna sin skatt. Han hade forcerat både lastning och hemfärd, och därför kom han nu tre dygn tidigare, än vad han förut i bästa fall hade hoppats på.

Telegrammet kom vid middagstiden på påskaftonen en stund efter det som fru Pegé kommit tillbaka från sin visit hos doktorinnan Järnefrost.

Fru Pegé hade ej vågat tro på möjligheten av att få se sin Janne förr än först följande torsdag, möjligen onsdag, och på fredagen därpå skulle de följas åt och taga ut lysning.

Då telegrammet kom med meddelandet, att han skulle vara hemma hos henne redan följande morgon, kände hon sig alldeles yr av fröjd. Hon började springa omkring i

rummen för att ställa var möbel i ordning, allt medan hennes tankar endast sysselsatte sig vid den lycka, som väntade henne. Hon gjorde mer oreda i oordningen i hemmet än tvärtom, men det märkte hon ej själv.

Eftersom det var påskafton kom Dike något tidigare hem ifrån kontoret än vanligt. Dike var trött och tyckte, att alla de siffror hon knackat fram från skrivmaskinen nu hackade i hennes huvud. Hon var missnöjd med att solen redan var borta, fast hon ett tag under dagens lopp sett reflexen av den på husväggen på andra sidan av gatan. Hon kände sig bitter vid tanken på, att skolkamraterna nu under påsklovet fingo lata sig och göra vad de ville. Hon var också hungrig, ty kaffet och wienerbröden hade ej mättat henne.

Modern såg obehagligt överraskad ut, då Dike uppenbarade sig, ty hon hade alldeles glömt bort både henne och Carmen och det där hemskt högtidliga, som närmade sig. Det där, som hon skulle meddela dem i väl valda ordalag.

Fru Pegé hade slutat att "städa" och var nu i full fart att leta reda på ett föremål, som hon var ytterst angelägen om att så snart som möjligt få rätt på. Hon fortsatte trots Dikes hemkomst i alla fall att slå i lådor och skåp, ty hon sökte efter detta föremål med en iver, som kom varje nerv i hennes kropp att skälva, och det kortklippta håret att darra vid varje häftig rörelse. Ibland stod hon stilla, med blicken stirrande ut i rymden.

— Var, var kan den vara. Var, var i all fridens dar har jag gömt pipan, presenten, som jag skulle hälsa Janne välkommen med? Fredspipan, som hållit på att taga alla de

senaste sparade hushållspengarna, tänkte fru Pegé med oro.

Dike, som gått ut i köket och tagit något ätbart för att stilla sin hunger med tills Carmen kom hem och de fingo äta middag, stod och såg med blandade känslor på sin mor.

— Jag tyckte så säkert att jag gömde den i den här lådan, och nu är den inte där. Herre du min Skapare, har jag nu blivit så gammal och slö, så jag inte vet, var jag gömmer undan sådana dyrbarheter, tänkte fru Pegé och fortsatte sitt fruktlösa sökande, medan hon gång på gång fick torka bort framsipprande svettpärlor, som fuktade hennes panna.

— Vad är det mamma snor efter, frågade slutligen Dike med en viss missnöjd överlägsenhet i rösten.

— Det har du inte med att göra, snäste fru Pegé, men så ändrade hon sig plötsligt. Har du kanske sett till en pipa, den låg i lådan där i ett etui, invirad i silkespapper?

Hon trodde inte, att Dike visste detta, men hon grep denna tanke, som en drunknande griper ett halmstrå.

— En pipa? Dike, som alldeles hade glömt bort historien med pipan, lät obehagligt överraskad vid moderns ord. Det var ju så förskräckligt länge sedan det där hände, och nu kom modern och sökte efter den. Dike skiftade både färg och uttryck, och fru Pegés skarpa blick upptäckte, att dottern ej längre såg så retsamt överlägsen ut som för en stund sedan.

— Har du tagit pipan? frågade fru Pegé och mötte Dikes skygga ögonkast med sina ursinniga blickar, där misstankens svarta klor fingo säkrare fäste. — Hör du

inte vad jag säger? Har du tagit pipan? Pipan som låg i lådan? Fru Pegés tålmod var slut, ty nu var hon fullt viss på sin sak. Hon stampade i golvet och knöt handen hyttande emot Dike.

— Den pipan vet jag inte om det var, men en gammal pipa, som låg där i lådan, har jag tagit. Dike sökte att trotsigt möta moderns ljungande blickar.

— Var har du gjort av den? Giv mig den strax!

— Det kan jag inte, för den är borta.

— Var?

— Den är ju borta, säger jag!

— Men jag vill ha igen den strax! Hör du, strax! Gå efter den ögonblickligen, annars skickar jag efter polis. Att tänka sig att bli bestulen av sin egen dotter i sitt eget hem. Det är mer än en människa kan bära.

— Jag har inte stulit, utan bara lånat den, och det är väl ingenting att bråka om en gammal pipa, som ligger där till ingen nytta, sade Dike och sökte smita förbi modern för att gå till sitt eget rum.

— Du himmelska pappa, så du talar! Till ingen nytta! Den nyköpta fredspipan, som... som... Giv mig den strax! Fru Pegé var fullkomligt utom sig.

Dike kunde ju inte giva, vad hon ej längre ägde i sitt våld, och till slut måste hon erkänna, att hon pantsatt den och att hon redan förstört de pengar hon på så vis lyckats komma över.

Det blev en obeskrivligt upprörd scen, som man med tysthet bör hoppa över. Till slut ville fru Pegé få Dike att erkänna, vad hon gjort av pengarna. Men det var omöjligt att få Dike att säga, vart de tagit vägen.

Fru Pegé var ännu i fullt uppror, då Carmen kom hem.

Skrikande delgav fru Pegé Carmen, vad som skett.

— Snälla mamma, försök att lugna dig, Dike har ju pantkvittot och om tisdag kan hon ju gå och lösa igen pipan. Och förresten vet jag inte, varför du ställer till ett sådant oväsen för en gammal pipas skull.

— Seså, skall du nu också hålla med den där slinkan. Jag säger ju, att det var en ny pipa, och att jag måste ha igen den, jag måste ha min fina fredspipa tills i morgon, då Janne kommer hit.

— Janne?

Bägge döttrarna sågo undrande på den i upplösnings-tillstånd stadda modern.

— Ja, det är så gott att ni få veta det strax, så är det undangjort. Jag skall gifta mig med Janne Persson, han har eget hus med trädgård och stor ångbåt, och om söndag åtta dagar skall det lysa. Jag hade tänkt tala om det för er förr, men det har just som känts så svårt att komma fram med att jag skall övergiva mina plikter mot er båda, men nu inser jag, att det är bäst som sker, då man kan riskera att bli bestulen av... mina egna barn, som man arbetat och försakat och slitit för i hela sitt liv. Och det är tacken jag får för all min möda och mitt arbete, att ni gaddar er ihop mot mig. Jag, som försakat och försakat för att göra livet ljust och lyckligt för salig Adolfs barn. Fru Pegés sjönk storsnyftande ned på en stol.

— Sorgligt nog äro vi också delvis dina, sade Carmen med skärpa, och eftersom du nu ämnar gifta om dig, är det väl mindre lämpligt att med tårfylld röst draga upp stackars pappas säkerligen mindre lyckliga tillvaro.

Och det är bäst att tala tyst om det där försakandet, för jag vet flera än du, som fått försaka i livet, fast de ej åbakat och basunat ut det så som du gjort. Carmen gick intill sig, blekare än vanligt, medan fru Pegé och Dike stillatigande stirrade på den tillslutna dörren.

* * *

Dike, som länge gått och drömt om att få sova minst halva påskdagen, kunde ej tillfredsställa denna eftertrådade önskan, ty sömnen hade försvunnit, den var fullkomligt borta! Och hur hon vred och vände på sig kom den ej igen, den var och förblev i ett oåtkomligt fjärran.

Moderns brådskande steg ekade emellan köket och rummen. Det skramlade med skedar och fat, och det allra ljuvaste stekos trängde ända fram till Dikes vädrande näsa. Hon satte sig upp för att se, om Carmen låg och sov.

Sängen var tom, och Carmen försvunnen.

Dikes minne återkom.

Carmen, aldrig i livet kunde hon tänka något sådant! Dike blev ändå mera klarvaken än förut, då hon kom att tänka på gårdagens skiftande händelser. Hon måste strax springa in och tala om det där inne. Där inne, betydde alltid för Dike familjen Järnefrost. Hon skulle också bedja om, att få äta litet frukost hos dem, ty hon ville inte vara hemma, då den där Janne kom.

Det dröjde inte många minuter förrän Dike var färdigklädd och kunde ringa på hos sina vänner. Det var

Astrid, som öppnade, och innan hon hunnit stänga dörren efter sin lilla vän, skrek denna: Goddag! Kan ni tänka er, att hon skall gifta sig.

Dike blev ju litet generad över att docenten redan satt där, men hon var för upptagen av den oerhörda nyheten hon skulle berätta, för att vidare fästa sig vid hans och Lis av lycka strålande utseende.

— Vem, frågade doktorinnan Järnefrost, som lovat fru Pegé att förtiga hennes hemlighet och alltså ej ville säga något.

— Ja, det är så... Det är oerhört, fortsatte Dike i samma ton som förut. Jag är som fallen ifrån skyarna eller som en tillplattad pannkaka. Dikes ögon voro runda av det otroliga, som skett och nyheterna, som hon bar på.

— Nå, men säg, vad är det, och håll oss inte längre på sträckbänken, sade Astrid, som verkligen började på att undra över vad det var, som så uppskakat Dike.

— Varför var ni inte hemma i går kväll? Jag höll på att ringa sönder ringklockan, för jag ville tala om det strax. Var var ni, frågade Dike, utan att fästa sig vid Astrids ord.

— Vi voro där nere, sade Lis med ett ljust leende och gav fästmannen en öm blick.

— Där nere, upprepade Dike undrande. Allihopa? Varför det?

— Det får du veta sen, men berätta först, vad du har att säga.

— Ja, det skulle då sannerligen inte förvåna mig, om det var tant Eva, som förlovat sig eller Lis eller Astrid, för nu är det bara jag, jag som just är i giftasåldern, som

inte gör det. Dike sjönk objuden ned på en stol och tog sig en skiva bröd, som hon började äta på.

— Räkna du inte din mamma och fröken Carmen också till den där kategorien, sade Astrid skämtande.

— Vänta bara skall ni få höra, sade Dike och hytte i luften med brödkanten. Men snälla Astrid, sätt dig ned, för annars trillar du i golvet, då jag talar om vad jag nu vet.

— Nå, men så börja då, sade Lis, ivrig att höra vad det var fråga om.

— Ja, vänta bara... lugn i stormen, sade Dike och såg ifrån den ena till den andra. I går, förstår ni, då jag kom hem... ja, det kan göra detsamma, men då, ja, det gör också detsamma, men så kom Carmen hem och då... då sa' mamma, att hon skulle gifta sig.

— Din mamma, sade Astrid och Lis på en gång?

— Ja, det var väl ingenting, men ni ska' få höra på värre. Då mamma sade, att hon hade försakat och släpat och dragit upp oss och vad allt det var, precis som om hon nupit upp oss ur ett kärr, då sade Carmen, att mamma skulle tala tyst om allt det där att försaka, för det kunde det finnas andra som också gjorde, fast de inte talade om det. Och så gick hon rak som en antenn in i vårt rum och stängde dörren efter sig och så förstår ni, stodo mamma och jag kvar som Lots fruar och stirrade på dörren, liksom vi trodde det skulle rullas fram en hemlighet på dörrträet. Men om en liten stund kom Carmen ut igen, vit som en bagare i ansiktet, och kan ni tro, vad hon sade? Jo, att hon, Carmen hade gått och försakat och arbetat för oss två i sju hela år, sju år förstår ni,

och att först nu ville hon tala om detta, nu då hon äntligen ansåg sig befriad från denna tyngande börda, ty nu, då hon fått höra att mamma skulle få ett eget hem, ansåg hon sig fri! Dike slog sig på bröstet, tydligen härmande Carmen. Med dig blir det väl alltid någon råd, sade hon precis som om jag varit en råtta, som man kan släpa vart som helst. Hon, ja det är ju alldeles onaturligt, hon är faktiskt förlovad! Och hon har varit det i fasligt många år, ja i alla dessa sju år. Tänk, en sådan idiot till karl! Och nu kunna de gifta sig! De ska' bara ha två rum, och Carmen skall gå kvar på sin plats precis som förut, för annars ha de inte nog inkomster. Men jungfru skall de ha, för Carmen förstår sig inte på jobbet med mat och dylikt. Tänk, Carmen kär och gift! Nej, det är bestämt inte möjligt, att det är sant. Då kan ju vem som helst bli gift.

— Ja, det är nog bäst att inte vara allt för snar till att döma, sade doktorinnan Järnefrost och såg kärleksfullt menande på Dike.

— Å tant, jag skäms så rysligt för tänk på allt vad jag har sagt. Men vem kunde också tro, att någon skulle bry sig om en sådan isbit, en sådan igelkott som Carmen! Då tycker jag det är mera naturligt med mamma, fast hon är så gammal, att hon naturligtvis inte kan vara kär.

— Aj, aj liten, nu är det ovissa dömandet här igen, som bara mäter efter din synvinkel, sade doktorinnan Järnefrost. Vet du, vad jag tror, jo, att då man är ung som du, då kan man svärma och göra dumheter, ja, saker som man sedan kan få ångra hela sitt liv, men man förstår ändå ej vad kärlek är. Den stora, fördjupade känslan, den kommer då man blir äldre. Och om din mor

äger förmåga att känna något dylikt, då gör hon det nog efter sitt sätt nu mera än förr. Och nu kan jag tala om för dig, att hon varit inne hos mig och frågat, om jag vill taga dig till mig.

— Har mamma? Har mamma varit här och sagt, att jag skall få stanna hos tant jämnt, hela, hela mitt liv?

— Ja, det har hon, men nu är det bara frågan, om du vill det.

— Tant! Dike rusade upp med en fart, så hon höll på att draga hela frukostduken med dess rikhaltiga innehåll med sig. — Är det sant? Skämta inte med mig! Gör inte det! Dike tryckte händerna mot hjärtat, som om hon ville lugna dess slag.

— Ja, det är sant, Dike. Doktorinnan Järnefrosts sträckte ut sin hand emot den upprörda flickan. Om du vill komma till mig som mitt barn, hälsar jag dig välkommen såsom sådant.

Dike kastade sig om doktorinnan Järnefrosts hals. Hon snyftade högljutt, och tårarna hindrade henne att tala.

— Jo, det var vackert! Tycker du det är en dotterlig handling, att det första du gör är att försöka att dränka mig med dina tårar. Vad tror du att Astrid och Lis säga om en dylik behandling?

Doktorinnan strök lugnande över den upprörda flickans huvud.

— De förstå nog hur lycklig jag är, som fått tant till mor, för se för mig är tant precis som en riktig mor, mycket mera riktig än mamma. Och nu kanske jag också kan bli en riktig människa. Dike smålog och såg med rödgråtna ögon och på ett rörande barnsligt vis ifrån den ena till den andra.

Först efter en stund, sedan Dike i tur och ordning fått krama om dem alla utom docenten, som hon i sitt innersta ansåg oerhört överflödig, samt Kasper, vilken hon bara givit en flyktig smekning, återgick hon till sin förra plats vid bordet.

— Kanske du i alla fall tvekar om, hur du skall göra, återtog doktorinnan Järnefrost samtalets avbrutna tråd, då du nu får höra att det är bestämt att jag skall flytta ned på landet till en egendom, som Gösta Björk köpt.

— Ja, det är väl bara bra, sade Dike förtjust.

— Men nu måste du tänka dig väl för, innan du väljer en oviss framtid hos mig i stället för ett bestämt avlönat arbete på din svågers kontor. Doktorinnan Järnefrosts röst lät allvarlig.

— Menar tant Eva allvar? Dikes ögon blevo åter runda av idel bestörtning.

— Ja visst menar jag det!

— Tant tror, att jag behöver tveka i valet mellan de där två alternativen...

Doktorinnan Järnefrost nickade jakande.

— Jag som avskyr sittplatsen! Jag skall med glädje rykta och mjölka kor och hästar och oxar och sköta höns och väva och plöja och så och gå i skogen och plocka svamp och konservera in den och sälja den på torget och först av allt skall jag ställa till med den där hundkliniken Lis talade om. Men det var ju så sant, det ville ju du ha för din räkning, Lis!

— Jag skänker dig idén till hur jag tänkt inrätta detta hem, men det blir en senare fråga, som du nyss sade. Först kanske du vill vara så söt och gratulera mig.

— Till vad då? Dike rodnade som en sannskyldig skolflicka över sin egen fråga, ty hon insåg hur obehövligen den var.

Sedan Dike fått reda på, hur högtidligt de i går kväll firat både förlovning och påskafton nere hos generalens, och hur underbart allting varit, ville hon också veta, hur det gick till, då Patrik — Dike nämnde hans namn med en viss bävande högtidlighet — hade friat, och vad det var som gjorde, att han gjorde det, då det inte skett förr!

De förlovade gävo varandra en blick av ljuvt förstående ...

— Ja, det var väl bara en förtorkad gammal nejlika, som liksom öppnade blicken på oss båda, eller vad tror du, Lis?

Fästmannens blick mötte Lis' och höll den fången i sin.

— Kanske också att det just var den, som återgav mig minnet av den syn jag ständigt såg, då jag låg döende ... Då jag blev frisk och stark glömde jag bort allt det där, och det var därför jag skulle straffas, sade Lis med låg röst, för att endast fästmannen skulle höra vad hon sade.

— Vi skulle straffas, menar du. Docenten såg förebrående på Lis.

— Ja, vi skulle straffas, upprepade hon småleende. Men nu ha vi äntligen känt igen varandra, innan det var försent!

Dike var inte alls nöjd med svaret, men hon ansåg det allt för ogrannlaga att följa efter de nyförlovade ut i köket för att få ett bättre.

Dike såg sig helt rådvill omkring, så fäste hon blicken med kysande misstro på Astrid, men hon sade ingenting.

Astrid kände hennes nyfikna ögon på sig och frågade vad hon ville.

— Ja, egentligen vill jag ingenting, men nog vore det roligt att veta, om du också är förlovad eftersom det tycks vara någon sorts förlovningspedemi här i huset.

Astrid rodnade pinsamt, men hon svarade med stor bestämdhet nej.

— Då skall du väl komma med tant och mig ned till Gösta Björk?

— Nej, jag har ju mitt arbete här och kommer att stanna kvar, men ibland skall jag resa ned och se till hur ri ha det.

Dike såg länge och grubblande på doktorinnan Järfrost, så kom det med ytterligt allvar: — Tänker tant gifta sig med Gösta Björk?

— Men kära barn, jag måtte i alla fall komma ifrån sådana funderingar, det kan du väl förstå. Ifall du verkligen gjorde frågan på allvar.

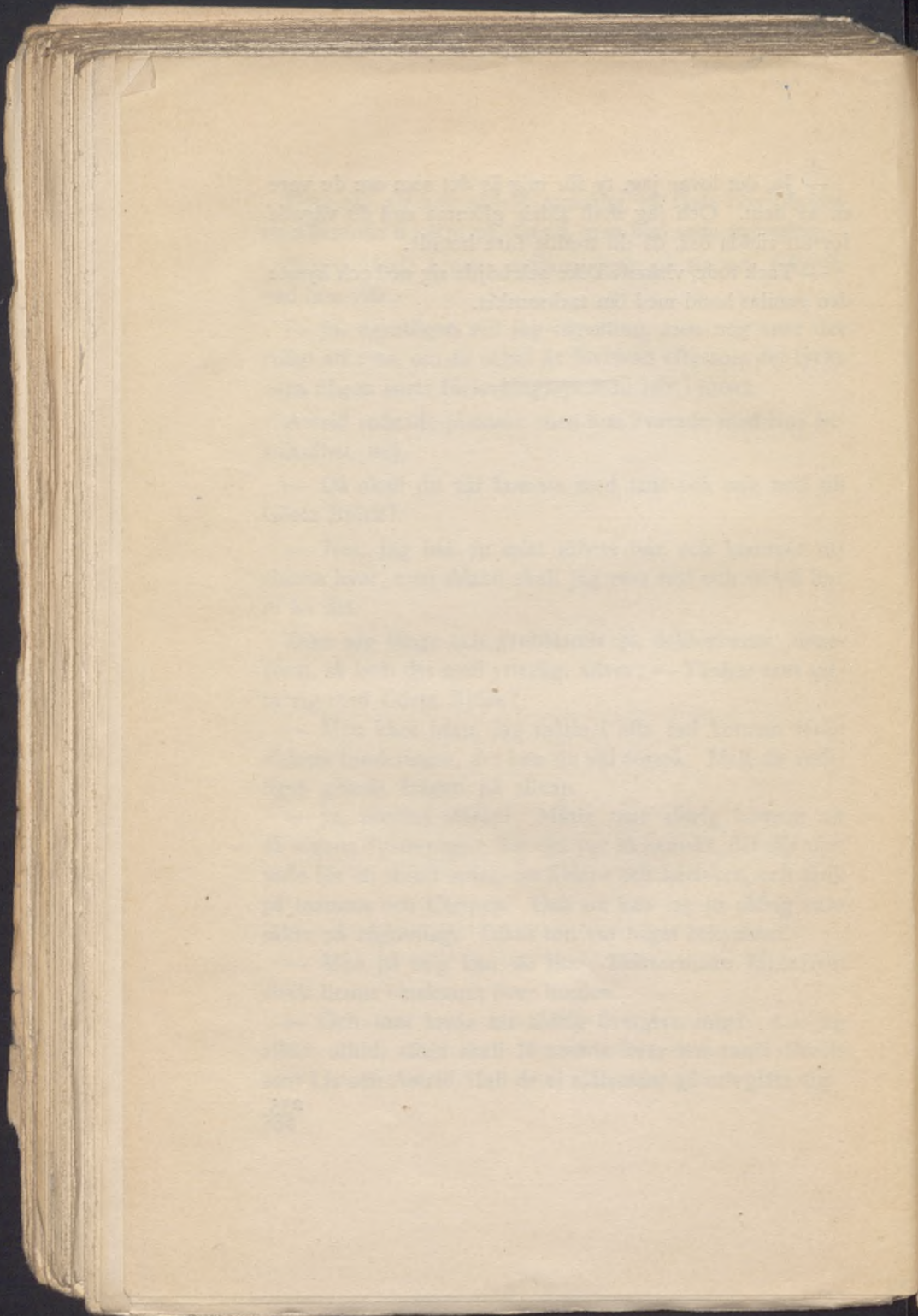
— Ja, absolut allvar! Måtte tant aldrig komma att få sådana funderingar, för det var så hemskt, det där tant sade för en stund sedan om åldern och kärleken, och tänk på mamma och Carmen. Och nu kan jag ju aldrig vara säker på någonting. Dikes ton var högst bekymrad.

— Men på mig kan du lita. Doktorinnan Järfrost strök henne smeksamt över kinden.

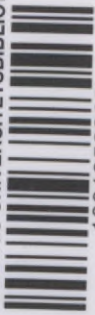
— Och tant lovar att aldrig övergiva mig? Att jag alltid, alltid, alltid skall få stanna kvar hos tant? Precis som Lis och Astrid, ifall de ej självmant gå och gifta sig.

— Ja, det lovar jag, ty för mig är det som om du vore en av dem. Och jag skall aldrig glömma vad du vågade för att rädda oss, då du trodde fara hotade.

— Tack mor, viskade Dike och böjde sig ned och kysste den gamlas hand med öm tacksamhet.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

1001956809

S. A. F:s Ungdomsböcker

SIGRID ADAMS:

FLICKAN FRÅN FRÄMMANDE LAND

Med omslagsteckning av *Maj Lindman*.

Kr. 3:—, inb. 3:75.

ROSA FITINGHOFF:

FLICKORNA I TJUGUTVÅAN

Roman. Med omslagsteckning av *Maj Lindman*.

Kr. 3:—, inb. 3:75.

LAURA FITINGHOFF:

I FJÄLLUFT

6:e uppl., 33:e tusendet. Med omslagsteckning av *John Dunge*.

Kr. 3:50.

LAURA FITINGHOFF och *ROSA FITINGHOFF:*

STELLA

Roman. Med omslagsteckning av *John Dunge*.

Kr. 5:25.

OLIVER SANDYS:

CHAPPY — RÄTT OCH SLÄTT

Roman. Med omslagsteckning av *John Dunge*.

Kr. 3:—.

H. G. WELLS:

MÅNPIRATERNA

Äventyrsroman. Med omslagsteckning av *Erik Åkerblad*.

Kr. 2:75.

ERIK JOLIN:

SAGAN OM SIGURD FAFNERSBANE OCH GJUKUNGARNA

Fri behandling av hjältesagan i dess oförkortade form efter Eddan m. fl. källskrifter. Illustr. av *Arvid Fougstedt*.

Kr. 4:75, inb. 6:—.

SVENSKA ANDELSFÖRLAGET :-: STOCKHOLM

Kr. 3,75, inb. 4,75.